

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 155 S

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til godkjenning av protokoll
av 27. november 2014 om endring
av Marrakesh-avtalen om opprettelse av
Verdens handelsorganisasjon
(innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

Innhold

1	Innledning	5	4.4	Avdeling III Institusjonelle bestemmelser og sluttbestemmelser	23
2	Forhandlingene om handelsfasilitering	6			
2.1	Bakgrunn	6	5	Gjennomføring i norsk rett	23
2.2	Forhandlingsprosessen	6			
3	De viktigste forhandlingsresultatene	8	6	Økonomiske og administrative konsekvenser	24
3.1	Nærmere om de enkelte bestemmelsene i protokoll om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon	9	7	Konklusjon og tilrådning	25
4	Nærmere om de enkelte bestemmelsene i avtalen om handelsfasilitering	9		Forslag til vedtak om samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)	26
4.1	Fortale	9			
4.2	Avdeling I	10			
4.3	Avdeling II Bestemmelser om særbehandling og differensiert behandling for utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland	21		Vedlegg	
			1	Protokoll om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon ...	27

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 155 S

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

*Tilråding fra Utenriksdepartementet 18. september 2015,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

7. desember 2013 vedtok WTOs ministerkonferanse på Bali en global avtale om handelsfasilitering (Agreement on Trade Facilitation). WTOs hovedråd besluttet 27. november 2014 å vedta Protokollen om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon («WTO-avtalen»). Protokollen fastsetter at avtalen om handelsfasilitering skal innsettes i WTO-avtalens vedlegg 1A. Avtalen om handelsfasilitering følger som vedlegg til protokollen. Etter WTO-avtalens artikkel X nr. 3 må protokollen godkjennes av to tredjedeler av WTOs medlemmer for at den skal tre i kraft. Avtalen om handelsfasilitering forutsettes gjennomført av alle industriland ved protokollens ikrafttredelse mens utviklingslandene får gjennomføre over lengre tid, i samsvar med bestemmelsene i avdeling II, jf. artikkel 24 pkt. 3.

Hovedmålsettingen med avtalen om handelsfasilitering er å legge til rette for enklere, raskere og billigere handel. Prosedyrer og regler for grensepasseringer skal standardiseres, forbedres og forenkles. Avtalen skal dermed kunne føre til mer åpenhet og informasjon, færre skjemaer, kortere køer, mindre byråkrati og mindre korrupsjon.

OECD har estimert at hvis alle WTOs medlemmer gjennomfører både avtalens obligatoriske og ikke-obligatoriske bestemmelser, kan de totale handelskostnader reduseres med mellom 12 og 17 prosent. Ikke minst de fattigste landene har mye å vinne på å reformere tungvinte og fordyrende grense- og tollprosedyrer. Avtalen har en sterk bistandskomponent som vil sørge for at utviklingsland og særlig de minst utviklede landene (MUL) får den nødvendige tid og bistand til å modernisere sine prosedyrer og regler slik at de kan overholde forpliktelsene i avtalen.

WTOs medlemmer søker å få godkjent protokollen i så mange land som mulig innen WTOs ministerkonferanse i desember 2015, slik at den kan tre i kraft i 2016.

For Norges vedkommende kreves det enkelte mindre lovtilpasninger for å oppfylle protokollens krav. Finansdepartementet vil fremme de nødvendige lovendringene for Stortinget. Siden gjennomføring av protokollen krever lovendring og den antas å være av særlig stor viktighet, er Stortingets samtykke til godkjenning nødvendig i medhold av GrL § 26 annet ledd.

Protokollen om endring av WTO-avtalen og dens vedlegg (avtalen om handelsfasilitering) i

engelsk originaltekst med oversettelse til norsk følger som trykt vedlegg til proposisjonen. Vedleggene er også tilgjengelige elektronisk på <http://www.regjeringen.no>.

2 Forhandlingene om handelsfasilitering

2.1 Bakgrunn

Effektiv verdenshandel bidrar til utviklingen av velferden for verdens befolkning. Det er særlig utviklingsland og små industriland som tjener på en effektiv verdenshandel. Verdenshandelen møter imidlertid en rekke barrierer. Etter hvert som tollsatsene er bygget ned, har betydningen av de ikke-tariffære handelshindrene fått stadig større oppmerksomhet. OECD-studier viser at slike handelshindre representerer en betydelig kostnadsbyrde, først for importører og eksportører, dernest for forbrukerne.

Handelsfasilitering, sammen med de tre andre temaene handel og investeringer, handel og konkurranse, samt innsyn i offentlig innkjøp, ble inkludert i WTOs arbeidsprogram under WTOs første ministerkonferanse i Singapore i 1996. Grunnet motstand fra mange utviklingsland, ble disse temaene kun nevnt som mulige forhandlingsområder i forhandlingsmandatet for WTOs Doha-runde i 2001. I etterkant ble handelsfasilitering alene av de fire temaene tatt inn i Doha-forhandlingene. Mandatet ble gitt av WTOs hovedråd 1. august 2004.

Forhandlingenes formål var å avklare og forbedre relevante aspekter i tre artikler i Generalavtalen om tolltariffer og handel (GATT 1994), nemlig artikkel V Fri adgang til transitt, artikkel VIII Gebyrer og formaliteter i forbindelse med import og eksport, og artikkel X Offentliggjøring og håndhevelse av handelsreguleringer, med sikte på ytterligere å fremskynde forsendelse, fristilling og klarering av varer, inkludert varer i transitt. Forhandlingene skulle også ta sikte på å styrke faglig bistand og støtte til kapasitetsbygging hos utviklingslandene. Videre skulle forhandlingene utarbeide bestemmelser for effektivt samarbeid mellom tollmyndigheter eller andre relevante myndigheter om handelsfasilitering og spørsmål vedrørende overholdelse av tollregler. Mandatet fremhevet at forhandlingsresultatet skulle gjennomføres i utviklingslandene gjennom særbehandling som gir fleksibilitet.

Norge deltok i en gruppe av WTO-medlemmer som ble kalt for Coloradogruppen (Australia,

Canada, Chile, Colombia, Costa Rica, EU, Hongkong, Israel, Japan, Korea, Marokko, New Zealand, Norge, Paraguay, Singapore, Sveits og USA), som arbeidet aktivt for å få forhandlingene igangsatt i WTO. Budskapet var at forbedringer i tollbehandling og grensepasseringer ville føre til et vinn-vinn resultat for alle land – for deres eksportører, importører, forbrukere og statskasse, bare ikke for dem som lever av tungvinte prosedyrer og korrupsjon. Det var tre hovedgrunner til at medlemmer ønsket en handelsfasiliteringsavtale i WTO og ikke i Verdens tollorganisasjon (WCO). For det første fordi en vares grensepassering kan involvere flere myndigheter enn bare tollmyndighetene, bl.a. mattilsyn, handels- og miljømyndigheter. For det andre fordi en avtale under WTO i utgangspunktet vil dekke alle medlemmer mens WCO har svært varierende tilslutning til sine konvensjoner. For det tredje fordi WTO har en effektiv tvisteløsningsmekanisme.

Den store gruppen av utviklingsland prioriterte ikke å inkludere handelsfasilitering i forhandlingene selv om de kunne være enige i fordelene. Det var derfor av avgjørende betydning at utviklingsdimensjonen som står sentralt i Doha-forhandlingene, og også bistand til gjennomføring av avtalen, kunne behandles direkte i avtaleforhandlingene. Tollsamarbeid, som vanligvis foregår bilateralt, ble inkludert i mandatet fordi det var av avgjørende betydning for særlig India.

2.2 Forhandlingsprosessen

Forhandlingene om avtalen pågikk i ni år og ble avsluttet med en beslutning på WTOs ministerkonferanse 13. desember 2013.

Forhandlingene om avtalen har fra norsk side vært ledet av Utenriksdepartementet, i samarbeid med Finansdepartementet og Toll- og avgiftsdirektoratet. I tillegg har forhandlerne støttet seg på den interdepartementale arbeidsgruppen for handelsfasilitering, som særlig de første årene av forhandlingene var aktivt med å utarbeide de norske forhandlingsposisjonene. Et rådgivende utvalg for handelsfasilitering ble også benyttet de første årene med bl.a. NHO, HSH (nå Virke), Teknologibedriftenes landsforening, NILF, ICC Norge, Oslo handelskammer, Innovasjon Norge, NorStella, Norges Rederiforbund, Forum for utvikling og miljø og Norad. Stiftelsen NorStellas utvalg for internasjonal handelsforenkling, med bl.a. vareeiere og aktører som opererer innen internasjonal logistikk og transport, har gitt viktige praktiske innspill underveis.

Norge har primært hatt offensive interesser. Det ble vurdert at norske prosedyrer i hovedsak ville ligge innenfor de krav som ville bli stilt i avtalen. Handelsfasilitering ble vurdert å ha særlig betydning for fiskerinæringen, der 95 prosent av fisken går til eksport. Raskere og mindre kostbar behandling og krav ved grensepassering ville imidlertid ha betydning for de fleste norske eksportører til land utenfor EØS, og da særlig i de land som i utgangspunktet har de dårligste prosedyrene. Representanter for norsk næringsliv har derfor støttet sterkt opp om forhandlingene.

For Norge var GATT artikkel VIII Gebyrer og formaliteter i forbindelse med import og eksport den substansielt viktigste artikkelen, der vi ønsket å få de skarpeste forbedringer i forpliktelsene og rettighetene. En undersøkelse utført av NILF i 2003 viste at hindringer som dekkes under denne artikkelen ble opplevd som det største hinderet for norske sjømateksportører. Problemer knyttet til konsulære formaliteter, dvs. godkjenning og stempeling av dokumenter ved ambassaden ble oftest nevnt. I tillegg kom problemer med ekstra avgifter og gebyrer som ilegges varen i importlandet. Norge var også særlig aktiv for å få frem betydningen av å bruke internasjonale standarder, og å dele erfaringene med det vellykkede grensesamarbeidet med henholdsvis Sverige og Finland, som førte til avtalens artikkel om grensesamarbeid.

Forbedringer mht. åpenhet og tilgjengelighet av informasjon, dvs. hindringer som er omfattet GATT artikkel X, er også av betydning for norske eksportører. Eksempler på slike hindringer er uannonserte endringer av importgebyrer, ulike rutiner i de ulike regionene av et importland, og lovttekster og forklaringer på utfylling av skjemaer kun på importlandets språk. Behovet for åpent tilgjengelig informasjon på en nasjonal webside, helst på engelsk, ble vurdert som spesielt nyttig, ikke minst for eksportører som gjør en foreløpig vurdering av et nytt marked.

Norge hadde få interesser med hensyn til GATT artikkel V Fri adgang til transitt. Norge omfattes i EØS av Transitteringskonvensjonen, som også dekker frakten av olje og gass gjennom rørledning. Norge var derimot opptatt av at forhandlingene ikke skulle snevre inn tolkningen av transittbegrepet i GATT. Dette gjaldt særlig det norske omsetningssystemet med bakgrunn i lov av 14. desember 1951 om omsetning av råfisk (råfiskloven) som har et forbud mot transitt av fisk som landes i Norge enten fisken er fanget av norske eller internasjonale fartøyer. Det gjaldt også å unngå en tolkning av transitt som ville utelukke at

artikkelen omfatter transittering gjennom fast infrastruktur som olje og gassrørledninger.

Fra norsk side ønsket man primært en enkel, klar og operasjonell avtale som omfattet alle WTOs medlemmer fra avtalens ikrafttredelsestidspunkt, der industrilandsmedlemmene skulle iverksette hele avtalen fra start, men hvor det enkelte utviklingslandsmedlemmet skulle notifisere nasjonale lister over de forpliktelser som skal fases inn. Særbehandlingen av utviklingslandene skulle ikke være mer omfattende enn nødvendig, og være særlig tilrettelagt for MUL. Unntak for utviklingsland måtte være tidsbegrenset. Spørsmålet om manglende gjennomføring og utilstrekkelig bistand måtte behandles i komiteen i WTO som skulle følge opp avtalen. Selv om bistand kunne være et bilateralt anliggende mellom det enkelte utviklingsland og giver, så ville tilknytningen til implementeringen av avtalen gjøre bistand gjenstand for oppfølging i WTO ved behov.

Forhandlingene har vært drevet av at enkeltmedlemmer eller grupper av medlemmer fremla sine forslag. Norge har spilt en aktiv rolle gjennom hele forhandlingsløpet. Norge har laget forslag, vært medforslagsstiller, bygget nettverk, ledet forhandlingsmøter på deler av avtalen og arbeidet særlig med de institusjonelle spørsmålene samt spørsmålet om utviklingslandenes implementering og behov for bistand. I den forbindelse tok Norge også særskilte initiativ til og ledet givermøter som inkluderte internasjonale aktører som Verdensbanken, IMF, WCO, UNCTAD og OECD. Coloradogruppen og dens enkelte medlemmer var viktige allierte, men Norge samarbeidet eksempelvis også nært med Sør-Afrika om internasjonale standarder, og med Honduras om de institusjonelle bestemmelsene.

Norge var i 2007 første giverland som ga reise støtte til hovedstadsrepresentanter fra MUL for å kunne delta i forhandlingene i Genève. Støtten ble gitt bilateralt inntil både norske og EU midler kunne kanaliseres gjennom WTO til MUL og afrikanske land. Norge støttet også et fond i WTO som ga mulighet til at over 90 utviklingsland gjennomførte vurderinger av de endringer de må gjøre for å innfri avtalens forpliktelser, og hva de trenger av kapasitetsbygging og faglig bistand. Relativt små midler ga Norge en god profil og stor troverdighet hos utviklingslandene. Andre givere og bistandsinstitusjoner som USAID, UK/DFID og EU, Verdensbanken og Asiabanken har uavhengig av forhandlingene hatt store programmer for handelsfasilitering gjennom hele perioden.

Forhandlingene om handelsfasilitering foregikk i stor grad i skyggen av WTOs forhandlinger

om landbruk, industrivarer og tjenester. Dette selv om det var foretatt beregninger som viste at verdien av dette forhandlingsområdet kunne være større enn verdien av hva som ellers lå på bordet for Doha-runden¹. Ettersom alle forhandlingsparter sa seg enige i at man sto overfor en vinn-vinn situasjon, hadde man heller ikke de store motsetningene som fantes på andre områder. Forhandlingene fortsatte derfor under radaren da resten av Doha-forhandlingene stoppet opp i 2008. I 2013 ble det klart at en avtale ville bli det mest substansielle utfallet av WTOs ministerkonferanse i desember samme år. Ministrene besluttet på Bali å vedta avtalen om handelsfasilitering, den første multilaterale handelsavtale siden WTOs opprettelse i 1995.

Ministrene delegerte til en forberedende komité for handelsfasilitering å forhandle våren 2014 om hvordan avtalen skulle iverksettes. Beslutning og protokoll vedrørende den formelle innlemmelsen av avtalen i WTOs avtaleverk bygget på et forslag fra Norge. Protokollen skulle vedtas innen 31. juli 2014, men dette ble utsatt på grunn av uenighet om andre WTO-problemstillinger, hvor noen få land blokkerte. Protokollen ble vedtatt 27. november 2014, og den fastsetter at avtalen om handelsfasilitering skal innsettes i WTO-avtalens vedlegg 1 A når protokollen trer i kraft.

3 De viktigste forhandlingsresultatene

Forhandlingene førte til substansielle, kostnadsreducerende forpliktelser og anbefalinger på den ene siden, og nyskapende prosedyrer for utviklingslandenes gjennomføring på den annen. Det siste også koblet til bistand. Avtalen vil være retningsgivende for mange år fremover for WTO-medlemmenes arbeid med handelsfasilitering, inklusiv som plattform i bilaterale og regionale avtaler for å styrke forpliktelsene ytterligere. Handelsfasilitering er blant annet tema i EFTA-frihandelsforhandlinger og i forhandlingene om et transatlantisk handels- og investeringspartnerskap (TTIP).

I likhet med de andre WTO-avtalene setter ikke avtalen om handelsfasilitering opp detaljerte standarder, men generelle krav og anbefalinger for å forenkle og forbedre handelsprosedyrer. Eksempelvis skal hvert medlem ha et risikohåndteringssystem basert på visse prinsipper, men

systemet er ikke beskrevet i detalj. Det kreves at hvert land foretar gjennomganger av formaliteter og krav for å forenkle og minimere antallet, men ikke hvor ofte. Det oppfordres til å bruke internasjonale standarder, men ikke hvilke. Det er fastsatt generelle prosedyrer for klage/anke på tollmyndigheters avgjørelser, men kun anbefaling om at disse også gjelder for andre grensemyndigheter.

OECD har delt avtalens bestemmelser i elleve indikatorer for handelsfasilitering: forhåndsuttalelser, klage/ankeprosedyrer, samarbeid over landegrensene, samarbeid nasjonalt, gebyrer og avgifter, formaliteter for automatisering, for dokumenter og for prosedyrer, styresett, tilgjengelighet av informasjon samt konsultasjonsmekanismer med importører og eksportører. Ifølge OECD vil forbedringer som følger av bestemmelsene for formaliteter ha størst virkning på handelskostnader, etterfulgt av tilgjengelighet av opplysninger og muligheten for forhåndsuttalelser. Hvor store besparelsene blir avhenger av et lands utviklingsnivå og om landet gjennomfører hele avtalen, både påbud og anbefalingene, eller bare påbudene. Potensielle kostnadsreduksjoner ved «full» gjennomføring av avtalen er estimert til 16,5% av de totale handelskostnadene for lavinntektsland, 17,4% for lavere middelinntektsland, 14,6% for høyere middelinntektsland og 11,8% for OECD-landene (ifølge OECD²). Hvis land bare gjennomfører avtalens påbud, vil tallene være hhv. 12,6%, 13,7%, 12,8%, og 10,4%. At tallene er lavest for de høyere inntektsgruppene, kommer av at mange land har allerede gjennomført mange av bestemmelsene, inklusiv anbefalingene.

Hvor fort besparelsene kommer avhenger også av gjennomføringstakten, ettersom hvert utviklingsland kan selv bestemme fristen for gjennomføring av hver enkelt bestemmelse. Trolig vil vi likevel oppleve at avtalen for de aller fleste utviklingsland vil være gjennomført innen fem til ti år etter ikrafttredelse.

I tillegg til den økonomiske gevinsten avtalen vil gi, bygger avtalen opp under godt styresett. Viktige elementer i den forbindelse er tilgjengelighet av informasjon, krav om å eliminere unødvendige regler, muligheten for private aktører til å kommentere ny lovgivning, krav om at myndighetene konsulterer importører/eksportører og andre berørte parter, anke- og klagerett på tollmyndighetenes tiltak, retningslinjer for hvordan

¹ Peterson Institute for International Economics: "What's on the Table? The Doha Round as of August 2009" WP 09-6

² OECD June 2015: Implementation of the WTO Trade Facilitation Agreement: The Potential Impact on Trade Costs

straffegebyrer pålegges for å unngå korrupsjon, og krav til samarbeid myndighetene imellom.

Fra norsk synsvinkel er den mest beklagelige utelatelsen at forbud mot konsulære formaliteter dvs. legalisering av dokumenter måtte strykes i forhandlingenes slutfase.

Som for våre nærmeste handelspartnere kreves det for Norges vedkommende kun enkelte tilpasninger for å oppfylle avtalens krav.

Avtalens avdeling II om differensiert behandling av utviklingsland introduserer en ny type bestemmelse i WTO. Gjennomføringen blir bestemt og skreddersydd av det enkelte land hvor de deler inn forpliktelsene i hva de skal gjennomføre ved ikrafttredelse, hva de trenger mer tid til etter ikrafttredelse, og hva de også trenger bistand til å gjennomføre. Balansen i avtalen finnes i at utviklingslandene må overholde frister for å notisere til WTO når de skal gjennomføre bestemmelsene, og det er laget prosedyrer for å sikre at de ikke kan utsette implementeringen i det uendelige.

Bistandselementet er svært viktig, ikke minst politisk. Utviklingslandene har opplevd at bestemmelsene om faglig bistand i andre WTO-avtaler, særlig i Avtalen om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (TRIPs-avtalen), ikke har virket. De har fått begrenset støtte og opplæring til å lette gjennomføringen av TRIPs-avtalen, samtidig som kravene om gjennomføring besto. Krav til industrilandene om å påta seg klarere avtalemessige forpliktelser om bistand for handelsfasilitering kunne derimot vanskelig imøtekommes, og resultatet ble at dersom ikke nødvendig bistand ble mottatt, så ville land ikke bli pålagt å gjennomføre bestemmelsene.

Det gis imidlertid allerede i dag mye utviklingsbistand til handelsfasilitering, både bilateralt og multilateralt. I tillegg, som en utvidet støtte til utviklingslandenes gjennomføring av avtalen, ble det i 2014 opprettet et fond i WTO for støtte til handelsfasilitering (WTO Trade Facilitation Agreement Facility – TFAF). Formålet er å støtte utviklingslands formelle gjennomføring av avtalen, støtte utviklingsland med informasjon om hvor de kan søke relevant bistand, og i siste instans, støtte de land som ikke har fått kapasitetsoppbyggende bistand annet sted.

Norge gir i dag bidrag til både WTOs TFAF og til Verdensbankgruppens «Trade Facilitation Support Programme».

3.1 Nærmere om de enkelte bestemmelsene i protokoll om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon

WTOs hovedråd vedtok protokollen ved en beslutning av 27. november 2014. Beslutningen viser til punkt 47 i ministererklæringen fra Doha som stadfester at selv om Doha-forhandlingene skal behandles som en enhetlig prosess («Single Undertaking»), så kan avtaler oppnådd på et tidlig stadium iverksettes midlertidig eller endelig. Derfor kan avtalen gjennomføres selv om resten av forhandlingsrunden ikke er sluttført. Beslutningen viser også til betydningen av kapasitetsoppbygging for å hjelpe utviklingslandene til å gjennomføre bestemmelsene og til WTOs fond for støtte til handelsfasilitering.

Protokollen fastsetter at avtalen om handelsfasilitering skal inngå i WTO-avtalen, som en del av vedlegg 1A Multilaterale handelsavtaler om varer.

Protokollen er åpen for godkjenning av WTOs medlemmer.

I samsvar med WTO-avtalens artikkel X nr. 3, så vil den tre i kraft for medlemmene som har godkjent den når den er godtatt av to tredjedeler av medlemmene og deretter for ethvert annet medlem så snart dette medlemmet har godkjent den.

Protokollen skal deponeres hos generaldirektøren i WTO.

4 Nærmere om de enkelte bestemmelsene i avtalen om handelsfasilitering

4.1 Fortale

Avtalens fortale viser både til 2001-mandatet for selve Doha-forhandlingene, som nevner muligheten for forhandlinger om handelsfasilitering, til selve forhandlingsmandatet gitt av WTOs hovedråd 1. august 2004 samt til rapporten fra Forhandlingsgruppen for handelsfasilitering til WTOs styringsgruppe for forhandlingene (TNC) fra desember 2005, som inneholdt en detaljert liste over forhandlingstema. I tillegg nevner den forhandlingenes tre hovedområder:

1. avklaring og forbedring av GATT artikler V, VIII og X,
2. tollsamarbeid mellom medlemmene, og
3. støtte til bistand og kapasitetsbygging.

4.2 Avdeling I

Avdeling I dekker alle substansartiklene mht. avklaring og forbedring av GATT artikler V, VIII og X og tollsamarbeid mellom medlemmene.

Kunngjøring av opplysninger og opplysningenes tilgjengelighet (artikkel 1)

Artikkel 1 og artikkel 2 utdyper og presiserer GATT 1994 artikkel X nr. 1 og 2. Artikkel 1 omhandler hvordan informasjon om regelverk osv. skal gis til de handlende og til andre interessenter, mens artikkel 2 gjelder prosessen for hvordan regelverk skal vedtas og settes i kraft. I tillegg inneholder artikkel 6 visse krav til informasjon om gebyrer som påløper.

1 Kunngjøring

Avsnitt 1 inneholder en relativt omfattende liste over hvilke typer informasjon medlemmet må kunngjøre. Dette avsnittet stiller, i motsetning til informasjon nevnt i avsnitt 2, ingen krav til hvordan kunngjøringen skal skje. Det ligger imidlertid et minimumskrav i at informasjonen *skal kunngjøres*. Siktemålet med dette avsnittet er at berørte parter kan gjøre seg kjent med opplysninger av betydning for dem. For lover mv. fremgår kravet til publisering av artikkel 2 punkt 1.2.

I Norge skjer kunngjøringen av den aktuelle informasjonen alltid på internett, og en del informasjon gis i tillegg på andre måter, gjennom brosjyrer osv.

2 Opplysninger tilgjengelige på internett

Avtalen krever at hvert medlem, i den grad det er mulig og hensiktsmessig, kunngjør på internett informasjon på et WTO-språk (engelsk, fransk eller spansk) om prosedyrer for innførsel, utførsel og transittering, herunder fremgangsmåter ved klage/anke og opplysninger om de praktiske skrittene som er nødvendige ved innførsel, utførsel og transittering.

I tillegg skal det på internett gis informasjon om skjemaer og dokumenter, og kontaktopplysninger for informasjonssentre. Denne informasjonen trenger man ikke oppgi på ett av WTO-språkene.

Det er ikke krav til hvordan andre opplysninger som omfattes av avsnitt 1 eller av artikkel 2, skal kunngjøres. Det er f.eks. ikke krav om at tollgivningingen må oversettes til et WTO-språk eller legges ut på internett.

3 Informasjonssentre

Avtalen krever at medlemmene skal drive ett eller flere informasjonssentre. Disse skal kunne besvare spørsmål fra handlende og andre om innførsel, utførsel og transittering. Forpliktelsen gjelder de temaene som er omhandlet i artikkel 1.1, f.eks. prosedyrer, tollsatser, avgifter, gebyrer, klassifisering og verdiberegning.

Avtalen stiller medlemmet fritt mht. om det skal etableres ett eller flere sentre. Det er også åpnet for at flere medlemmer kan slå seg sammen om regionale sentre. Forbeholdet «reasonable» innebærer at et slikt senter ikke må kunne svare på alle mulige spørsmål. For eksempel kan spørsmål om tollverdi være svært enkle, men kan også gjelde kompliserte internfaktureringsrutiner i et internasjonalt konsern. Sistnevnte type spørsmål kan man ikke forvente skal håndteres ved et informasjonssenter.

Avtalen forhindrer ikke uttrykkelig at det etableres tematisk spesialiserte informasjonssentre, slik at et kontor f.eks. håndterer klassifisering, mens et annet håndterer importavgifter. Dette vil imidlertid bryte med ideen bak informasjonssentre, ved at f.eks. en importør da risikerer å bli sendt mellom flere mulige ansvarlige kontorer.

4 Melding

Norge må notifisere WTOs komité for handelsfasilitering (jf. artikkel 23 avsnitt 1) om hvor informasjonen nevnt i avsnitt 1 og 2 er å finne, samt om kontaktinformasjon for informasjonssentrene. Det er naturlig at ansvaret for alle notifiseringer samles i Utenriksdepartementet og at UD etablerer rutiner for å innhente nødvendig informasjon fra Landbruks- og matdepartementet, Toll- og avgiftsdirektoratet og andre. I enkelte tilfeller finnes informasjon om restriksjoner bare på vedkommende myndighets internettsider, jf. avsnitt 1.1 bokstav f.

Mulighet til å fremsette merknader før ikrafttredelse og konsultasjoner (artikkel 2)

1 Mulighet til å fremsette merknader og opplysninger før ikrafttredelse

Artikkel 2 går noe lengre enn artikkel 1, for så vidt gjelder lover og forskrifter mv. Mens artikkel 1 og punkt 1.2 i artikkel 2 har som siktemål at aktørene skal kunne *innrette* seg etter regelverket, har punkt 1.1 som formål at bl.a. næringslivet skal kunne *påvirke* utformingen av lover om internasjonal handel. Punkt 1.3 gir visse praktiske fritak fra pliktene i punkt 1.1 og 1.2.

Høring (punkt 1.1 og 1.3)

Artikkel 2 punkt 1.1 definerer kretsen av personer som skal høres ved endringer i lover og forskrifter noe videre enn forvaltningsloven § 37. Avtalen gir handlende og andre berørte («interesserte») parter anledning til å uttale seg, imidlertid med enkelte unntak. Retten gjelder lover og forskrifter av generelt innhold forbundet med vareførsel samt frigjøring og klarering av varer, herunder varer i transit. Samtidig sier avtaleteksten at dette skal skje i den utstrekning det praktisk lar seg gjøre, og på en måte som er forenlig med medlemmets nasjonale lovgivning og rettsorden.

Avtalen stiller ingen krav til hvordan høringsprosessen skal forankres rettslig nasjonalt.

Publisering (punkt 1.2 og 1.3)

Det neste kravet (punkt 1.2) innebærer at alle lover og materielle forskrifter skal publiseres så tidlig som mulig før de trer i kraft. Alternativt er det tilstrekkelig at opplysninger om nytt regelverk gjøres allment tilgjengelige før de nye reglene trer i kraft. Dette gjelder imidlertid bare så langt det praktisk lar seg gjøre, noe som stort sett må vurderes som et administrativt spørsmål. Det er for øvrig unntak for bl.a. endringer som innebærer lettelser, hastetilfeller og mindre endringer.

Bestemmelsen utdyper GATT 1994 artikkel X nr. 2, men kravet til forhåndskunngjøring er nytt. Enkelte medlemmer kunngjør ikke lover m.v. formelt før ikrafttredelsestidspunktet. For å imøtekomme disse medlemmenes utfordringer ble det akseptert at det er tilstrekkelig om et utkast blir kunngjort før ikrafttredelse.

2 Konsultasjoner

Avtalen krever at det skal sørges for regelmessige konsultasjoner mellom grensemyndigheter og næringslivet. Bestemmelsen må ses i sammenheng med artikkel 10 nr. 1, hvor medlemmene er forpliktet til å bruke innspill fra berørte parter til å vurdere om det er mulig å foreta forenklinger i prosedyrene. Bestemmelsen må også ses i sammenheng med plikten til å opprette en nasjonal komité for handelsfasilitering, jf. artikkel 23 avsnitt 2.

Forhåndsuttalelser (artikkel 3)

Definisjonen av bindende forhåndsuttalelse, anvendelsesområdet og spørsmålet om hvem som

har krav på en slik uttalelse fremgår av artikkelen sine siste punkt, nr. 9. Artikkelen har to skal-krav (punkt 9a i–ii), og fire ikke-bindende oppfordringer (punkt 9b i–iv). Skal-kravene gjelder klassifisering (9a i) og opprinnelse (9a ii). Sistnevnte er en forpliktelse som også fremgår av WTOs avtale om opprinnelsesregler, og her fremkommer en saksbehandlingsfrist på 150 dager. Betydningen av at en uttalelse er bindende, fremkommer i punkt 3 til 5.

De enkelte punktene i artikkel 3 er kommentert fortløpende nedenfor. Enkelte punkter som ikke reiser særskilte spørsmål, er ikke kommentert.

Krav til begrenset saksbehandlingstid (punkt 1)

Avtalen krever at bindende forhåndsuttalelser må avgis innen en rimelig og gitt frist etter at søknaden er fremmet. Det kan diskuteres hva som er rimelig, men fristen må ta høyde for at det f.eks. kan være nødvendig med laboratorieundersøkelse av varen. I WTOs avtale om opprinnelsesregler artikkel 2 bokstav h og artikkel 3 bokstav e er fristen for opprinnelsesspørsmål fastsatt til 150 dager. I Toll- og avgiftsetatens interne målsettinger skal svar på søknader som regel være besvart innen 90 dager.

Ramme for å tilbakekalle bindende forhåndsuttalelser (punkt 3, 4 og 5)

Uttalelsen skal være gyldig i et rimelig langt tidsrom. Dette innebærer at omgjøring før gyldighetstiden er utløpt bare kan skje i nærmere definerte tilfeller. Dette er kjernen i systemet med bindende forhåndsuttalelser, og skal sikre at importører og eksportører mv. sikres forutberegnelighet for rammebetingelsene for sine økonomiske disposisjoner. Systemet setter altså begrensninger på myndighetenes adgang til å endre eller tilbakekalle en uttalelse fordi myndighetene senere kommer til at den er «feil». I punkt 3 fastslås det således at uttalelsen ikke kan endres i gyldighetstiden, med mindre det skjer endringer i lovgivningen, saksforholdet eller omstendighetene for øvrig.

I noen tilfeller reises også spørsmålet om en endring kan skje med tilbakevirkende kraft. Det fremgår av punkt 4 at dette kan skje bare når uttalelsen er basert på ufullstendige, uriktige, falske eller villedende opplysninger. Unntaket fra bindingen skal blant annet sikre at ikke noen får en økonomisk vinning gjennom å avgi uriktige opplysninger. Avtalens regler for å endre en bindende forhåndsuttalelse er annerledes utformet enn forvaltningsloven. Tollforskriften har i dag

regler om omgjøring, men det er ikke uttrykkelig regulert i hvilken utstrekning disse trer inn istedenfor fvl. 35, jf. fvl. § 1. Forvaltningsloven skiller ikke mellom endringer som skjer fremover i tid og endringer som skjer med tilbakevirkende kraft. Den åpner i første ledd for at vedtak kan omgjøres bl.a. når de er ugyldige, mens avtalen – hvis omgjøring skal skje med tilbakevirkende kraft – kun tillater omgjøring (forutsetningsvis til skade for innehaveren) når ugyldigheten skyldes at feil eller villedende fakta er lagt til grunn for uttalelsen.

Til sammenligning åpner fvl. § 35 for omgjøring når et vedtak ikke er til skade, underretning om vedtaket ikke er kommet fram eller vedtaket er ugyldig. Videre kan endringsadgang følge av annen lov, av vedtaket selv eller av alminnelige forvaltningsrettslige regler. Det siste alternativet kan sammenlignes med unntaksbestemmelsene i GATT 1994 artikkel XX og XXI, jf. avtalens artikkel 24 punkt 7.

Det fremgår av punkt 5 at forhåndsuttalelsen skal være bindende for myndighetene og kan gjøres bindende for parten. Norge har i dag en ordning hvor uttalelsen (gjelder foreløpig klassifisering) er bindende begge veier. For direkte skatt er det imidlertid opp til skattyteren om han vil følge uttalelsen. Begge løsningene ligger innenfor avtalen. Finansdepartementet har til vurdering å endre regelverket i tolloven slik at uttalelser kun er bindende for myndighetene.

Krav til publisering av saksbehandlingstiden (punkt 6)

Avtalen krever at fremgangsmåte for søknad, uttalelsens gyldighetstid og maksimal tid for saksbehandlingen må publiseres.

Rett til ny behandling (punkt 7)

Retten til i tollsaker å kreve fornyet behandling av en uavhengig instans fremgår generelt av GATT 1994 artikkel X punkt 3 bokstav b. Punkt 7 inneholder et krav om at det skal være adgang til ny behandling (*review*) av en bindende forhåndsuttalelse. Kravet innebærer en plikt for WTO-medlemmet til å ha ordninger hvor en søker kan kreve at en bindende forhåndsuttalelse vurderes på nytt, enten av det organet som har utstedt uttalelsen eller av et organ som har myndighet til å overprøve det organet som har utstedt uttalelsen. I henhold til fotnote 2 er det således ikke et krav at opprettholdelse medfører plikt til å

fremlegge saken for en *uavhengig* instans eller domstolsbehandling. Bestemmelsene om klagerett mv. i artikkel 4 gjelder ikke for bindende forhåndsuttalelser. For opprinnelsesspørsmål fremgår klageretten av WTOs avtale om opprinnelsesregler artikkel 2 bokstav j og artikkel 3 bokstav h.

Anvendelsesområde (punkt 9a og 9b)

Som nevnt ovenfor er det to skal-krav og fire krav hvor medlemmene kun oppfordres til å innføre ordninger med bindende forhåndsuttalelser. I enkelte frihandelsavtaler har Norge forpliktet seg til å innføre ordninger med bindende forhåndsuttalelser også for enkelte av disse temaene. Behovet for uttalelser på disse områdene er først og fremst knyttet til norske eksportørers behov for forutberegnelighet når varer skal innføres i noen land som vi har handelssamkvem med.

Hvem som skal kunne be om en bindende forhåndsuttalelse (punkt 9c og 9d)

Dette punktet bestemmer at importører og eksportører, samt alle andre med en rettmessig grunn, kan kreve å få en bindende forhåndsuttalelse. Den mest nærliggende gruppen som kan ha en rettmessig grunn er virksomheter som har et avledet forhold til tollmyndighetene, f.eks. kjøpere eller leverandører som får tollkostnader overveltet på seg i prisen mellom dem og en importør eller eksportør. I enkelte tilfeller har norske tollmyndigheter erfart at importører har bedt om bindende forhåndsuttalelser om en konkurrents produkt. Søkeren kan da ikke anvende en slik uttalelse, og vil bare ha en indirekte interesse i saken i form av kartlegging av en konkurrent. Slike søkere vil ikke ha en rettmessig grunn til å fremme en søknad.

Prosedyrer ved klage/anke eller ny behandling (artikkel 4)

Artikkelen viderefører og videreutvikler GATT 1994 artikkel X nr 3 bokstav b. Artikkel 4 er begrenset til å gjelde tollspørsmål, i likhet med artikkel X. Med hensyn til klageadgang for bindende forhåndsuttalelser viser vi til forrige avsnitt. Enkelte land er av den oppfatningen at bindende forhåndsuttalelser ikke er av den typen avgjørelser som omfattes av artikkel X. Artikkelen krever som et minimum en mulighet for å bringe saken inn for en ny uavhengig instans, enten domstol eller administrativ klageinstans.

Avtalen gir i punkt 4 en klager ytterligere klagerett eller rett til fornyet behandling dersom en klage ikke er avgjort enten innen rimelig tid eller innen en fastsatt frist. Avtalen åpner for tre alternativer:

- at saken bringes inn for den forvaltningsmyndigheten som har fattet avgjørelsen,
- at saken på annen måte kan bringes inn for en domstol,
- at klager gis en alternativ vei til domstolsbehandling.

I norsk rett er hovedregelen at et vedtak kan bringes direkte inn for domstolene. Imidlertid åpner fvl. § 27b for at et forvaltningsorgan kan bestemme at klageadgangen må være benyttet før saken kan bringes inn for en domstol, og at klagen er avgjort av klageinstansen. Selv om forvaltningsorganet har bestemt dette, kan søksmål likevel reises når det er gått seks måneder fra klagen ble fremsatt. Siden avtalen krever at manglende svar skal gi rett til å bringe saken inn enten for en domstol eller for en forvaltningsmyndighet som er uavhengig av vedtaksorganet, oppfyller Norge avtalen på dette punktet.

Andre tiltak for å styrke upartiskhet, likebehandling og åpenhet (artikkel 5)

1 Meldinger om skjærpede kontroller eller inspeksjoner

Artikkelen stiller visse krav til medlemmer som har et system der melding om helsefarlige produkter sendes ut til grensestasjonene for å beskytte medlemmets befolkning mot import av helsefarlige mat-, drikke- og fôrvarer. Dersom man har et slikt «early warning»-system, må dette systemet følge visse prinsipper. Det kreves at meldinger og tiltak skal være basert på risiko for helsefare. Systemet skal praktiseres på en ensartet måte ved medlemmets grenser. Videre skal en melding trekkes tilbake når omstendighetene som forårsaket den, ikke lenger eksisterer. Dette skal omgående kunngjøres og meldes til det eksporterende medlemmet eller til importøren. Norge samarbeider med EU i dag om et varslings-system. Norge praktiserer systemet slik at avtalens krav overholdes.

2 Tilbakeholdelse

Transportør eller mottaker skal informeres umiddelbart ved tilbakeholdelse av varer. I Norge følger dette allerede av alminnelige forvaltningsrettslige regler.

3 Prosedyrer ved prøvetaking

I en del tilfeller stanses mat-, drikke- og fôrvarer fordi laboratorieprøver påviser f.eks. salmonella. Noen medlemmer gir importøren mulighet til å få utført en ny test ved et annet laboratorium enn det myndighetene brukte ved prøvetakingen. Hvis medlemmet tilbyr denne muligheten, skal det kunngjøre navn og adresse på laboratorier hvor analyse nummer to kan utføres. Det er opp til medlemmet selv å vurdere om et avvikende funn i den andre analysen skal tillegges betydning eller ikke. I Norge utføres det kun én test, og det er ikke utarbeidet noen liste over laboratorier der en importør kan foreta en ny test.

Retningslinjer mht. gebyrer og avgifter pålagt ved, eller i forbindelse med, innførsel og utførsel samt krav ved illeggelse av sanksjoner (artikkel 6)

Avsnitt 1 og 2 i artikkelen omhandler gebyrer som ilegges for såkalte «tjenester» som operatører må benytte seg av for å få tollklarert varer. Artikkelen gjelder således ikke tollavgifter eller fiskale innførsels- og utførselsavgifter. Avsnitt 3 stiller visse krav til hvordan sanksjoner kan ilegges når myndighetene avdekker overtredelser.

1 Generelle retningslinjer med hensyn til gebyrer og avgifter pålagt ved, eller i forbindelse med, innførsel og utførsel

Avsnitt 1 inneholder krav til kunngjøring av opplysninger om gebyrer, og må ses i sammenheng med artikkel 1. Den presiserer også kravet i GATT 1994 artikkel VIII nr. 2 bokstav b om at medlemmet jevnlig skal gjennomgå sine gebyrer, med sikte på å redusere dem.

2 Særlige retningslinjer med hensyn til gebyrer og avgifter for tollbehandling pålagt ved, eller i forbindelse med, innførsel og utførsel

Dette avsnittet utdyper GATT 1994 artikkel VIII nr. 1 bokstav a, men det er presisert at avsnitt 2 kun gjelder tollbehandling. Artikkel VIII bestemmer at gebyrer ikke kan overskride de omtrentlige kostnadene ved de tjenestene som ytes.

Det fremgår av WTOs praksis at «tjenestene» må være knyttet direkte til den enkelte importen, eksporten eller transitteringen. Det er dermed vanskelig å se for seg at gebyrer basert på tollverdi kan forsvares, idet myndighetenes kostnader ved f.eks. å foreta en fortolling ikke er knyttet opp til varens verdi. En tollekspedisjon av 1 kg dia-

manter vil trolig koste det offentlige omtrent like mye som en tollekspedisjon av 1 kg murstein. Men et verdibasert gebyr vil for diamantenes vedkommende langt overstige kostnaden forbundet med den konkrete tollekspedisjonen («tjenesten»). Se eksempelvis WTO-panelets avgjørelse i tvisteløsningssaken om US Customs User Fee (L/6264 – 35S/245). Her konstaterte panelet at en ad valorem-avgift vanskelig kunne forenes med kravet til *konkret samsvar* med «the approximate costs of the services rendered». Det var imidlertid ikke mulig å oppnå enighet om en slik presisering under forhandlingene.

Det er uten betydning at det offentliges inntekter i det lange løp ikke vil overstige de samlede kostnadene med den aktuelle tollprosedyren. Dette er presisert i punkt i avsnitt 2. På den annen side kreves det bare en «anslagsvis» overensstemmelse. Blant annet må det være et slingsringsmonn, fordi det vil være umulig å fordele nøyaktig det offentliges kostnader brutt ned på transaksjonsnivå. Det er akseptert at gebyrer kan beregnes sjablonmessig. Gebyret må ikke nødvendigvis være knyttet til en konkret innførsels- eller utførselstransaksjon, jf. punkt ii i avsnitt 2. Således er f.eks. gebyret som norske tollmyndigheter krever opp i forbindelse med fakturering av tollkredittoppgjør, innenfor det som avtalen tillater.

3 Retningslinjer for krav ved ileggelse av sanksjoner

Avsnittet stiller visse krav til sanksjoner som ilegges administrativt. Avsnittet presiserer GATT 1994 artikkel VIII nr. 3.

Forpliktelsene som fremgår av dette avsnittet, er begrenset til å gjelde sanksjoner som ilegges i henhold til tollovgivningen og andre regler relatert til tollprosedyrer. Tillegg til toll, merverdiavgift og særavgifter som ilegges ved innførsel eller utførsel av varer, omfattes. Straffesaker, som håndteres av politiet og påtalemyndighetene, holdes utenfor.

I punkt 3.2 fastslås det at sanksjoner bare kan ilegges den som, i henhold til medlemmets lovgivning, er ansvarlig for overtredelsen. Eksempelvis er det nevnt at leverandører av datamaskiner i enkelte tilfeller er holdt ansvarlig i tilfeller hvor noen har brukt disse maskinene i sin ulovlige virksomhet, og uten at ansvar har fremgått av lovgivningen.

Det fremgår av punkt 3.3 at ileggelse av sanksjoner må skje i henhold til sakens realiteter og omstendigheter. Utmålingen må stå i forhold til overtredelsens alvorlighetsgrad og grovhet. I Norge er dette vanlig praksis.

Siktemålet med punkt 3.4 er å hindre at den som ilegges sanksjoner, skal nyte personlig godt av den. Ved å forby dette, hindrer man at en sanksjon høynes fordi den som ilegges sanksjonen for eksempel får en prosentvis andel av beløpet. Så lenge sanksjonen ilegges i samsvar med punkt 3.3, er det imidlertid tillatt med insentiver som bidrar til at overtredelser avdekkes.

I punkt 3.3 og 3.6 er det inntatt bestemmelser om utmåling av straffen. Krav fremgår for øvrig også av GATT 1994 artikkel X. De momentene som nevnes i avtalen fremgår i dag av tollforskriften § 16-10-1 eller av praksis knyttet til anvendelse av bestemmelsen. For forenklet forelegg er momentene innbakt ved fastsettelse av sjablonsatsene.

Frigjøring og klarering av varer (artikkel 7)

Artikkel 7 er en av flere artikler som presiserer og utdyper GATT 1994 artikkel VIII nr. 1 bokstav c. GATT 1994 stadfester at partene anerkjenner behovet for å minimere kompleksiteten i prosedyrer og dokumenter, men inneholder ingen direkte forpliktelse. Artikkel VIII nr. 2 forplikter en part til å gjennomgå sin praktisering av lover og forskrifter dersom en annen part krever det. Formålet med artikkel 7 er å korte ned ventetiden fra en vare blir deklarerert og til tollmyndighetene tillater at den tas i bruk. I noen land er det svært tidkrevende å foreta en tollekspedisjon, og det er ikke helt uvanlig at prosessen kan ta et tosifret antall dager. Samtidig må behovet for rask tollekspedering balanseres mot behovet for å ha kontroll med vareførselen.

Flere av bestemmelsene i artikkel 10 har tilsvarende siktemål. Blant annet krever artikkel 10 nr. 1 at medlemmene gjennomgår sine formaliteter med sikte på forenklinger.

1 Behandling før ankomst

Avtalen innebærer en plikt til å etablere eller ha prosedyrer som tillater forhåndsinnsending av dokumenter, herunder manifeste. Formålet er at prosessen med å sjekke formaliteter og vurdere utvelgelse av kontrollobjekter kan påbegynnes tidlig, slik at behandlingstiden etter at varen er ankommet, kan reduseres. Avtalen forplikter ingen til å frigjøre varene før de er ankommet.

2 Elektronisk betaling

Muligheten for å kunne betale krav på f.eks. toll elektronisk er et viktig forenklingstiltak. I tillegg

vurderes det som viktig for bekjempelse av korrupsjon. Bestemmelsen er fleksibelt utformet, idet den ikke spesifiserer hvilke metoder som er akseptable. Av hensyn til land med svakt utviklet infrastruktur, gjelder bestemmelsen bare i den utstrekning det er praktisk mulig å etablere slike ordninger på det enkelte stedet.

3 Atskillelse av frigjøring fra endelig fastsettelse av toll, avgifter, gebyrer og andre krav

I noen tilfeller har en importør eller eksportør behov for å få stilt varen til rådighet før det er mulig å fastsette hvilke toll- og avgiftsbeløp som er knyttet til sendingen. I Norge er dette gjennomført ved bruk av såkalt foreløpig deklarasjon. I denne prosedyren fylles bare en del av tolldeklarasjonen ut, og det gis en frist for å levere fullstendige opplysninger.

4 Risikohåndtering

Bestemmelsen forplikter medlemmene til, så vidt mulig, å innføre eller ha et system hvor kontroll av varer er basert på risiko for overtredelser. Forpliktelsen er begrenset til å gjelde tollkontroll.

Et system for risikohåndtering består av to hovedelementer, nærmere bestemt risikoanalyse og utvelgelse av kontrollobjekter basert på en slik analyse. Et kontrollregime hvor alle varer kontrolleres like nøye, uavhengig av overtredelsesrisiko, vil således ikke være i samsvar med artikkel 7. Stikkprøvekontroller som ikke er basert på en risikoanalyse, er heller ikke tillatt, med mindre denne skjer som et ledd i en kvalitetskontroll av risikohåndteringen.

Det fremgår også av avsnittet at kontroller som innebærer uberettiget forskjellsbehandling osv., ikke er tillatt. Man har sett en del eksempler internasjonalt på at kontroller utføres med tydelig bakgrunn i politiske konflikter, og ikke på basis av kartlagt risiko for overtredelser.

5 Etterfølgende regnskapskontroll

Dersom flest mulig kontroller utskytes til et tidspunkt etter at varen er tollekspedert, kan tollprosedyren utføres betydelig raskere enn hvis den må skje for hver enkelt vare på ankomsttidspunktet. Regnskapskontroller har også den fordel at man kan kontrollere mange sendinger samtidig. Mange unndragelser kan heller ikke avdekkes i forbindelse med tollekspedisjonen. Dette gjelder blant annet unndragelser knyttet til tollverdi, der kostnader knyttet til varen kan være

utelatt i fakturaen som legges fram for tollmyndighetene.

6 Fastsettelse og kunngjøring av gjennomsnittlig frigjøringstid

For mange land kan måling av gjennomsnittlig frigjøringstid være et verdifullt tiltak for å se om tiltakene har ønsket effekt. For land som har et effektivt system for risikohåndtering og elektronisk tollbehandling, er dette av mindre verdi. For eksempel tar det normalt i Norge bare noen sekunder fra en tolldeklarasjon sendes inn til varen er frigjort, med mindre deklarasjonen tas ut til kontroll. WCO har utarbeidet en omfattende guide for hvordan frigjøringstiden kan måles.

7 Handelsforenklede tiltak for autoriserte operatører

Avtalen krever i utgangspunktet at medlemmene skal etablere et program for autorisering av operatører, det være seg importører, eksportører, transportører eller andre aktører som benytter prosedyrer for innførsel, utførsel eller transittering av varer. I punkt 7.2 stilles opp de kriteriene som skal kunne brukes for å autorisere en operatør, i en positiv liste a(i-iv) og en negativ liste b(i-ii).

Den autoriserte operatøren skal få rett til å benytte seg av minst tre av syv definerte forenklinger i prosedyrene, jf. punkt 7.3. Blant annet kan det, når det er hensiktsmessig, gis lettelsener i dokumentkrav, lav kontrollhyppighet og kort frigjøringstid. Videre kan operatøren gis utsatt betaling av toll mv., mulighet til universalgarantier, samling av all innførsel eller utførsel for en periode på én tolldeklarasjon samt tillatelse til at tollklarering kan skje mens varen lagres i operatørens eget lager.

I utgangspunktet kobler avsnitt 7 lettelsene sammen med et formelt autorisasjonssystem. Imidlertid åpner punkt 7.1 for at medlemmene, istedenfor en formell autorisasjonsordning, kan gjøre de forenklede prosedyrene allment tilgjengelig for alle operatører. I Norge er alle de nevnte forenklingene allment tilgjengelig, med unntak av muligheten for å samle alle inn- eller utførsler for en periode på én tolldeklarasjon.

I henhold til punkt 7.5 skal andre WTO-medlemmer tilbys forhandlinger om gjensidig godkjenning av autorisasjonsordninger. Det ligger i dette kun en plikt til å gå inn i slike forhandlinger, og avtalen krever ikke at forhandlingene skal være vellykket.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

Norge oppfyller dermed kravene under punkt 7.1 til 7.5.

I henhold til punkt 7.6 skal relevant informasjon utveksles gjennom WTOs komité for handelsfasilitering, jf. artikkel 23 punkt 1.

Autorisasjonsordningen som er omhandlet i avsnitt 7, må ikke forveksles med det systemet som Norge og mange andre land har iverksatt i henhold til WCOs SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade. Mens avtalen tar sikte på forenklinger i tollprosedyrer for operatører med god historikk for overholdelse av tollregler mv., er SAFE utformet for å ivareta nasjonale sikkerhetsutfordringer. Da både kriterier for å bli autorisert og forenklinger som innvilges er til dels overlappende, er det likevel mulig å se for seg at de to autorisasjonsordningene kan bygges sammen i en felles autorisasjonsordning.

8 Ekspressendinger

Ordningen som er omhandlet i avsnitt 8 har et visst slektskap med autorisasjonsordningen som er regulert i avsnitt 7. Avsnitt 8 inneholder en forpliktelse for medlemmene til å legge til rette for rask behandling og frigjøring av ekspressendinger. Bestemmelsen gjelder kun flyfrakt og operatører som har egne fasiliteter for håndtering av varene. Dersom medlemmet allerede har en generell ordning for ekspressendinger, krever ikke avtalen at det opprettes en særskilt prosedyre for flyfrakt. Denne typen tillatelser er således mest aktuell for store internasjonale operatører ved flyplasser med stor utenlandstrafikk. I likhet med foregående avsnitt regulerer avsnitt 8 hvilke kriterier og vilkår som kan stilles for at en operatør kan nyte godt av prosedyren, og hvilke lettelser som minst skal tildeles den som får godkjent søknaden.

9 Lett bedervelige varer

Bestemmelsen stiller krav om at medlemmet tilrettelegger for at tollklarering av lett bedervelige varer kan skje så raskt som mulig, og hvis ønskelig utenfor ordinær åpningstid. Med lett bedervelige varer siktes det til alle varer som pga. sin beskaffenhet kan forringes raskt, særlig ved dårlige lagringsforhold. Bestemmelsen er ikke begrenset til å gjelde landbruksvarer og fisk, men kan også gjelde f.eks. kjemikalier. Medlemmet er forpliktet til å gi kontroll av slike varer hensiktsmessig prioritet, og en importør har rett til å kunne lagre varen på et egnet sted.

Samarbeid mellom myndigheter på grensen (artikkel 8)

Artikkelens første punkt krever at et medlems egne grensemyndigheter samordner sine rutiner slik at varene kan frigjøres innen rimelig tid. Det kan f.eks. være problematisk for en importør hvis f.eks. tollmyndigheter og veterinærmyndigheter ikke er stasjonert på samme sted, eller har forskjellige åpningstider. Avtalen krever at grensemyndighetene koordinerer sine aktiviteter, men krever ikke en full harmonisering. Avtalen konkretiserer ikke hvordan samarbeidet skal foregå.

Artikkelens andre punkt gjelder samarbeidet over grensen, med myndighetene i et tilgrensende medlemmer. I likhet med punkt 1, kan også ulike åpningstider og forskjellige prioriteringer av hvilke grensestasjoner som skal kunne ekspedere varer, by på utfordringer. I Norge må det f.eks. ved landegrensen mot Russland tas hensyn til en tidsforskjell på to timer, samt at Norge og Russland har ulike høytidsdager. Samarbeidet med tollmyndighetene i Sverige og Finland har vært svært tett helt siden grensetollsamarbeidsloven ble innført i 1959.

Punktet inneholder en eksempelliste, men stiller ikke konkrete minimumskrav til samarbeid. Kravet til samarbeid gjelder også bare i den utstrekningen det er mulig og praktisk gjennomførbart. En del WTO-land har ikke slike relasjoner til naboene at det er mulig å utforme et absolutt krav til samarbeid. Dette punktet begrenser seg derfor til å inneholde en oppfordring til samarbeid.

Forpassing av varer beregnet på innførsel under tollmyndighetenes kontroll (artikkel 9)

Artikkelen gir en importør rett til å bestemme om varene må tollklareres umiddelbart etter grensepassering eller om den kan sendes videre f.eks. til tollstedet nærmest hans hjemsted. I Norge er det mulig å tollklarere varer f.eks. på Svinesund, eller overføre varene under tollprosedyren forpassing til andre steder i Norge.

Formaliteter ved innførsel, utførsel og transittering (artikkel 10)

1 Formaliteter og krav med hensyn til dokumentasjon

Bestemmelsen forplikter medlemmene til å gjennomgå sine formaliteter med sikte på å minimere antallet og forenkle dem. Bestemmelsen utdyper og utvider GATT 1994 artikkel VIII nr. 1 bokstav c

og nr. 2. Bestemmelsen må ses i sammenheng med plikten etter artikkel 2 nr. 2 til å holde regelmessige konsultasjoner med næringslivet.

Det fremgår av punkt 1.2 at komiteen som skal opprettes iht. artikkel 23, skal utarbeide prosedyrer for utveksling av erfaringer.

2 Godkjenning av kopier

I en del land uten elektronisk deklareringskrav kan et absolutt krav om at original skal legges fram, være et hinder for importen. I noen tilfeller er originalen ikke lenger tilgjengelig, f.eks. hvis en annen myndighet har tatt inn originalen.

3 Bruk av internasjonale standarder

De aktuelle standardene kan fremgå av forskjellige konvensjoner. Blant annet er WCOs reviderte Kyoto-konvensjon sentral for utviklingen av standarder på en rekke av de samme områdene som WTOs avtale behandler. Det samme gjelder FN-standarder som ligger til grunn for utformingen av SAD-blanketten (Enhetsdokumentet) samt for utveksling av elektronisk informasjon. Under forhandlingene viste det seg problematisk for enkelte land å vise til standarder som følger av konvensjoner de ikke har sluttet seg til. Det ble dermed ikke presisert nærmere i avtaleteksten hva slags standarder som er relevante, men komiteen har mandat til å diskutere og gi anbefalinger om standarder spesielt. De samme betenkelighetene hos enkelte medlemmer medførte også at avsnittet begrenser seg til å oppfordre til å bruke internasjonale standarder.

4 Felles meldingsportal

Avtalen definerer felles meldingsportal («Single Window») slik at næringsdrivende skal få anledning til å sende dokumenter og data gjennom ett punkt til de grensemyndighetene som deltar i ordningen. Forpliktelsen krever kun at man *søker* å etablere en felles meldingsportal. Det er heller ikke noe krav om at alle relevante grensemyndigheter deltar i portalen. Som det fremgår, gjelder kravene for de myndighetene som deltar i den aktuelle ordningen.

I Norge er Altinn et typisk «Single Window»-konsept for en rekke offentlige tjenester. I løpet av de siste årene er Safe Sea Net utviklet som en felles meldingsportal for alle opplysninger som skal avgis i forbindelse med skipsanløp fra utlandet. Også tollmyndighetene krever nå at opplysninger skal avgis gjennom dette systemet.

Tollmyndighetene drifter tollekspedisjonssystemet TVINN. Dette systemet har prinsipielt en annen tilnærming, idet f.eks. søknad om innførselstillatelser eller tollnedsettelse sendes separat til den aktuelle myndigheten. Når man får tillatelse, oppføres et referansenummer i tolldeklarasjonens fritekst-rubrikk, og i noen tilfeller kan også dette legges inn på forhånd, slik at kontroll og godkjenning kan skje umiddelbart. I noen tilfeller kobles tollkvoter osv. elektronisk til deklarantens id. Landbruksdirektoratet har direkte tilgang til å legge inn enkelte opplysninger i TVINN. TVINN fungerer imidlertid som en meldingsportal for avlevering og godkjenning av informasjon som brukes i fellesskap av tollmyndighetene og Statistisk sentralbyrå. Dersom det er formelle feil eller stor grad av usannsynlighet i informasjonen på tolldeklarasjonen, returneres denne til deklaran-ten med anmodning om å rette opp.

Punkt 4.3 inneholder et krav om at komiteen skal notiseres om hvordan medlemmene opererer sitt felles meldingsportal. Utenriksdepartementet vil administrere rutineene for hvordan notiseringen skal skje.

5 Inspeksjon før forsendelse

Såkalt «Pre-shipment inspection» (PSI) benyttes først og fremst i en del afrikanske land. Slike inspeksjoner kan ha forskjellige formål, og innebærer krav fra importlandet om at vedkommende forsendelse må inspiseres av et autorisert firma før varene sendes fra eksportlandet. Dette skal sikre at varen er i samsvar med forsendelsesdokumentene, samt oppfyller krav som importlandet stiller til varene. Slike inspeksjoner må følge WTOs avtale om inspeksjon før forsendelse. Avsnittet begrenser adgangen til å benytte PSI, idet det ikke er adgang til å kreve dette for å kontrollere klassifisering iht. tolltariffen eller beregning av tollverdi.

6 Bruk av tollmeklere

Obligatorisk bruk av tollmeklere er først og fremst vanlig i Sør- og Mellom-Amerika. De kan ifølge avsnittet opprettholde slike regler, men medlemmene kan ikke innføre *nye* regler for obligatorisk bruk etter at avtalen er trådt i kraft. Der hvor dette er et krav, kan ikke en importør selv henvende seg til tollmyndighetene for å få eksportert tolldeklarasjonen. Kun autoriserte fortollerfirmaer som ikke selv er importører, kan sende inn tolldeklarasjoner. I noen tilfeller kan såkalte «in-house» tollmeklere benyttes. Det vil si at en

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitetering)

importør kan få godkjent en avdeling i firmaet som tollmekler. I slike tilfeller nærmer man seg det systemet som er i Norge, der kun de som er autorisert som TVINN-deklaranter, enten det er en importør/eksportør eller et fortollerfirma, kan sende inn deklarasjoner i TVINN.

7 Felles grenseprosedyrer og ensartede krav med hensyn til dokumenter

Dette avsnittet stiller krav til uniformitet i tollprosedyrer, slik at disse er likeartede uansett hvilket innpasserings- eller fortollingssted som velges for varen. Det aksepteres at transportmåte og varens beskaffenhet kan tilsi forskjeller i prosedyrene.

8 Avviste varer

Dette avsnittet gir en importør rett til å returnere eller om dirigere varer som blir avvist fordi de ikke møter fastsatte krav til veterinære eller plantesanitære spesifikasjoner eller tekniske standarder. Varen må da sendes tilbake til eksportøren, eller sendes til noen som eksportøren utpeker.

Unntakene i GATT 1994, jf. bl.a. artikkel XX b (helse) og d (lovhåndheving) samt XXI (nasjonal sikkerhet), gjelder, jf. artikkel 24 punkt 7. Det er således tillatt med mer restriktiv praksis enn avtalen krever dersom disse artiklene hjemler det aktuelle tiltaket. For eksempel må det være tillatt at helseskadelige matvarer destrueres istedenfor å bli sendt videre til andre land.

9 Midlertidig innførsel av varer og innenlands- og utenlands bearbeiding

Avsnitt 9 omfatter tre forskjellige tollprosedyrer, som alle gjelder tollettelser knyttet til midlertidig innførsel og utførsel av varer. Disse bestemmelsene er også behandlet i WCOs reviderte Kyoto-konvensjon og i mange av EFTAs frihandelsavtaler. Bestemmelsene om bearbeiding omfatter også reparasjon.

Punkt 9.1 krever at medlemmene skal tillate helt eller delvis tollfri midlertidig innførsel av varer. Dette kan være varer som f.eks. skal vises fram som ledd i markedsføring eller stilles ut. Mange WTO-medlemmer har sluttet seg til WCOs Istanbul-konvensjon, som har samlet en rekke konvensjoner under samme hatt. Norge er ikke tilsluttet Istanbul-konvensjonen, men har tiltrådt en rekke av de underliggende konvensjonene. Dette gjelder bl.a. ATA-konvensjonen og Yrkesutstyrskonvensjonen. I Norge er tollfritak hjemlet i toll. §§ 6-1 og 6-2, og i kapittel 11.

Punkt 9.2 krever for det første at medlemmene skal tillate innenlands bearbeiding. Dette innebærer at innsatsmaterialer til produksjon av en vare som skal utføres, helt eller delvis fritas for betaling av toll og andre avgifter. I Norge er tollfritak hjemlet i toll. §§ 6-3 og 6-4.

Videre krever punkt 9.2 at medlemmene skal tillate at innsatsmaterialer sendes ut og at de bearbeidede varene kan gjeninnføres helt eller delvis fritatt for toll og avgifter. I Norge er tollettelser hjemlet i toll. § 7-4.

Fri adgang til transittering (artikkel 11)

Transitteringsreglene må ses i sammenheng med definisjonen av transittering i GATT 1994 artikkel V. GATT 1994 definerer transittering annerledes enn tolloven. Transittering er her definert som forsendelse av varer *gjennom* et tollområde (krever at varen passerer minst to grenser). Også varer som omlastes til nytt transportmiddel eller mellomlagres på f.eks. et tollager, omfattes av definisjonen så lenge dette gjøres som et ledd i en forsendelse som begynner og slutter utenfor partens territorium. Transitteringsbestemmelsene er særlig viktige for innelukkede land, flere er MUL, som ikke har direkte tilgang til internasjonal sjøtransport og er spesielt avhengige av sine naboland.

Under forhandlingene ble det diskutert om anvendelsesområdet kunne presiseres slik at det uttrykkelig fremkom i avtalen at transport i rørløpninger omfattes av GATT 1994 artikkel V. Det ble ikke oppnådd enighet om dette.

Noen av bestemmelsene i artikkel 11 overlapper med andre bestemmelser i avtalen. Blant annet bestemmer punkt 1 at formaliteter mv. ikke skal opprettholdes hvis bakgrunnen for at de ble innført, ikke lenger eksisterer. Punkt 2 inneholder tilsvarende begrensninger for gebyrer som fremgår av artikkel 6 nr. 2. Punkt 9 bestemmer at det skal tilrettelegges for forhåndsinnsending av dokumenter, jf. artikkel 7 nr. 1. Dette skyldes at flere land hadde et politisk behov for å samle alle de transitteringsrelaterte spørsmål.

Punkt 4 inneholder krav om ikke-diskriminering, noe som allerede følger generelt av GATT 1994 artikkel X nr. 3 bokstav a. Medlemmene oppfordres i punkt 5 til, der det er praktisk mulig, å stille f.eks. egne kjørefelt til rådighet for transitttrafikk. Dette forekommer i praksis svært sjelden.

Et viktig spørsmål under forhandlingene har vært å sikre at transitteringer går mest mulig uhindret. På den annen side er det viktig at kontrollhensyn ivaretas. I punkt 6 fremgår det således

at formaliteter og tollkontroll ikke skal være mer byrdefulle enn nødvendig for å identifisere varene og sikre oppfyllelsen av kravene til transittforsendelsen. Punkt 7 bestemmer at en vare i transitt ikke skal gjøres til gjenstand for tollkrav eller unødvendige forsinkelser eller restriksjoner fra transittforsendelsen startes og fram til den avsluttes ved utpasseringsstedet.

I punkt 8 fastslås det at tekniske krav ikke skal gjelde for varer i transitt, jf. WTOs avtale om tekniske handelshindringer.

Punktene 10–13 skal sikre at krav om garantier holdes på et rimelig nivå, og at de ikke låses når behovet ikke lenger er til stede. For regioner uten gjennomgående transitteringssystemer kan garantikrav representere store utgifter, siden hvert enkelt transittland da vil kreve full sikkerhet for toll og avgifter. Punkt 16 inneholder derfor en oppfordring til medlemmene om å samarbeide for å samordne virksomheten. Effektive transitteringsprosedyrer, som NCTS (felles transitteringssystem i store deler av Europa), innebærer at gjenbruk av opplysninger og at de stilte garantiene kan gjelde for forsendelser gjennom flere land.

Tollsamarbeid (artikkel 12)

Artikkelen instituerer en ny type grunnlag for internasjonalt tollsamarbeid. Den åpner for at tollmyndighetene kan utveksle informasjon selv om det ikke foreligger en forpliktende bilateral avtale eller en konvensjon som partene har sluttet seg til. Norge er tilsluttet WCOs International Convention on Mutual Administrative Assistance for the Prevention, Investigation and Repression of Customs Offences (Nairobi-konvensjonen 1977). Avtalen er imidlertid kun iverksatt for 52 av WCOs 180 medlemmer.

Norge har i tillegg et omfattende nett av bilaterale avtaler for administrativt tollsamarbeid. I praksis vil de fleste bistandsanmodningene som sendes og mottas, fortsatt behandles iht. til disse avtalene.

1 Tiltak for å fremme etterlevelse og samarbeid

I punkt 1.2 oppmuntres medlemmene til å dele informasjon vedrørende arbeidet med håndheving av tolloppgaver, blant annet gjennom WTOs komité for handelsfasilitering, jf. artikkel 23. Medlemmene oppmuntres også til å samarbeide om teknisk rettleiding eller assistanse til kapasitetsbygging. Det er forutsatt at komiteen skal ha tett kontakt med andre internasjonale organer, som

WCO. Det er grunn til å tro at WCO vil spille en betydelig praktisk rolle i å utvikle tollsamarbeidet som avtalen åpner for.

2 Utveksling av opplysninger

Punkt 2 gjelder utveksling av informasjon, og må leses i sammenheng med punkt 6. Disse to punktene utgjør til sammen hovedregelen om informasjonsutveksling.

Avsnitt 2–9 forplikter medlemmene til å utveksle individuell informasjon. Avsnitt 2 begrenser forpliktelsen til å gjelde verifisering av deklarasjonsopplysninger, jf. avsnitt 6. Det er videre et krav at den anmodende tollmyndigheten har rimelig grunn til å betvile at deklarasjonen er ekte eller er korrekt utfyllt.

Videre skal WTO-komiteen notifiseres om kontaktpunktene for utveksling av informasjonen. Kontaktpunktet for Norge må bestemmes og notifiseres gjennom UD. Det er naturlig at kontaktpunktet legges til TADs kontrollavdeling. Det må opprettes et nasjonalt kontaktpunkt for informasjonsutvekslingen, og dette skal notifiseres WTO. Det er naturlig at dette legges til tollmyndighetenes sentrale organ. For Norges vedkommende er det Toll- og avgiftsdirektoratet.

3 Verifikasjon

Avsnitt 3 krever at det anmodende medlemmet først må undersøke saken internt.

4 Anmodning

Avsnitt 4 inneholder formelle krav til anmodningen. Blant annet må det opplyses om hvilke regler som gjelder for å sikre konfidensiell behandling av de opplysningene som oversendes fra det anmodede medlemmet. Dersom det anmodende medlemmet ikke selv kan besvare tilsvarende henvendelser, skal dette også opplyses. Jf. også avsnitt 5.

5 Vern og fortrolighet

Det anmodende medlemmet må behandle all informasjon strengt konfidensielt. Behandlingen skal gi minst den samme beskyttelsen som den opplysningene har hos det anmodede medlemmet (jf. punkt 5.1). Dersom dette ikke er mulig, skal det anmodende medlemmet uttrykkelig opplyse om dette (jf. punkt 5.2).

Punkt 5.1 bokstav d inneholder en bevisbyrde-regel som ikke gjenfinnes uttrykkelig i norsk rett.

Det anmodende medlemmet kan i henhold til denne bestemmelsen ikke benytte «ikke-verifiserte opplysninger eller dokumenter» som «avgjørende faktor». I norsk rett er det et prinsipp om fri bevisbedømmelse. Dette innebærer bl.a. at ikke-verifisert informasjon kan være «dråpen som får begeret til å flyte over», og vippe bevisvurderingen over på den andre siden. Prinsipielt sett forhindrer avtalen bruk av beviser på denne måten. Det vil imidlertid være mulig å ta opp slike spørsmål med den myndighet som har avgitt opplysningene. Avtalen forhindrer ikke at samarbeidet utvides på bilateral basis.

6 Fremskaffing av opplysninger

Avsnitt 6 fastslår selve forpliktelsen til å avgi den etterspurte informasjonen, hvis mulig innen 90 dager fra anmodningens dato. Det anmodede medlemmet kan be om å få bekreftet at informasjonen ikke vil bli brukt i politisaker, sivile rettsaker eller i andre prosesser enn tollsaker.

Det må forutsettes at informasjonsutveksling normalt vil gjelde alvorlige saker, og det kan følge både sivile søksmål og politianmeldelser i etterkant av forvaltningsvedtak. Saker av denne typen kan ofte gjelde overtredelser både i eksport- og importlandet, slik at myndighetene ofte vil ha interesse av at opplysningene som er gitt, kan brukes for eksempel i rettsaker i mottakerlandet. Dersom det legges slike bånd på bruk av informasjon som Norge mottar, kan bruksverdien bli redusert. Selv om avsenderlandet har lagt restriksjoner på bruk av opplysningene, har landet som mottar opplysningene mulighet til å ta opp spørsmålet om bruk likevel kan tillates i det enkelte tilfellet. Dette fremgår motsetningsvis av uttrykket «uten at det foreligger særlig skriftlig tillatelse fra det anmodede medlem» i punkt 6.2.

7 Utsatt gjennomføring av anmodning eller avslag på anmodning

Avtalen gir det anmodede medlemmet visse muligheter til å avslå anmodninger eller utsette gjennomføringen. Punkt 7.1 bokstav a åpner for avslag dersom det ville være i strid med allmenne hensyn slik de kommer til uttrykk i det anmodede medlems nasjonale lovgivning og rettsorden.

I punkt 7.1 bokstav b åpnes det for at nasjonal lovgivning som forhindrer utlevering av informasjonen, kan gi grunnlag for å avslå en anmodning.

De opplysningene som det anmodes om, vil i utgangspunktet kun gjenspeile det som skal være

deklarert i importlandet. Dersom opplysningene samsvarer er det neppe særlig risiko å avgi dem, da importlandets tollmyndigheter allerede er i besittelse av de aktuelle opplysningene. Avvik indikerer at eksportøren eller importøren har feil-deklarert i minst ett av medlemmene, og deres interesser er da normalt lite beskyttelsesverdige. I noen tilfeller sendes eller faktureres imidlertid varene via tredjeland, og situasjonen kan da fortone seg annerledes.

Overfor enkelte WTO-medlemmer kan det uansett bli aktuelt å utvise tilbakeholdenhet med å avgi opplysninger. Det kan ikke utelukkes at opplysninger kan bli misbrukt til f.eks. industrispionasje eller uberettiget forfølgelse av norske interesser i importlandet. Se også merkningene ovenfor til punkt 6. I tilfelle må hjemmelen oppgis.

For å kunne benytte unntakene i bokstav a og b, krever avtalen at de aktuelle forbeholdene må komme til uttrykk i nasjonal lovgivning. For bokstav c og e har avtalen ikke krav til lovfesting, og bokstav d er ikke aktuelt for Norge. Som nevnt innledningsvis kan det anmodede medlemmet også om nødvendig påberope unntakene i GATT 1994 artikkel XX og XXI.

8 Gjensidighet

Dersom et anmodende medlem melder at det ikke kan imøtekomme en anmodning tilsvarende den som er sendt, gis det anmodede medlemmet frihet til å avslå anmodningen, jf. avsnitt 4.

9 Administrativ byrde

Avsnitt 9 åpner for at et medlem kan avslå en begjæring av kapasitetshensyn. Dette er gjort først og fremst av hensyn til små land med begrensede ressurser til etterkontroll.

10 Begrensninger

Avsnitt 10 inneholder flere presiseringer av plikten. Blant annet fastslår bokstav c at det ikke er noe krav om å måtte etterspørre opplysninger hos deklarantene.

11 Uautorisert bruk eller utlevering

Avsnitt 11 fastslår at et medlem som bryter vilkårene for bruk av informasjon, må reparere skaden og iverksette tiltak for å hindre fremtidige brudd. I tillegg må det anmodede medlemmet notiseres om bruddet.

12 Bilaterale og regionale avtaler

Avsnitt 12 fastslår at avtalen ikke hindrer inngåelse av f.eks. bilaterale samarbeidsavtaler, og at den heller ikke har betydning for medlemmenes rettigheter og plikter under slike avtaler.

4.3 Avdeling II Bestemmelser om særbehandling og differensiert behandling for utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland

Alminnelige prinsipper (artikkel 13)

Artikkelen viser til at bestemmelsene i Avdeling I skal gjennomføres av utviklingslandene basert på prinsippene i forhandlingsmandatet gitt av WTOs hovedråd juli 2004 samt til ministererklæringen fra desember 2005 og rapporten fra Forhandlingsgruppen for handelsfasilitering til WTOs styringsgruppe for forhandlingene (TNC) fra desember 2005, dokumenter som også er vist til i avtalens fortale. Artikkelen stadfester prinsippet at det skal ytes bistand og støtte til kapasitetsoppbygging for å hjelpe utviklingsmedlemsland å gjennomføre bestemmelsene, og at omfanget av, og tidspunktet for, gjennomføringen av avtalens bestemmelser skal settes i sammenheng med deres gjennomføringskapasitet. Kravene til MUL er ytterligere begrenset.

Kategorier av bestemmelser (artikkel 14)

Avtalens bestemmelser i avdeling I deles inn i tre type kategorier som hvert enkelt utviklingslandsmedlem selv skal bestemme og melde fra om: bestemmelsene de skal gjennomføre fra avtalens ikrafttredelsestidspunkt (kategori A) (MUL får ett år ekstra), bestemmelsene de trenger en overgangsperiode for å gjennomføre (kategori B), og bestemmelsene de trenger både en overgangsperiode og bistand og støtte til kapasitetsbygging for å gjennomføre (kategori C).

Melding og gjennomføring av kategori A (artikkel 15)

Kategori A bestemmelser skal gjennomføres fra avtalens ikrafttredelsestidspunkt. Som en integrert del av avtalen er det en underliggende forutsetning at hvert utviklingsland skal notisere sin liste til WTO innen ikrafttredelsestidspunktet og helst noe før, slik at de kan være vedlegg til avtalen. Når et land har notisert sin kategori A liste, vil alle medlemmer implisitt være kjent med hvilke bestemmelser landet *ikke* vil gjennomføre

med det første. Slike lister har kommet inn fortløpende det siste året. MUL har ett års utsettelse men også flere av disse medlemmene har allerede notisert.

Melding om endelige tidspunkter for gjennomføring av kategori B og kategori C (artikkel 16)

Artikkelen tar for seg prosessen for gjennomføring av kategori B og C bestemmelsene for hhv. utviklingslandsmedlemmene generelt, og MUL-medlemmene spesielt. Den skiller mellom foreløpige og endelige tidsfrister. Dette var et særlig kontroversielt punkt i forhandlingene, men var basert på antakelsen at medlemmer vil i starten kunne sette seg mål for gjennomføring av de enkelte bestemmelsene, basert på forventninger om hvor lang tid de interne nasjonale prosesser vil ta, og, for kategori C, avhengig av at medlemmet får kontakt med giver(e) som kan iverksette de nødvendige prosjektene. Giverland var særlig opp-tatt av slike foreløpige tidsfrister ville reflektere utviklingslandenes prioriteringer.

Utviklingslandsmedlemmer skal notisere sine foreløpige tidsfrister for kategori B ved avtalens ikrafttredelse og endelig frister senest ett år senere. MUL gis opp til tre år fra avtalens ikrafttredelse til å meddele endelige frister, med mulighet for forlengelse.

Utviklingslandsmedlemmer skal notisere sine foreløpige tidsfrister og opplysninger om bistandsbehov for kategori C ved avtalens ikrafttredelse. Innen ett år senere, skal de sammen med relevante givermedlemmer (og internasjonale institusjoner som f.eks. Verdensbanken og WCO), gi komiteen informasjon om inngåtte bistandsprosjekter for kapasitetsoppbygging. Innen til sammen 30 måneder fra avtalens ikrafttredelse skal de varige tidsfristene notiseres. MUL får et forlenget løp, de skal informere om sine kategori C bestemmelser innen ett år fra avtalens ikrafttredelse, så ett år til for å gi opplysninger om konkrete bistandsbehov, og to nye år før det kreves opplysninger om gjennomføring av prosjekter og meddelelse av foreløpige frister. MUL har fem og etthelvt år til sammen fra ikrafttredelse før endelige gjennomføringsfrister må notiseres.

Artikkelen har også bestemmelser for når et medlem ikke notiserer, og gir veiledning når et medlem møter vanskeligheter for å møte fristene om fremleggelse av endelige tidspunkter. Hvert medlems notifisering av de endelige gjennomføringstidspunktene vil være en integrert del av avtalen.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

Ordning for tidlig varsling: utsettelse av tidspunkter for gjennomføring av bestemmelser i kategori B og C (artikkel 17)

Dersom et medlem har problemer med å gjennomføre iverksettelse av bestemmelser innen fristen det har selv satt seg, skal komiteen få et begrunnet varsel senest 120 dager før fristen utløper (90 dager for MUL). Medlemmet får en automatisk utsettelse av gjennomføring opp til 18 måneder (3 år for MUL). Dersom det bes om en lengre utsettelse eller det er snakk om en annen gangs utsettelse mm. så må komiteen behandle anmodningen.

Gjennomføring av kategori B og C (artikkel 18)

Artikkelens tittel er noe misvisende ettersom den gjelder prosessen for når et utviklingslandsmedlem ikke har etterlevd sine frister og har gjennomført de tillatte prosessene for utsettelse, men fortsatt vurderer at det ikke har oppnådd gjennomføringskapasitet. Komiteen for handelsfasilitering skal da nedsette en ekspertgruppe som skal avgi en anbefaling, alt innen 180 dager fra medlemmet har gitt melding om situasjonen. Ekspertgruppen skal vurdere medlemmets egen vurdering av utilstrekkelig kapasitet, og avgi en anbefaling til komiteen, som i tilfelle det gjelder et MUL-medlem, også skal treffe tiltak for å lette dets mulighet til å oppnå varig gjennomføringskapasitet. Tvisteløsningsprosedyrene skal ikke anvendes i løpet av prosessen, som anses avsluttet når komiteen behandler anbefalingen.

Flytting mellom kategorier B og C (artikkel 19)

Antakelig vil situasjoner kunne oppstå der et medlem i ettertid finner at det vil ha problemer å gjennomføre en bestemmelse uten bistand. Den motsatte situasjon, å bestemme at det vil satse kun på egne krefter og flytte en bestemmelse fra kategori C til kategori B, vil være ukontroversiell. Artikkelen har særlige bestemmelser for den første situasjon, som bygger på prosessene under artiklene 17 og 18.

Henstand med anvendelse av avtale om regler og prosedyrer ved tvisteløsning (artikkel 20)

WTOs tvisteløsningsavtale gjelder for avtalen, men kan først benyttes mht. kategori A-bestemmelser to år etter ikrafttredelse (seks år for MUL). Det gis likevel åpning for konsultasjoner om gjennomføring av avtalen ved behov. I tillegg,

for kategori B og C, så gjelder en åtte års henstand for tvister med MUL *etter* at de har gjennomført de aktuelle bestemmelsene – en regel som var ukontroversiell ettersom ingen medlemmer ser for seg å gå til sak mot ett MUL.

Yting av bistand og støtte til kapasitetsbygging (artikkel 21)

Dette var en svært viktig artikkel for utviklingslandene, som ville ha klare forpliktelser fra givermedlemmene om bistand. Givermedlemmene er enige om å forenkle ytingen av bistand og støtte til utviklingslandene, men artikkelen gir de nødvendige forbehold slik at eventuell mangel på bistand ikke skal kunne bli til en tvist under WTOs tvisteløsningsmekanisme. Bistanden skal være basert på omforente vilkår avtalt enten bilateralt eller gjennom relevante internasjonale organisasjoner. Bistanden skal heller ikke gå til alle typer handelsfasiliteringstiltak (som infrastruktur, veier og havner), men begrenses til å gjennomføre avtalens bestemmelser. På den annen side så skal utviklingspartnere bestrebe seg på å yte støtte som ikke setter andre utviklingsprioriteringer i fare, som bl.a. henspiller på ønsket om tilleggs midler til handelsfasilitering og ikke flytting av midler fra andre bistandsposter.

Artikkelen ramser opp prinsipper for bistanden, bl.a. å ta hensyn til utviklingsplaner og pågående programmer, betydningen av samordning, regionalvirksomhet og privatsektor. Det er også en oppfordring til andre utviklingslandsmedlemmer som kan, å yte kapasitetsbygging. Noe flere gjør, uten at de ønsker å undergrave sin egen utviklingslandsstatus. Komiteen skal minst én gang i året diskutere bistand og kapasitetsoppbygging.

Norge støtter i dag gjennomføringen av avtalen med midler fordelt mellom WTO og Verdensbankgruppen.

Opplysninger om bistand og støtte til kapasitetsoppbygging som skal legges fram for komiteen (artikkel 22)

Hvert giverland skal ved avtalens ikrafttredelse og deretter årlig redegjøre i komiteen for sin bistand til utviklingslandsmedlemmene til gjennomføring av avtalen. De skal også notifisere kontaktpunkter med ansvar for bistand til gjennomføring av avtalen, og informere om hvordan utviklingslandene kan anmode om støtte. Utviklingsland som vil benytte seg av bistand, skal opplyse om deres kontaktpunkter som er ansvarlige for å samordne og prioritere bistanden de får. Internasjonale og

regionale organisasjoner som IMF, OECD, UNCTAD, WCO, Verdensbanken, de regionale utviklingsbankene med aktive programmer for handelsfasilitering oppfordres til å gi tilsvarende opplysninger.

4.4 Avdeling III Institusjonelle bestemmelser og sluttbestemmelser

Institusjonelle bestemmelser (artikkel 23)

Artikkel 23 fastsetter bestemmelser om institusjoner, både under WTO og nasjonalt. Det siste er uvanlig for WTO, som vanligvis ikke foreskriver hvordan det enkelte medlem organiserer seg for å iverksette sine WTO- forpliktelser. Det ble imidlertid vurdert av mange utviklingsland som særlig viktig å ha en slik bestemmelse fordi de har vanskeligheter for å opprettholde slike komiteer over tid.

Komite for handelsfasilitering

En komite for handelsfasilitering bestående av representanter for alle medlemmer skal nedsettes. Komiteen skal blant annet gjennomgå avtalens implementering og virkning, og medlemmene skal kunne dele opplysninger og beste praksis. Den skal legge til rette for nødvendige konsultasjoner mellom medlemmene. Komiteen skal ha nær kontakt med andre internasjonale organisasjoner og kunne invitere deres representanter til å delta i komiteens møter. Komiteen skal ha den første evaluering av avtalens virke fire år etter ikrafttredelse.

Nasjonal komité for handelsfasilitering

Hvert medlem skal ha en nasjonal komité for handelsfasilitering eller utpeke en eksisterende ordning for å legge til rette for intern samordning og gjennomføring av avtalen. Selv om det ikke står i selve artikkelen, så er det forutsatt at privat sektor er representert.

Norge har ikke en slik komité i dag, men regjeringen vil nedsette en nasjonal komité, med Toll- og avgiftsdirektoratet som sekretariat.

Sluttbestemmelser (artikkel 24)

Sluttbestemmelsene regulerer når medlemmene må gjennomføre avtalens bestemmelser, også medlemmer som godtar protokollen på et senere tidspunkt, avtalens forhold til andre WTO-avtaler, mulighet for forbehold, regional gjennomføring av avtalen samt vedlegg av utviklingslandenes kategori A, B og C forpliktelser.

Alle medlemmer skal gjennomføre avtalen fra avtalens ikrafttredelse. (Ikrafttredelse av avtalen for et medlem forutsetter at medlemmet har godkjent protokollen. Protokollen skal tre i kraft når den er godkjent av to tredjedeler av WTOs medlemmer). For medlemmer som godkjenner protokollen etter at avtalen har trådt i kraft, skal alle frister beregnes fra avtalens ikrafttredelse og ikke fra når de godkjenner.

Alle bestemmelsene er bindende og det kan ikke tas forbehold uten samtykke fra de øvrige medlemmene. Kun utviklingsland kan anvende avtalens bestemmelser om lengre gjennomføringsperioder, de andre medlemmer må gjennomføre alle bestemmelsene fra ikrafttredelsestidspunktet.

Avtalen reduserer ikke medlemmenes forpliktelser etter GATT, og heller ikke medlemmenes forpliktelser og rettigheter etter Avtalen om tekniske handelshindringer og Avtalen om anvendelse av veterinære og plantesanitære tiltak. GATT-unntak og -fritak gjelder for avtalen. WTOs tvistløsningsmekanisme brukes også for denne avtalen.

Medlemmer av en tollunion eller regionale ordninger kan benytte regionale organer til gjennomføring av avtalen.

Utviklingslandenes notifikasjoner av kategori A, B og C forpliktelser utgjør en integrert del av avtalen.

Avtalen inneholder et *vedlegg* som er en mal for melding etter artikkel 22. nr. 1.

5 Gjennomføring i norsk rett

I hovedsak er gjeldende rett i samsvar med avtalens bestemmelser. Noen avtaleforpliktelser er gjennomført uten at dette er direkte gjenspeilet i formelt regelverk. For eksempel gjelder dette bruk av internett som informasjonskanal. Gjennomføring av avtalen nødvendiggjør imidlertid enkelte lovendringer i tolloven og endringer i forskrifter til tolloven.

Artikkel 2 avsnitt 2 i avtalen vil legge til rette for at det gjennomføres regelmessige konsultasjoner mellom grensemyndighetene og næringslivet. Bestemmelsen bør ses i sammenheng med plikten til å opprette en nasjonal komité for handelsfasilitering, jf. artikkel 23 avsnitt 2. Det praktiseres i dag regelmessige møter mellom relevante myndigheter og næringslivet på noen områder, men det foreslås i tråd med avtalen at alle grensemyndigheter skal involveres i konsultasjonene. Dette bør derfor formaliseres gjennom en for-

skriftsfullmakt i tolloven og reguleres nærmere i tollforskriften.

Tolloven § 12-13 har bestemmelser om bindende forhåndsuttalelser, men er begrenset til uttalelser som gjelder klassifisering. Avtalens artikkel 3 punkt 9 innebærer en forpliktelse til å ha et system med forhåndsuttalelse om klassifisering og opprinnelse. Ved lov 22. juni 2012 nr. 37 ble det vedtatt en endring av tolloven § 12-13 som utvider omfanget av tilfeller det kan gis forhåndsuttalelse om, herunder om opprinnelse. Endringsloven innebærer også enkelte endringer i saksbehandlingsreglene for bindende forhåndsuttalelser etter tolloven. Endringsloven er imidlertid av ulike grunner ikke satt i kraft. Departementet vil i forbindelse med framleggelsen av statsbudsjettet for 2016 fremme forslag om endringer av saksbehandlingsbestemmelsene i den vedtatte endringsloven, slik at endringsloven kan settes i kraft. Endringene som fremmes innebærer at systemet med bindende forhåndsuttalelser oppfyller forpliktelsen etter avtalen. Det vil imidlertid også være behov for enkelte tilpasninger av bestemmelser i tollforskriften.

Artikkel 12 i avtalen har bestemmelser om tollsamarbeid, herunder bestemmelser om informasjonsutveksling. Tolloven § 14-8 har bestemmelser om utveksling av opplysninger med annen stat. Bestemmelsen gjelder etter sin ordlyd informasjonsutveksling til «gjennomføring av overenskomst med annen stat». Avtalen her er ikke en bilateral avtale slik at det kan reises spørsmål om bestemmelsen vil gjelde for forpliktelser etter avtalen, selv om den aktuelle informasjonsutvekslingen vil skje med en annen stat og ikke WTO. Tolloven tredje ledd har bestemmelser om at departementet i forskrift kan bestemme at utveksling av opplysninger etter bestemmelsen kan skje uten «formell overenskomst». Finansdepartementet vil vurdere om tolloven § 14-8 bør endres slik at utveksling av informasjon etter avtalen er regulert direkte av loven eller ved bruk av forskriftshjemmelen i § 14-8 tredje ledd.

Artikkel 12 punkt 5.1 bokstav a stiller krav til at behandling skal gis minst den samme grad av beskyttelse som den opplysningene har hos det anmodende medlemmet. Tolloven § 12-1 sjette ledd sier at informasjonsutveksling med fremmed stat eller organisasjon ikke er omfattet av taushetspliktsbestemmelsene. Bestemmelsen må imidlertid ses i sammenheng med tolloven § 14-8 og Finansdepartementet mener at det da framkommer at det kun er selve utvekslingen av informasjonen, med den annen stat eller organisasjon,

som ikke skal være hindret av taushetsplikt. Finansdepartementet vil vurdere om det kan være behov for endring av tolloven § 12-1 sjette ledd slik at dette kommer klarere fram.

Finansdepartementet vil fremme nødvendige lovendringer for Stortinget samt foreta nødvendige forskriftsendringer.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Norge har med enkelte mindre unntak gjennomført alle forpliktelsene. Det er ikke behov for vesentlige substansielle endringer i prosedyrene for innførsel og utførsel av varer. Avtalen medfører at det må opprettes en nasjonal komité for handelsfasilitering. Det må bl.a. opprettes en sekretariatsfunksjon i Toll- og avgiftsdirektoratet, og deltakerne må avsette nødvendig tid til deltakelse i arbeidet. For å oppfylle avtalens intensjoner bør mer informasjon utarbeides på minst ett av de tre offisielle WTO-språk (først og fremst engelsk). En del forhold må notifiseres til WTO. Enkelte forhold notifiseres kun en gang eller ved endringer, mens andre forhold notifiseres løpende.

Brudd på forpliktelsene kan medføre at det blir reist sak mot Norge i henhold til reglene om tvisteløsning jf. artikkel 24 nr. 8. Det forventes ikke at det reises saker mot Norge for brudd på denne avtalen. Det kan imidlertid ikke utelukkes at Norge på et tidspunkt kan ha interesse av å reise en sak selv. Det er ikke mulig å forutsi konkrete økonomiske og administrative konsekvenser dersom dette skulle bli aktuelt, selv om det generelt kan sies at det er kostnadskrevende å føre tvistesaker i WTO.

De nødvendige justeringene av regelverket i Norge antas ikke å medføre økt ressursbruk. Det er usikkert hvor mye artikkel 12 om tollsamarbeid vil bli brukt. Norge har, som nevnt, allerede bilaterale avtaler med våre viktigste handelspartnere. Avtalen åpner dessuten for å avvise saker som krever uforholdsmessig store ressurser, jf. punkt 9. Det antas derfor at forpliktelsene i artikkel 12 ikke vil medføre en vesentlig økning av arbeidsbyrden.

En rekke tiltak for å forenkle internasjonal handel er iverksatt, og dette må antas å ha positiv effekt for norske eksportører. Gjennom avtalen får både norske eksportører og importører mulighet for å ta opp konkrete problemstillinger blant annet gjennom den nasjonale komiteen for handelsfasilitering.

7 Konklusjon og tilrådning

Avtalen om handelsfasilitering vil kunne få stor betydning for internasjonal handel og den globale økonomi. Betydningen vil øke jo fortere avtalen blir gjennomført av hele WTOs medlemsmasse. For Norges del vil det være norske eksportører, da særlig til markeder utenfor EØS, som vil oppleve fordelene av avtalen direkte. Norge har gjennomført de fleste av avtalens forpliktelser. De forpliktelser som gjenstår, antas ikke føre til vesentlig økt ressursbruk for forvaltningen, og er også til gunst for norske importører.

Finansdepartementet tilrår godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens

handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering). Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

st a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

I

Stortinget samtykker i godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering).

Vedlegg 1**Protocol amending the Marrakesh Agreement establishing the World Trade Organization***Decision of 27 November 2014*

The General Council;

Having regard to paragraph 1 of Article X of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization (“the WTO Agreement”);

Conducting the functions of the Ministerial Conference in the interval between meetings pursuant to paragraph 2 of Article IV of the WTO Agreement;

Recalling the General Council Decision to commence negotiations on the basis of the modalities set out in Annex D to that decision, adopted on 1 August 2004, as well as the Ministerial Decision of 7 December 2013 to draw up a Protocol of Amendment to insert the Agreement on Trade Facilitation into Annex 1A of the WTO Agreement (the “Protocol”);

Recalling paragraph 47 of the Doha Ministerial Declaration of 20 November 2001;

Recalling paragraphs 2 and 3 of the Doha Ministerial Declaration, Annex D of the General Council Decision of August 2004 and Article 13.2 of the Agreement on Trade Facilitation on the importance of the provision of assistance and support for capacity building to help developing and least-developed countries to implement the provisions of the Agreement on Trade Facilitation;

Welcoming the Director General's announcement setting up, within the existing WTO structures, a Trade Facilitation Agreement Facility to manage support that Members volunteer to provide to the WTO in furtherance of supplementary assistance to implement the provisions of the Trade Facilitation Agreement and to facilitate coherence of assistance with the Annex D plus agencies;

Protokoll om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon*Beslutning av 27. november 2014*

Hovedrådet,

som viser til artikkel X nr. 1 i Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon («WTO-avtalen»),

som ivaretar Ministerkonferansens oppgaver i tidsrommet mellom to møter i henhold til artikkel IV nr. 2 i WTO-avtalen,

som minner om Hovedrådets beslutning om å igangsette forhandlinger på grunnlag av reglene fastsatt i vedlegg D til nevnte beslutning, som ble vedtatt 1. august 2004, samt ministerbeslutningen av 7. desember 2013 om å utarbeide en endringsprotokoll for å innsette avtalen om handelsfasilitering i vedlegg 1A til WTO-avtalen («protokollen»),

som minner om punkt 47 i ministererklæringen fra Doha av 20. november 2001,

som minner om punkt 2 og 3 i ministererklæringen fra Doha, vedlegg D til Hovedrådets beslutning av august 2004 og artikkel 13 nr. 2 i avtalen om handelsfasilitering om betydningen av å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging for å hjelpe utviklingslandene og de minst utviklede landene med å gjennomføre bestemmelsene i avtalen om handelsfasilitering,

som ser med glede på generaldirektørens uttalelse om å opprette, innenfor WTOs eksisterende strukturer, en ordning («Trade Facilitation Agreement Facility») for å administrere støtte som medlemmer tilbyr WTO til ekstra bistand for å gjennomføre bestemmelsene i handelsfasiliteringsavtalen og å gjøre det enklere å samordne bistanden med organene som står oppført i vedlegg D, samt andre organer som kan være relevante,

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

Having considered the Agreement submitted by the Preparatory Committee on Trade Facilitation (WT/L/931);

Noting the consensus to submit this proposed amendment to the Members for acceptance;

Decides as follows:

1. The Protocol amending the WTO Agreement attached to this Decision is hereby adopted and submitted to the Members for acceptance.
2. The Protocol shall hereby be open for acceptance by Members.
3. The Protocol shall enter into force in accordance with the provisions of paragraph 3 of Article X of the WTO Agreement.

Protocol amending the Marrakesh Agreement establishing the World Trade Organization

Members of the World Trade Organization;

Referring to the Agreement on Trade Facilitation;

Having regard to the Decision of the General Council in document WT/L/940, adopted pursuant to paragraph 1 of Article X of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization (“the WTO Agreement”);

Hereby agree as follows:

1. Annex 1A to the WTO Agreement shall, upon entry into force of this Protocol pursuant to paragraph 4, be amended by the insertion of the Agreement on Trade Facilitation, as set out in the Annex to this Protocol, to be placed after the Agreement on Safeguards.
2. Reservations may not be entered in respect of any of the provisions of this Protocol without the consent of the other Members.
3. This Protocol is hereby open for acceptance by Members.
4. This Protocol shall enter into force in accordance with paragraph 3 of Article X of the WTO Agreement.¹
5. This Protocol shall be deposited with the Director-General of the World Trade Organization who shall promptly furnish to each Member a certified copy thereof and a notification of each acceptance thereof pursuant to paragraph 3.

som har tatt i betraktning avtalen fremlagt av den forberedende komité for handelsfasilitering (WT/L/931),

som merker seg at det er enighet om å legge dette endringsforslaget fram for medlemmene til godkjenning,

beslutter følgende:

1. Protokollen om endring av WTO-avtalen vedlagt denne beslutning vedtas og legges fram for medlemmene til godkjenning.
2. Protokollen skal med dette være åpen for godkjenning av medlemmene.
3. Protokollen skal tre i kraft i samsvar med bestemmelsene i WTO-avtalens artikkel X nr. 3.

Protokoll om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon

Medlemmene i Verdens handelsorganisasjon,

som viser til avtalen om handelsfasilitering,

som viser til Hovedrådets beslutning i dokument WT/L/940, vedtatt i henhold til artikkel X nr. 1 i Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon («WTO-avtalen»),

er herved enige om følgende:

1. Vedlegg 1A til WTO-avtalen skal ved denne protokolls ikrafttredelse i henhold til punkt 4 endres som angitt i vedlegget til denne protokoll ved å innsette avtalen om handelsfasilitering etter avtalen om beskyttelsestiltak.
2. Det kan ikke tas forbehold med hensyn til noen av bestemmelsene i denne protokoll uten samtykke fra de øvrige medlemmer.
3. Denne protokoll er med dette åpen for godkjenning av medlemmene.
4. Denne protokoll skal tre i kraft i samsvar med WTO-avtalens artikkel X nr. 3.¹
5. Denne protokoll skal deponeres hos generaldirektøren i Verdens handelsorganisasjon, som umiddelbart skal formidle en bekreftet kopi av protokollen til hvert medlem samt en underretning om hver godkjenning av den i henhold til punkt 3.

¹ For the purposes of calculation of acceptances under Article X.3 of the WTO Agreement, an instrument of acceptance by the European Union for itself and in respect of its Member States shall be counted as acceptance by a number of Members equal to the number of Member States of the European Union which are Members to the WTO.

¹ Ved beregning av godkjenninger i henhold til WTO-avtalens artikkel X nr. 3 skal et godkjenningsdokument fra Den europeiske union på vegne av den selv og dens medlemsstater regnes som godkjenning av et antall medlemmer tilsvarende antallet medlemsstater i Den europeiske union som er medlem i WTO.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

6. This Protocol shall be registered in accordance with the provisions of Article 102 of the Charter of the United Nations.

Done at Geneva this twenty-seventh day of November two thousand and fourteen, in a single copy in the English, French and Spanish languages, each text being authentic.

Annex to the Protocol amending the Marrakesh Agreement establishing the World Trade Organization

Agreement on Trade Facilitation

Preamble

Members,

Having regard to the negotiations launched under the Doha Ministerial Declaration;

Recalling and reaffirming the mandate and principles contained in paragraph 27 of the Doha Ministerial Declaration (WT/MIN(01)/DEC/1) and in Annex D of the Decision of the Doha Work Programme adopted by the General Council on 1 August 2004 (WT/L/579), as well as in paragraph 33 of and Annex E to the Hong Kong Ministerial Declaration (WT/MIN(05)/DEC);

Desiring to clarify and improve relevant aspects of Articles V, VIII and X of the GATT 1994 with a view to further expediting the movement, release and clearance of goods, including goods in transit;

Recognizing the particular needs of developing and especially least-developed country Members and desiring to enhance assistance and support for capacity building in this area;

Recognizing the need for effective cooperation among Members on trade facilitation and customs compliance issues;

Hereby *agree* as follows:

Section I

Article 1: Publication and Availability of Information

1 Publication

1.1 Each Member shall promptly publish the following information in a non-discriminatory and easily accessible manner in order to enable governments, traders, and other interested parties to become acquainted with them:

- (a) procedures for importation, exportation, and transit (including port, airport, and

6. Denne protokoll skal registreres i samsvar med bestemmelsene i artikkel 102 i De forente nasjoners pakt.

Utferdiget i Genève 27. november 2014 i ett enkelt eksemplar på engelsk, fransk og spansk, med samme gyldighet for hver av tekstene.

Vedlegg til protokollen om endringer av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon

Avtale om handelsfasilitering

Fortale

Medlemmene,

som viser til forhandlingene som ble startet i henhold til ministererklæringen fra Doha,

som erindrer og stadfester mandatet og prinsippene nedfelt i nr. 27 i ministererklæringen fra Doha (WT/MIN(01)/DEC/1) og i vedlegg D til beslutningen om arbeidsprogrammet fra Doha (WT/L/579) vedtatt av Hovedrådet 1. august 2004 samt i nr. 33 i, og vedlegg E til, ministererklæringen fra Hongkong (WT/MIN(05)/DEC),

som ønsker å avklare og forbedre relevante sider ved artikkel V, VIII og X i GATT 1994 med sikte på ytterligere å påskynde vareførsel samt frigjøring og klarering av varer, herunder varer i transitt,

som erkjenner utviklingsmedlemslands og spesielt de minst utviklede medlemslands særlige behov og ønsker å øke bistanden og støtten til kapasitetsoppbygging på dette området,

som erkjenner behovet for effektivt samarbeid mellom medlemmene om spørsmål som gjelder handelsfasilitering og etterlevelse av tollbestemmelser,

er herved enige om følgende:

Avdeling I

Artikkel 1: Kunngjøring av opplysninger og opplysningenes tilgjengelighet

1 Kunngjøring

1.1 Hvert medlem skal omgående kunngjøre følgende opplysninger på en likebeholdende og lett tilgjengelig måte slik at offentlige myndigheter, handlende og andre berørte parter kan gjøre seg kjent med dem:

- a) prosedyrer for innførsel, utførsel og transit-tering (herunder prosedyrer i havner og

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

- other entry-point procedures), and required forms and documents;
- (b) applied rates of duties and taxes of any kind imposed on or in connection with importation or exportation;
- (c) fees and charges imposed by or for governmental agencies on or in connection with importation, exportation or transit;
- (d) rules for the classification or valuation of products for customs purposes;
- (e) laws, regulations, and administrative rulings of general application relating to rules of origin;
- (f) import, export or transit restrictions or prohibitions;
- (g) penalty provisions for breaches of import, export, or transit formalities;
- (h) procedures for appeal or review;
- (i) agreements or parts thereof with any country or countries relating to importation, exportation, or transit; and
- (j) procedures relating to the administration of tariff quotas.

1.2 Nothing in these provisions shall be construed as requiring the publication or provision of information other than in the language of the Member except as stated in paragraph 2.2.

2 Information Available Through Internet

2.1 Each Member shall make available, and update to the extent possible and as appropriate, the following through the internet:

- (a) a description² of its procedures for importation, exportation, and transit, including procedures for appeal or review, that informs governments, traders, and other interested parties of the practical steps needed for importation, exportation, and transit;
- (b) the forms and documents required for importation into, exportation from, or transit through the territory of that Member;
- (c) contact information on its enquiry point(s).

2.2 Whenever practicable, the description referred to in subparagraph 2.1(a) shall also be

- lufthavner og på andre innførselssteder) samt foreskrevne skjemaer og dokumenter,
- b) anvendte tollsatser og avgifter av enhver art som er pålagt ved, eller i forbindelse med, innførsel og utførsel,
- c) gebyrer og avgifter pålagt av eller for statsorgan ved, eller i forbindelse med, innførsel, utførsel eller transittering,
- d) regler for klassifisering eller verdiberegning av varer til fortolling,
- e) lover, forskrifter og forvaltningsavgjørelser av generelt innhold om opprinnelsesregler,
- f) restriksjoner eller forbud med hensyn til innførsel, utførsel eller transittering,
- g) bestemmelser om ileggelse av sanksjoner for manglende overholdelse av formaliteter ved innførsel, utførsel eller transittering,
- h) prosedyrer ved klage/anke eller ny behandling,
- i) avtaler eller deler av avtaler inngått med ett eller flere land om innførsel, utførsel eller transittering, og
- j) prosedyrer for håndheving av tollkvoter.

1.2 Ikke noe i disse bestemmelsene skal fortolkes som et krav om kunngjøring eller formidling av opplysninger på et annet språk enn medlemmets, med forbehold for bestemmelsene i nr. 2.2.

2 Opplysninger tilgjengelige på internett

2.1 Hvert medlem skal gjøre opplysningene under tilgjengelige på internett og ajourføre dem i den grad det er mulig og hensiktsmessig:

- a) en beskrivelse² av sine prosedyrer for innførsel, utførsel og transittering, herunder prosedyrer ved klage/anke eller ny behandling, som gir offentlige myndigheter, handlende og andre berørte parter opplysninger om de praktiske skrittene som er nødvendige ved innførsel, utførsel og transittering,
- b) foreskrevne skjemaer og dokumenter for innførsel til, utførsel fra eller transittering gjennom medlemmets tollområde,
- c) kontaktopplysninger for sitt (sine) informasjonssenter (informasjonssentre).

2.2 Når det er praktisk mulig, skal beskrivelsen nevnt i nr. 2.1 bokstav a) også gjøres tilgjenge-

² Each Member has the discretion to state on its website the legal limitations of this description.

² Det står hvert medlem fritt å opplyse om beskrivelsens juridiske begrensninger på nettstedet sitt.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

made available in one of the official languages of the WTO.

- 2.3 Members are encouraged to make available further trade-related information through the internet, including relevant trade-related legislation and other items referred to in paragraph 1.1.

3 Enquiry Points

- 3.1 Each Member shall, within its available resources, establish or maintain one or more enquiry points to answer reasonable enquiries of governments, traders, and other interested parties on matters covered by paragraph 1.1 and to provide the required forms and documents referred to in subparagraph 1.1(a).
- 3.2 Members of a customs union or involved in regional integration may establish or maintain common enquiry points at the regional level to satisfy the requirement of paragraph 3.1 for common procedures.
- 3.3 Members are encouraged not to require the payment of a fee for answering enquiries and providing required forms and documents. If any, Members shall limit the amount of their fees and charges to the approximate cost of services rendered.
- 3.4 The enquiry points shall answer enquiries and provide the forms and documents within a reasonable time period set by each Member, which may vary depending on the nature or complexity of the request.

4 Notification

Each Member shall notify the Committee on Trade Facilitation established under paragraph 1.1 of Article 23 (referred to in this Agreement as the "Committee") of:

- (a) the official place(s) where the items in subparagraphs 1.1(a) to (j) have been published;
- (b) the Uniform Resource Locators of website(s) referred to in paragraph 2.1; and
- (c) the contact information of the enquiry points referred to in paragraph 3.1.

lig på ett av Verdens handelsorganisasjons offisielle språk.

- 2.3 Medlemmene oppfordres til å gjøre andre handelsrelaterte opplysninger tilgjengelige på internett, herunder opplysninger om relevant handelsrelatert lovgivning og de øvrige postene nevnt i nr. 1.1.

3 Informasjonssentre

- 3.1 Hvert medlem skal, innenfor rammen av sine tilgjengelige ressurser, opprette eller drive ett eller flere informasjonssentre for å besvare henvendelser fra offentlige myndigheter, handlende og andre berørte parter om spørsmål omhandlet i nr. 1.1 og skaffe til veie foreskrevne skjemaer og dokumenter nevnt i nr. 1.1 bokstav a).
- 3.2 Medlemmer som er med i en tollunion, eller som deltar i regional integrering, kan opprette eller drive felles informasjonssentre på regionalt nivå for å oppfylle kravet i nr. 3.1 med hensyn til felles prosedyrer.
- 3.3 Medlemmene oppfordres til ikke å kreve gebyr for å besvare henvendelser eller skaffe til veie foreskrevne skjemaer og dokumenter. Eventuelt skal medlemmene begrense størrelsen på sine gebyrer og avgifter til et beløp som anslagsvis tilsvarer kostnadene ved de tjenester de har ytet.
- 3.4 Informasjonssentrene skal besvare henvendelser og skaffe til veie skjemaer og dokumenter innen et rimelig tidsrom, som fastsettes av hvert medlem, og som kan variere avhengig av henvendelsenes art eller hvor komplekse de er.

4 Melding

Hvert medlem skal gi Komiteen for handelsfasilitering nedsatt etter artikkel 23 nr. 1.1 (i denne avtale kalt «Komiteen») melding om

- a) det (de) offisielle mediet (mediene) der opplysningene omhandlet i nr. 1.1 bokstav a) til j) er kunngjort,
- b) internettadressen til nettstedet (nettstedene) nevnt i nr. 2.1, og
- c) kontaktopplysningene for informasjonssentrene nevnt i nr. 3.1.

Article 2: Opportunity to Comment, Information before Entry into Force, and Consultations

1 Opportunity to Comment and Information before Entry into Force

- 1.1 Each Member shall, to the extent practicable and in a manner consistent with its domestic law and legal system, provide opportunities and an appropriate time period to traders and other interested parties to comment on the proposed introduction or amendment of laws and regulations of general application related to the movement, release, and clearance of goods, including goods in transit.
- 1.2 Each Member shall, to the extent practicable and in a manner consistent with its domestic law and legal system, ensure that new or amended laws and regulations of general application related to the movement, release, and clearance of goods, including goods in transit, are published or information on them made otherwise publicly available, as early as possible before their entry into force, in order to enable traders and other interested parties to become acquainted with them.
- 1.3 Changes to duty rates or tariff rates, measures that have a relieving effect, measures the effectiveness of which would be undermined as a result of compliance with paragraphs 1.1 or 1.2, measures applied in urgent circumstances, or minor changes to domestic law and legal system are each excluded from paragraphs 1.1 and 1.2.

2 Consultations

Each Member shall, as appropriate, provide for regular consultations between its border agencies and traders or other stakeholders located within its territory.

Article 3: Advance Rulings

1. Each Member shall issue an advance ruling in a reasonable, time-bound manner to the applicant that has submitted a written request containing all necessary information. If a Member declines to issue an advance ruling, it shall promptly notify the applicant in writing, setting out the relevant facts and the basis for its decision.

Artikkel 2: Mulighet til å fremsette merknader, opplysninger før ikrafttredelse og konsultasjoner

1 Mulighet til å fremsette merknader og opplysninger før ikrafttredelse

- 1.1 Hvert medlem skal i den utstrekning det praktisk lar seg gjøre, og på en måte som er forenlig med medlemmets nasjonale lovgivning og rettsorden, gi handlende og andre berørte parter mulighet og en passende frist til å fremsette merknader til den foreslåtte innføringen, eller endringen, av lover og forskrifter av generelt innhold forbundet med vareførsel samt frigjøring og klarering av varer, herunder varer i transitt.
- 1.2 Hvert medlem skal i den utstrekning det praktisk lar seg gjøre, og på en måte som er forenlig med medlemmets nasjonale lovgivning og rettsorden, påse at nye eller endrede lover og forskrifter av generelt innhold forbundet med vareførsel samt frigjøring og klarering av varer, herunder varer i transitt, kunngjøres, eller at opplysninger om dem gjøres allment tilgjengelige på annen måte, så snart som mulig før de trer i kraft, slik at handlende og andre berørte parter kan gjøre seg kjent med dem.
- 1.3 Endringer i tollsatser og satser i tolltariff, tiltak som innebærer lettelser, andre tiltak for så vidt som effektiviteten av dem ville bli undergravd som følge av overholdelse av nr. 1.1 eller 1.2, tiltak anvendt i hastetilfeller eller mindre endringer i nasjonal lovgivning og rettsorden faller alle utenfor virkeområdet til nr. 1.1 og 1.2.

2 Konsultasjoner

Hvert medlem skal eventuelt sørge for regelmessige konsultasjoner mellom sine grensemyndigheter og handlende eller andre berørte aktører etablert på medlemmets territorium.

Artikkel 3: Forhåndsuttalelser

1. Hvert medlem skal innen en rimelig og gitt frist avgi forhåndsuttalelse til den som har fremmet skriftlig anmodning med alle nødvendige opplysninger. Dersom et medlem avslår å avgi forhåndsuttalelse, skal det omgående gi den som anmodet om uttalelsen, skriftlig melding og opplyse om relevante saksforhold og grunnlaget for sin avgjørelse.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

2. A Member may decline to issue an advance ruling to the applicant where the question raised in the application:
 - (a) is already pending in the applicant's case before any governmental agency, appellate tribunal, or court; or
 - (b) has already been decided by any appellate tribunal or court.
 3. The advance ruling shall be valid for a reasonable period of time after its issuance unless the law, facts, or circumstances supporting that ruling have changed.
 4. Where the Member revokes, modifies, or invalidates the advance ruling, it shall provide written notice to the applicant setting out the relevant facts and the basis for its decision. Where a Member revokes, modifies, or invalidates advance rulings with retroactive effect, it may only do so where the ruling was based on incomplete, incorrect, false, or misleading information.
 5. An advance ruling issued by a Member shall be binding on that Member in respect of the applicant that sought it. The Member may provide that the advance ruling is binding on the applicant.
 6. Each Member shall publish, at a minimum:
 - (a) the requirements for the application for an advance ruling, including the information to be provided and the format;
 - (b) the time period by which it will issue an advance ruling; and
 - (c) the length of time for which the advance ruling is valid.
 7. Each Member shall provide, upon written request of an applicant, a review of the advance ruling or the decision to revoke, modify, or invalidate the advance ruling.³
2. Et medlem kan avslå å avgi forhåndsuttalelse til den som har anmodet om det, i tilfeller der spørsmålet som reises i anmodningen
 - a) allerede er gjenstand for en sak som søkeren har brakt inn for et statsorgan eller en klagenemnd eller domstol, eller
 - b) allerede er avgjort av en klagenemnd eller domstol.
 3. Forhåndsuttalelsen skal ha gyldighet i et rimelig tidsrom etter at den er avgitt, med mindre det har skjedd endringer i lovgivningen, saksforholdet eller omstendighetene som underbygger uttalelsen.
 4. I tilfeller der medlemmet trekker forhåndsuttalelsen tilbake, endrer den eller gjør den ugyldig, skal det gi den som anmodet om uttalelsen, skriftlig melding og opplyse om relevante saksforhold og grunnlaget for sin avgjørelse. I tilfeller der et medlem med tilbakevirkende kraft trekker forhåndsuttalelser tilbake, endrer dem eller gjør dem ugyldige, kan det gjøre dette bare dersom uttalelsen var basert på ufullstendige, uriktige, falske eller villedende opplysninger.
 5. En forhåndsuttalelse avgitt av et medlem, skal være bindende for dette medlemmet overfor den som anmodet om uttalelsen. Medlemmet kan fastsette at forhåndsuttalelsen skal være bindende for den som anmodet om den.
 6. Hvert medlem skal som et minimum kunnngjøre
 - a) kravene til anmodningen om forhåndsuttalelse, herunder opplysningene som må legges fram, og formatet de må legges fram i,
 - b) tidsfristen medlemmet vil avgi forhåndsuttalelse innen, og
 - c) tidsrommet forhåndsuttalelsen vil være gyldig i.
 7. Hvert medlem skal etter skriftlig begjæring fra den som har anmodet om forhåndsuttalelse, foreta ny behandling av forhåndsuttalelsen eller avgjørelsen om å trekke den tilbake, endre den eller gjøre den ugyldig³.

³ Under this paragraph: (a) a review may, either before or after the ruling has been acted upon, be provided by the official, office, or authority that issued the ruling, a higher or independent administrative authority, or a judicial authority; and (b) a Member is not required to provide the applicant with recourse to paragraph 1 of Article 4.

³ I henhold til dette nummer: a) ny behandling vil kunne foretas, enten før eller etter at uttalelsen er tatt til følge og har fått virkning, av vedkommende tjenestemann, kontor eller myndighet som har avgitt uttalelsen, en overordnet eller uavhengig forvaltningsmyndighet eller en rettsmyndighet; b) et medlem er ikke forpliktet til å forbeholde søkeren adgang til å påberope seg artikkel 4 nr. 1.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

8. Each Member shall endeavour to make publicly available any information on advance rulings which it considers to be of significant interest to other interested parties, taking into account the need to protect commercially confidential information.
9. Definitions and scope:
- (a) An advance ruling is a written decision provided by a Member to the applicant prior to the importation of a good covered by the application that sets forth the treatment that the Member shall provide to the good at the time of importation with regard to:
- (i) the good's tariff classification; and
 - (ii) the origin of the good.⁴
- (b) In addition to the advance rulings defined in subparagraph (a), Members are encouraged to provide advance rulings on:
- (i) the appropriate method or criteria, and the application thereof, to be used for determining the customs value under a particular set of facts;
 - (ii) the applicability of the Member's requirements for relief or exemption from customs duties;
 - (iii) the application of the Member's requirements for quotas, including tariff quotas; and
 - (iv) any additional matters for which a Member considers it appropriate to issue an advance ruling.
- (c) An applicant is an exporter, importer or any person with a justifiable cause or a representative thereof.
- (d) A Member may require that the applicant have legal representation or registration in its territory. To the extent possible, such requirements shall not restrict the categories of persons eligible to apply for advance rulings, with particular considera-
8. Hvert medlem skal søke å gjøre alle opplysninger om forhåndsuttalelser allment tilgjengelige dersom det anser at opplysningene er av betydelig interesse for andre berørte parter, idet det skal tas hensyn til behovet for å verne opplysninger som er fortrolige i forretnings-sammenheng.
9. Definisjoner og virkeområde
- a) Med «forhåndsuttalelse» menes en skriftlig avgjørelse som et medlem utsteder til den som har anmodet om uttalelsen, før innførselen av en vare omhandlet i anmodningen, og som fastsetter hvordan medlemmet kommer til å behandle varen ved innførsel med hensyn til
- i) varens klassifisering i tolltariffen, og
 - ii) varens opprinnelse⁴.
- b) I tillegg til forhåndsuttalelsene definert i bokstav a) oppfordres medlemmene til å avgi forhåndsuttalelser om
- i) den metode og de kriterier det er hensiktsmessig å bruke for å fastsette tollverdien på grunnlag av et bestemt sett fakta, og anvendelsen av metoden og kriteriene,
 - ii) anvendelighet for medlemmets krav med hensyn til lettelser eller unntak fra toll,
 - iii) anvendelsen av medlemmets krav med hensyn til kvoter, herunder tollkvoter,
 - iv) alle øvrige spørsmål som et medlem finner det hensiktsmessig å avgi forhåndsuttalelse om.
- c) Med «den som fremmer anmodning» menes en eksportør, importør eller enhver annen person som har rettmessig grunn, eller vedkommendes representant.
- d) Et medlem kan kreve at søkeren har rettslig representasjon, eller at han er registrert på medlemmets territorium. Krav som nevnt skal så vidt mulig ikke medføre noen innsnevring av personkretsen som kan søke om forhåndsuttalelser, idet det spesi-

⁴ It is understood that an advance ruling on the origin of a good may be an assessment of origin for the purposes of the Agreement on Rules of Origin where the ruling meets the requirements of this Agreement and the Agreement on Rules of Origin. Likewise, an assessment of origin under the Agreement on Rules of Origin may be an advance ruling on the origin of a good for the purposes of this Agreement where the ruling meets the requirements of both agreements. Members are not required to establish separate arrangements under this provision in addition to those established pursuant to the Agreement on Rules of Origin in relation to the assessment of origin provided that the requirements of this Article are fulfilled.

⁴ Det er underforstått at en forhåndsuttalelse om en vares opprinnelse vil kunne være en fastsettelse av opprinnelse som fastlagt i Avtalen om opprinnelsesregler i tilfeller der uttalelsen oppfylder kravene i denne avtale og Avtalen om opprinnelsesregler. På samme måte kan en fastsettelse av opprinnelse etter Avtalen om opprinnelsesregler være en forhåndsuttalelse om en vares opprinnelse som fastlagt i denne avtale i tilfeller der uttalelsen oppfylder kravene i begge avtaler. Medlemmene er ikke forpliktet til å opprette særskilte ordninger etter denne bestemmelsen i tillegg til de ordninger som er opprettet i henhold til Avtalen om opprinnelsesregler med hensyn til fastsettelse av opprinnelse, forutsatt at kravene i denne artikkel er oppfylt.

tion for the specific needs of small and medium-sized enterprises. These requirements shall be clear and transparent and not constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination.

elt skal tas hensyn til små og mellomstore foretaks særlige behov. Kravene skal være klare og oversiktlige og ikke gi mulighet for vilkårlig eller uberettiget forskjellsbehandling.

Article 4: Procedures for Appeal or Review

1. Each Member shall provide that any person to whom customs issues an administrative decision⁵ has the right, within its territory, to:
 - (a) an administrative appeal to or review by an administrative authority higher than or independent of the official or office that issued the decision; and/or
 - (b) a judicial appeal or review of the decision.
2. The legislation of a Member may require that an administrative appeal or review be initiated prior to a judicial appeal or review.
3. Each Member shall ensure that its procedures for appeal or review are carried out in a non-discriminatory manner.
4. Each Member shall ensure that, in a case where the decision on appeal or review under subparagraph 1(a) is not given either:
 - (a) within set periods as specified in its laws or regulations; or
 - (b) without undue delay
 the petitioner has the right to either further appeal to or further review by the administrative authority or the judicial authority or any other recourse to the judicial authority.⁶

⁵ An administrative decision in this Article means a decision with a legal effect that affects the rights and obligations of a specific person in an individual case. It shall be understood that an administrative decision in this Article covers an administrative action within the meaning of Article X of the GATT 1994 or failure to take an administrative action or decision as provided for in a Member's domestic law and legal system. For addressing such failure, Members may maintain an alternative administrative mechanism or judicial recourse to direct the customs authority to promptly issue an administrative decision in place of the right to appeal or review under subparagraph 1(a).

⁶ Nothing in this paragraph shall prevent a Member from recognizing administrative silence on appeal or review as a decision in favor of the petitioner in accordance with its laws and regulations.

Artikkel 4: Prosedyrer ved klage/anke eller ny behandling

1. Hvert medlem skal sørge for at enhver person som tollmyndighetene utsteder en forvaltningsavgjørelse til⁵, på medlemmets territorium har
 - a) rett til å klage til, eller rett til å begjære ny gjennomgang for en forvaltningsmyndighet som er overordnet tjenestemannen eller kontoret som utstedte avgjørelsen, eller som er uavhengig av dem, og/eller
 - b) rett til å anke til domstolene over avgjørelsen eller til å begjære rettslig prøving av den.
2. Et medlems lovgivning kan kreve at det inngis klage eller innledes ny gjennomgang i forvaltningsapparatet før anke til domstolene eller rettslig prøving.
3. Hvert medlem skal påse at prosedyrene ved klage/anke eller ny behandling anvendes på en måte som sikrer likebehandling.
4. Hvert medlem skal påse at den begjærende part, i sak der avgjørelse i ankesak eller sak om ny behandling etter nr. 1 bokstav a) ikke er avsagt
 - a) innen fastsatte frister som nærmere angitt i medlemmets lover eller forskrifter, eller
 - b) uten unødig forsinkelse,
 skal ha rett til å fremme ny klage til, eller kreve ny gjennomgang for, forvaltningsmyndigheten, eller kreve ny gjennomgang for rettsmyndigheten, eller til på annen måte å bringe saken inn for rettsapparatet⁶.

⁵ I denne artikkel menes med «forvaltningsavgjørelse»: en avgjørelse som fremkaller en rettsvirkning som påvirker en bestemt persons rettigheter og forpliktelser i en gitt sak. Det er underforstått at «forvaltningsavgjørelse» i denne artikkel dekker administrativ forføyning som fastlagt i artikkel X i GATT 1994, eller det at det ikke er truffet noen administrativ forføyning eller forvaltningsavgjørelse i samsvar med medlemmets nasjonale lovgivning og rettsorden. For å avhjelpe denne mangelen kan medlemmene opprettholde en alternativ forvaltningsmekanisme eller adgang til domstolsprøving for å pålegge tollmyndighetene å utstede en forvaltningsavgjørelse uten opphold i stedet for retten til å klage/anke eller kreve ny behandling etter nr. 1 bokstav a).

⁶ Ingen bestemmelse i dette nummer skal være til hinder for at et medlem anerkjenner forvaltningens passivitet overfor en klage eller anmodning om ny gjennomgang som en avgjørelse i søkerens favør i samsvar med medlemmets lover og forskrifter.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasiliteter)

5. Each Member shall ensure that the person referred to in paragraph 1 is provided with the reasons for the administrative decision so as to enable such a person to have recourse to procedures for appeal or review where necessary.
6. Each Member is encouraged to make the provisions of this Article applicable to an administrative decision issued by a relevant border agency other than customs.

Article 5: Other Measures to Enhance Impartiality, Non-Discrimination and Transparency

1 Notifications for enhanced controls or inspections

Where a Member adopts or maintains a system of issuing notifications or guidance to its concerned authorities for enhancing the level of controls or inspections at the border in respect of foods, beverages, or feedstuffs covered under the notification or guidance for protecting human, animal, or plant life or health within its territory, the following disciplines shall apply to the manner of their issuance, termination, or suspension:

- (a) the Member may, as appropriate, issue the notification or guidance based on risk;
- (b) the Member may issue the notification or guidance so that it applies uniformly only to those points of entry where the sanitary and phytosanitary conditions on which the notification or guidance are based apply;
- (c) the Member shall promptly terminate or suspend the notification or guidance when circumstances giving rise to it no longer exist, or if changed circumstances can be addressed in a less trade-restrictive manner; and
- (d) when the Member decides to terminate or suspend the notification or guidance, it shall, as appropriate, promptly publish the announcement of its termination or suspension in a non-discriminatory and easily accessible manner, or inform the exporting Member or the importer.

2 Detention

A Member shall promptly inform the carrier or importer in case of detention of goods declared

5. Hvert medlem skal påse at personen nevnt i nr. 1 underrettes om grunnene for forvaltningsavgjørelsen slik at vedkommende om nødvendig kan reise klagesak eller sak om ny behandling.
6. Hvert medlem oppfordres til å gi bestemmelsene i denne artikkel anvendelse på forvaltningsavgjørelser utstedt av andre relevante grensemyndigheter enn tollmyndighetene.

Artikkel 5: Andre tiltak for å styrke upartiskhet, likebehandling og åpenhet

1 Meldinger om skjerpede kontroller eller inspeksjoner

I tilfeller der et medlem vedtar eller opprettholder et system for utstedelse av meldinger eller rettleddinger til sine berørte myndigheter for å heve nivået på kontroller eller inspeksjoner på grensen med hensyn til matvarer, drikkevarer eller fôrvarer omfattet av meldingen eller rettleddingen for å verne om menneskers, dyrs eller planters liv eller helse på sitt territorium, skal følgende retningslinjer få anvendelse på hvordan meldinger eller rettleddinger utstedes, trekkes tilbake eller settes midlertidig ut av kraft:

- a) medlemmet kan eventuelt utstede meldingen eller rettleddingen basert på risiko,
- b) medlemmet kan utstede meldingen eller rettleddingen slik at den får ensartet anvendelse bare på de passeringssteder der de veterinære- og plantesanitære vilkår som ligger til grunn for meldingen eller rettleddingen, får anvendelse,
- c) medlemmet skal omgående trekke meldingen eller rettleddingen tilbake eller sette den midlertidig ut av kraft når omstendighetene som forårsaket den, ikke lenger eksisterer, eller dersom det er mulig å håndtere de nye omstendighetene på en måte som er mindre restriktiv for handelen, og
- d) når et medlem beslutter å trekke meldingen eller rettleddingen tilbake eller å sette den midlertidig ut av kraft, skal medlemmet omgående, alt etter som det passer, på en likebeholdende og lett tilgjengelig måte kunngjøre at den er trukket tilbake eller satt midlertidig ut av kraft, eller underrette eksportmedlemmet eller importøren.

2 Tilbakeholdelse

Et medlem skal omgående underrette transportøren eller importøren i tilfeller der varer dekla-

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

for importation, for inspection by customs or any other competent authority.

3 Test Procedures

- 3.1 A Member may, upon request, grant an opportunity for a second test in case the first test result of a sample taken upon arrival of goods declared for importation shows an adverse finding.
- 3.2 A Member shall either publish, in a non-discriminatory and easily accessible manner, the name and address of any laboratory where the test can be carried out or provide this information to the importer when it is granted the opportunity provided under paragraph 3.1.
- 3.3 A Member shall consider the result of the second test, if any, conducted under paragraph 3.1, for the release and clearance of goods and, if appropriate, may accept the results of such test.

Article 6: Disciplines on Fees and Charges Imposed on or in Connection with Importation and Exportation and Penalties

1 General Disciplines on Fees and Charges Imposed on or in Connection with Importation and Exportation

- 1.1 The provisions of paragraph 1 shall apply to all fees and charges other than import and export duties and other than taxes within the purview of Article III of GATT 1994 imposed by Members on or in connection with the importation or exportation of goods.
- 1.2 Information on fees and charges shall be published in accordance with Article 1. This information shall include the fees and charges that will be applied, the reason for such fees and charges, the responsible authority and when and how payment is to be made.
- 1.3 An adequate time period shall be accorded between the publication of new or amended fees and charges and their entry into force, except in urgent circumstances. Such fees and charges shall not be applied until information on them has been published.
- 1.4 Each Member shall periodically review its fees and charges with a view to reducing their number and diversity, where practicable.

rett for innførsel holdes tilbake for kontroll av tollmyndighet eller annen kompetent myndighet.

3 Prosedyrer ved prøvetaking

- 3.1 Et medlem kan på anmodning gi adgang til ytterligere prøvetaking i tilfeller der det første resultatet av en prøve som ble tatt da varer deklarerert for innførsel ankom, viser et uønsket funn.
- 3.2 Et medlem skal enten på en likebehandlende og lett tilgjengelig måte kunngjøre navnet og adressen til et laboratorium der prøvetaking kan skje, eller gi disse opplysningene til importøren når han får muligheten omhandlet i nr. 3.1.
- 3.3 Et medlem skal vurdere resultatet av en eventuell annengangs prøvetaking foretatt etter nr. 3.1 med sikte på frigjøring og klarering av varer og kan, dersom det er hensiktsmessig, eventuelt godta resultatene av denne prøvetakingen.

Artikkel 6: Retningslinjer med hensyn til gebyrer og avgifter pålagt ved, eller i forbindelse med, innførsel og utførsel samt krav ved illeggelse av sanksjoner

1 Generelle retningslinjer med hensyn til gebyrer og avgifter pålagt ved, eller i forbindelse med, innførsel og utførsel

- 1.1 Bestemmelsene i punkt 1 får anvendelse på alle andre gebyrer og avgifter enn innførsels- og utførselsavgifter og avgifter som faller under artikkel III i GATT 1994, pålagt av medlemmer ved, eller i forbindelse med, innførsel eller utførsel av varer.
- 1.2 Opplysninger om gebyrer og avgifter skal kunngjøres i samsvar med artikkel 1. Opplysningene skal omfatte gebyrene og avgiftene som vil få anvendelse, angi hvorfor de påløper, og hvilken myndighet som er ansvarlig, samt når og hvordan betaling skal skje.
- 1.3 Det skal, unntatt i hastetilfeller, være et tilstrekkelig tidsrom mellom kunngjøringen av nye eller endrede gebyrer og avgifter og tidspunktet for ikrafttredelsen. Gebyrer og avgifter som nevnt skal ikke anvendes før opplysningene om dem er kunngjort.
- 1.4 Hvert medlem skal jevnlig gjennomgå sine gebyrer og avgifter med sikte på å redusere antallet og mangfoldet der det er praktisk mulig.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

2 Specific disciplines on Fees and Charges for Customs Processing Imposed on or in Connection with Importation and Exportation

Fees and charges for customs processing:

- (i) shall be limited in amount to the approximate cost of the services rendered on or in connection with the specific import or export operation in question; and
- (ii) are not required to be linked to a specific import or export operation provided they are levied for services that are closely connected to the customs processing of goods.

3 Penalty Disciplines

3.1 For the purpose of paragraph 3, the term “penalties” shall mean those imposed by a Member's customs administration for a breach of the Member's customs laws, regulations, or procedural requirements.

3.2 Each Member shall ensure that penalties for a breach of a customs law, regulation, or procedural requirement are imposed only on the person(s) responsible for the breach under its laws.

3.3 The penalty imposed shall depend on the facts and circumstances of the case and shall be commensurate with the degree and severity of the breach.

3.4 Each Member shall ensure that it maintains measures to avoid:

- (a) conflicts of interest in the assessment and collection of penalties and duties; and
- (b) creating an incentive for the assessment or collection of a penalty that is inconsistent with paragraph 3.3.

3.5 Each Member shall ensure that when a penalty is imposed for a breach of customs laws, regulations, or procedural requirements, an explanation in writing is provided to the person(s) upon whom the penalty is imposed specifying the nature of the breach and the applicable law, regulation or procedure under which the amount or range of penalty for the breach has been prescribed.

3.6 When a person voluntarily discloses to a Member's customs administration the circumstances of a breach of a customs law, regulation, or procedural requirement prior to the discovery of the breach by the customs administration, the Member is encouraged to, where appropriate, consider this fact as a potential mitigating

2 Særlige retningslinjer med hensyn til gebyrer og avgifter for tollbehandling pålagt ved, eller i forbindelse med, innførsel og utførsel

Gebyrer og avgifter ved tollbehandling

- i) skal begrenses til beløp som anslagsvis tilsvarende kostnadene ved de tjenester som ytes for, eller i forbindelse med, den særlige innførsels- eller utførselstransaksjonen det gjelder, og
- ii) må ikke være knyttet til en særlig innførsels- eller utførselstransaksjon, forutsatt at de oppkreves for tjenester som er nær forbundet med tollbehandling av varer.

3 Retningslinjer for krav ved ileggelse av sanksjoner

3.1 I punkt 3 menes med «sanksjoner»: sanksjoner ilagt av et medlems tollmyndighet for overtredelse av medlemmets tollover, tollforskrifter og regler relatert til tollprosedyrer.

3.2 Hvert medlem skal sikre at sanksjoner for overtredelse av tollov, tollforskrift eller regler relatert til tollprosedyrer ilegges bare den eller de som er ansvarlig(e) for overtredelsen i henhold til medlemmets lovgivning.

3.3 Den ilagte sanksjonen skal avhenge av sakens realiteter og omstendigheter og stå i forhold til overtredelsens alvorlighetsgrad og grovhet.

3.4 Hvert medlem skal sikre at det opprettholder tiltak for å unngå

- a) interessekonflikter ved fastsettelse og innfordring av krav ilagt ved sanksjoner og avgifter, og
- b) at det utformes tiltak som stimulerer til fastsettelse eller innfordring av krav som er uforenlig med nr. 3.3.

3.5 Hvert medlem skal ved ileggelse av sanksjon for overtredelse av lover, forskrifter eller regler relatert til prosedyrer sikre at den (de) som er ilagtsanksjonen, mottar en skriftlig redegjørelse med nærmere angivelse av overtredelsens art samt av den lov, forskrift eller prosedyre som får anvendelse og er lagt til grunn ved fastsettelsen av sanksjonsbeløpet eller sanksjonsspennet.

3.6 Når en person frivillig avslører for et medlems tollmyndighet omstendighetene ved en overtredelse av en tollov, en tollforskrift eller en regel relatert til en tollprosedyre før overtredelsen avdekkes av tollmyndigheten, oppfordres medlemmet til, når det er relevant, å betrakte dette forholdet som en eventuell for-

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

factor when establishing a penalty for that person.

3.7 The provisions of this paragraph shall apply to the penalties on traffic in transit referred to in paragraph 3.1.

Article 7: Release and Clearance Of Goods

1 Pre-arrival Processing

1.1 Each Member shall adopt or maintain procedures allowing for the submission of import documentation and other required information, including manifests, in order to begin processing prior to the arrival of goods with a view to expediting the release of goods upon arrival.

1.2 Each Member shall, as appropriate, provide for advance lodging of documents in electronic format for pre-arrival processing of such documents.

2 Electronic Payment

Each Member shall, to the extent practicable, adopt or maintain procedures allowing the option of electronic payment for duties, taxes, fees, and charges collected by customs incurred upon importation and exportation.

3 Separation of Release from Final Determination of Customs Duties, Taxes, Fees and Charges

3.1 Each Member shall adopt or maintain procedures allowing the release of goods prior to the final determination of customs duties, taxes, fees, and charges, if such a determination is not done prior to, or upon arrival, or as rapidly as possible after arrival and provided that all other regulatory requirements have been met.

3.2 As a condition for such release, a Member may require:

- (a) payment of customs duties, taxes, fees, and charges determined prior to or upon arrival of goods and a guarantee for any amount not yet determined in the form of a surety, a deposit, or another appropriate instrument provided for in its laws and regulations; or
- (b) a guarantee in the form of a surety, a deposit, or another appropriate instrument provided for in its laws and regulations.

3.3 Such guarantee shall not be greater than the amount the Member requires to ensure payment of customs duties, taxes, fees, and char-

mildende omstendighet ved utmåling av kravet vedkommende ilegges som sanksjon.

3.7 Bestemmelsene i punkt 3 får anvendelse ved illeggelse av sanksjoner nevnt i nr. 3.1 med hensyn til transitttrafikk.

Artikkel 7: Frigjøring og klarering av varer

1 Behandling før ankomst

1.1 Hvert medlem skal innføre eller opprettholde prosedyrer som gjør det mulig å legge fram innførselsdokumenter og de øvrige foreskrevne opplysningene, herunder godsmanifeste, for å påbegynne behandlingen før varenes ankomst med sikte på å fremskynde frigjøringen av varene ved ankomst.

1.2 Hvert medlem skal eventuelt tillate forhåndsinnsending av dokumenter i elektronisk format for behandling før ankomst.

2 Elektronisk betaling

Hvert medlem skal så vidt mulig innføre eller opprettholde prosedyrer som gjør det mulig å foreta elektronisk betaling av toll, avgifter, gebyrer og andre krav som tollvesenet oppkrever ved innførsel eller utførsel.

3 Atskillelse av frigjøring fra endelig fastsettelse av toll, avgifter, gebyrer og andre krav

3.1 Hvert medlem skal innføre eller opprettholde prosedyrer som gjør det mulig å frigjøre varer før toll, avgifter, gebyrer og andre krav er endelig fastsatt dersom de ikke er fastsatt før eller ved ankomst eller så snart som mulig etter ankomst, og forutsatt at alle øvrige regelverkskrav er oppfylt.

3.2 Som vilkår for frigjøring som nevnt kan et medlem kreve

- a) betaling av toll, avgifter, gebyrer og andre krav som er avgjort før eller ved varenes ankomst og en garanti før ethvert beløp som ennå ikke er avgjort, i form av sikkerhetsstillelse, depositum eller annet hensiktsmessig instrument fastsatt i medlemmets lover og forskrifter, eller
- b) garanti i form av sikkerhetsstillelse, depositum eller annet hensiktsmessig instrument fastsatt i medlemmets lover og forskrifter.

3.3 En garanti som nevnt skal ikke være større enn det beløp som medlemmet krever for å sikre innbetaling av det endelige beløpet som

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

ges ultimately due for the goods covered by the guarantee.

- 3.4 In cases where an offence requiring imposition of monetary penalties or fines has been detected, a guarantee may be required for the penalties and fines that may be imposed.
- 3.5 The guarantee as set out in paragraphs 3.2 and 3.4 shall be discharged when it is no longer required.
- 3.6 Nothing in these provisions shall affect the right of a Member to examine, detain, seize or confiscate or deal with the goods in any manner not otherwise inconsistent with the Member's WTO rights and obligations.

4 Risk Management

- 4.1 Each Member shall, to the extent possible, adopt or maintain a risk management system for customs control.
- 4.2 Each Member shall design and apply risk management in a manner as to avoid arbitrary or unjustifiable discrimination, or a disguised restriction on international trade.
- 4.3 Each Member shall concentrate customs control and, to the extent possible other relevant border controls, on high-risk consignments and expedite the release of low-risk consignments. A Member also may select, on a random basis, consignments for such controls as part of its risk management.
- 4.4 Each Member shall base risk management on an assessment of risk through appropriate selectivity criteria. Such selectivity criteria may include, *inter alia*, the Harmonized System code, nature and description of the goods, country of origin, country from which the goods were shipped, value of the goods, compliance record of traders, and type of means of transport.

5 Post-clearance Audit

- 5.1 With a view to expediting the release of goods, each Member shall adopt or maintain post-clearance audit to ensure compliance with customs and other related laws and regulations.
- 5.2 Each Member shall select a person or a consignment for post-clearance audit in a risk-based manner, which may include appropriate selectivity criteria. Each Member shall con-

påløper for toll, avgifter, gebyrer og andre krav for varene som dekkes av garantien.

- 3.4 I tilfeller der det er avdekket en overtredelse som krever at det ilegges et krav eller en bot, vil det kunne kreves garanti for krav eller bøter som kan bli ilagt.
- 3.5 Garantien omhandlet i nr. 3.2 og 3.4 skal frigis når det ikke lenger er behov for den.
- 3.6 Ikke noe i disse bestemmelsene skal berøre et medlems rett til å undersøke, holde tilbake, beslaglegge eller inndra varene eller behandle dem på en måte som ikke ellers er uforenlig med medlemmets rettigheter og forpliktelser innenfor rammen av Verdens handelsorganisasjon.

4 Risikohåndtering

- 4.1 Hvert medlem skal så vidt mulig innføre eller opprettholde et risikohåndteringssystem for tollkontroll.
- 4.2 Hvert medlem skal utforme og anvende risikohåndtering på en slik måte at den ikke medfører vilkårlig eller uberettiget forskjellsbehandling eller utgjør en skjult restriksjon på internasjonal handel.
- 4.3 Hvert medlem skal konsentrere tollkontroll og så vidt mulig andre relevante grensekontroller om høyrisikoforsendelser og fremskynde frigjøring av lavrisikoforsendelser. Som ledd i sin risikohåndtering kan et medlem også undergi et tilfeldig utvalg av forsendelser kontroll som nevnt.
- 4.4 Hvert medlem skal basere risikohåndtering på en risikovurdering tuftet på hensiktsmessige utvelgingskriterier. Utvelgingskriteriene kan omfatte blant annet varekode i Det harmoniserte system, varenes art og varebeskrivelsen, opprinnelsesland, avsenderland, varenes verdi, de handlendes etterlevelseshistorikk samt type transportmidler.

5 Etterfølgende regnskapskontroll

- 5.1 Med sikte på å fremskynde frigjøring av varer skal hvert medlem innføre og opprettholde etterfølgende regnskapskontroll for å sikre at tollregelverket og andre beslektede lover og forskrifter overholdes.
- 5.2 Hvert medlem skal plukke ut en person eller en forsendelse for etterfølgende regnskapskontroll på en risikobasert måte, noe som kan omfatte hensiktsmessige utvelgingskriterier.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

duct post-clearance audits in a transparent manner. Where the person is involved in the audit process and conclusive results have been achieved the Member shall, without delay, notify the person whose record is audited of the results, the person's rights and obligations, and the reasons for the results.

5.3 The information obtained in post-clearance audit may be used in further administrative or judicial proceedings.

5.4 Members shall, wherever practicable, use the result of post-clearance audit in applying risk management.

6 Establishment and Publication of Average Release Times

6.1 Members are encouraged to measure and publish their average release time of goods periodically and in a consistent manner, using tools such as, *inter alia*, the Time Release Study of the World Customs Organization (referred to in this Agreement as the "WCO").⁷

6.2 Members are encouraged to share with the Committee their experiences in measuring average release times, including methodologies used, bottlenecks identified, and any resulting effects on efficiency.

7 Trade Facilitation Measures for Authorized Operators

7.1 Each Member shall provide additional trade facilitation measures related to import, export, or transit formalities and procedures, pursuant to paragraph 7.3, to operators who meet specified criteria, hereinafter called authorized operators. Alternatively, a Member may offer such trade facilitation measures through customs procedures generally available to all operators and is not required to establish a separate scheme.

7.2 The specified criteria to qualify as an authorized operator shall be related to compliance, or the risk of non-compliance, with requirements specified in a Member's laws, regulations or procedures.

(a) Such criteria, which shall be published, may include:

Hvert medlem skal foreta etterfølgende regnskapskontroller på en måte som sikrer åpenhet. I tilfeller der personen er involvert i kontrollprosessen og det er oppnådd endelige resultater, skal medlemmet omgående gi den kontrollerte dokumentene tilhører melding om utfallet, om vedkommendes rettigheter og forpliktelser og om begrunnelsen for utfallet.

5.3 Opplysninger som fremkommer ved etterfølgende regnskapskontroll, kan brukes i en senere forvaltningssak eller rettergang.

5.4 Medlemmene skal, der det er praktisk mulig, bruke utfallet av etterfølgende regnskapskontroll i anvendelsen av risikohåndtering.

6 Fastsettelse og kunngjøring av gjennomsnittlig frigjøringstid

6.1 Medlemmene oppfordres til jevnlig og på en ensartet måte å måle og kunngjøre den gjennomsnittlige tiden som medgår til å frigjøre varer, ved bruk av verktøy som blant annet tidsstudien *Time Release Study* fra Verdens tollorganisasjon, (i denne avtale kalt «WCO»)⁷.

6.2 Medlemmene oppfordres til å underrette Komiteen om sine erfaringer med å måle gjennomsnittlige frigjøringstider, herunder metodene som er brukt, påviste flaskehals og virkning for effektiviteten.

7 Handelsforenklende tiltak for autoriserte operatører

7.1 Hvert medlem skal for operatører som oppfyller bestemte kriterier, heretter kalt «autoriserte operatører», fastsette ytterligere handelsforenklende tiltak knyttet til formaliteter og prosedyrer ved innførsel, utførsel eller transitering, som fastlagt i nr. 7.3. Et medlem kan også tilby handelsforenklende tiltak gjennom tollprosedyrer som er allment tilgjengelige for samtlige operatører, og er ikke forpliktet til å opprette en egen ordning.

7.2 De bestemte kriteriene som må oppfylles for å bli autorisert operatør, skal være forbundet med etterlevelse, eller risiko for manglende etterlevelse, av krav som er nærmere angitt i et medlems lover, forskrifter eller prosedyrer.

a) Kriteriene, som skal kunngjøres, kan omfatte

⁷ Each Member may determine the scope and methodology of such average release time measurement in accordance with its needs and capacity.

⁷ Hvert medlem kan fastsette omfanget av, og metoden for, målingen av den gjennomsnittlige frigjøringstiden i samsvar med sine egne behov og sin egen kapasitet.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

- (i) an appropriate record of compliance with customs and other related laws and regulations;
- (ii) a system of managing records to allow for necessary internal controls;
- (iii) financial solvency, including, where appropriate, provision of a sufficient security or guarantee; and
- (iv) supply chain security.
- (b) Such criteria shall not:
- (i) be designed or applied so as to afford or create arbitrary or unjustifiable discrimination between operators where the same conditions prevail; and
- (ii) to the extent possible, restrict the participation of small and medium-sized enterprises.
- 7.3 The trade facilitation measures provided pursuant to paragraph 7.1 shall include at least three of the following measures:⁸
- (a) low documentary and data requirements, as appropriate;
- (b) low rate of physical inspections and examinations, as appropriate;
- (c) rapid release time, as appropriate;
- (d) deferred payment of duties, taxes, fees, and charges;
- (e) use of comprehensive guarantees or reduced guarantees;
- (f) a single customs declaration for all imports or exports in a given period; and
- (g) clearance of goods at the premises of the authorized operator or another place authorized by customs.
- 7.4 Members are encouraged to develop authorized operator schemes on the basis of international standards, where such standards exist, except when such standards would be an inappropriate or ineffective means for the fulfilment of the legitimate objectives pursued.
- 7.5 In order to enhance the trade facilitation measures provided to operators, Members shall afford to other Members the possibility of negotiating mutual recognition of authorized operator schemes.
- i) hensiktsmessig historikk med hensyn til etterlevelse av tollregelverket og andre beslektede lover og forskrifter,
- ii) et dokumenthåndteringssystem som gjør det mulig å gjennomføre nødvendige internkontroller,
- iii) solvens, herunder, dersom det er relevant, tilstrekkelig sikkerhets- eller garantistillelse, og
- iv) sikkerhet i leveransekjeden.
- b) Kriteriene skal
- i) ikke utformes eller anvendes slik at de muliggjør eller skaper vilkårlig eller uberettiget forskjellsbehandling mellom operatører som forholder seg til de samme vilkårene, og
- ii) så vidt mulig ikke begrense små og mellomstore foretaks deltakelse.
- 7.3 De handelsforenklende tiltakene fastsatt i samsvar med nr. 7.1 skal omfatte minst tre av følgende tiltak⁸:
- a) lite bebyrdende krav med hensyn til dokumenter og data, dersom det er hensiktsmessig,
- b) lav hyppighet av fysiske kontroller og undersøkelser, dersom det er hensiktsmessig,
- c) kort frigjøringsstid, dersom det er hensiktsmessig,
- d) utsatt betaling av toll, avgifter, gebyrer og andre krav,
- e) bruk av universalgarantier eller reduserte garantier,
- f) én enkelt tolldeklarasjon for all innførsel eller utførsel i et gitt tidsrom, og
- g) klarering av varer i den autoriserte operatørens lokaler eller på annet sted tollmyndighetene har godkjent.
- 7.4 Medlemmene oppfordres til å utvikle ordninger for autoriserte operatører på grunnlag av internasjonale standarder i de tilfeller der det finnes slike standarder, unntatt når standardene ville være uegnet eller ineffektive i bestrebelsene på å nå oppsatte berettigede mål.
- 7.5 For å forbedre de handelsforenklende tiltakene fastsatt for operatører skal medlemmene gi andre medlemmer mulighet til å forhandle om gjensidig anerkjennelse av ordninger for autoriserte operatører.

⁸ A measure listed in subparagraphs 7.3 (a) to (g) will be deemed to be provided to authorized operators if it is generally available to all operators.

⁸ Et tiltak oppført på listen i nr. 7.3 bokstav a) til g) vil anses for å være fastsatt for autoriserte operatører dersom det er allment tilgjengelig for alle operatører.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

7.6 Members shall exchange relevant information within the Committee about authorized operator schemes in force.

7.6 Medlemmene skal innenfor rammen av Komiteen utveksle relevante opplysninger om ordninger for autoriserte operatører som er i kraft.

8 Expedited Shipments

8.1 Each Member shall adopt or maintain procedures allowing for the expedited release of at least those goods entered through air cargo facilities to persons who apply for such treatment, while maintaining customs control.⁹ If a Member employs criteria¹⁰ limiting who may apply, the Member may, in published criteria, require that the applicant shall, as conditions for qualifying for the application of the treatment described in paragraph 8.2 to its expedited shipments:

- (a) provide adequate infrastructure and payment of customs expenses related to processing of expedited shipments in cases where the applicant fulfils the Member's requirements for such processing to be performed at a dedicated facility;
- (b) submit in advance of the arrival of an expedited shipment the information necessary for the release;
- (c) be assessed fees limited in amount to the approximate cost of services rendered in providing the treatment described in paragraph 8.2;
- (d) maintain a high degree of control over expedited shipments through the use of internal security, logistics, and tracking technology from pick-up to delivery;
- (e) provide expedited shipment from pick-up to delivery;
- (f) assume liability for payment of all customs duties, taxes, fees, and charges to the customs authority for the goods;
- (g) have a good record of compliance with customs and other related laws and regulations;
- (h) comply with other conditions directly related to the effective enforcement of the Member's laws, regulations, and procedural requirements, that specifically relate to

8 Ekspressendinger

8.1 Hvert medlem skal innføre eller opprettholde prosedyrer som muliggjør hurtig frigjøring av i det minste varer innpassert gjennom luftfraktanlegg til personer som anmoder om slik behandling, samtidig som tollkontrollen ivaretas⁹. Dersom et medlem anvender begrensede kriterier¹⁰ med hensyn til hvem som kan søke om slik behandling, kan medlemmet i kunngjorte kriterier kreve at søkeren, som vilkår for at behandlingen beskrevet i nr. 8.2 skal få anvendelse på hans ekspressendinger, skal

- a) sørge for egnet infrastruktur og betale tollkostnader knyttet til behandling av ekspressendinger i tilfeller der søkeren oppfyller medlemmets krav for at behandling som nevnt kan skje på eget anlegg,
- b) før en ekspressending ankommer, legge fram de opplysninger som er nødvendige for å frigjøre sendingen,
- c) være omfattet av gebyrer begrenset til beløp som anslagsvis tilsvarer kostnadene ved de tjenester som ytes for å tilstå behandlingen beskrevet i nr. 8.2,
- d) føre en høy grad av kontroll med ekspressendinger ved hjelp av intern sikkerhet, logistikk og sporingsteknologi fra henting til levering,
- e) sørge for at forsendelsen skjer på hurtigste måte fra henting til levering,
- f) påta seg ansvaret for å gjøre opp all toll samt alle avgifter, gebyrer og andre krav til tollmyndigheten for varene,
- g) ha god historikk med hensyn til etterlevelse av tollregelverket og andre beslektede lover og forskrifter,
- h) oppfylle andre vilkår som er direkte knyttet til den faktiske anvendelsen av de av medlemmets lover, forskrifter og prosedyrerrelaterte krav som uttrykkelig gjelder

⁹ In cases where a Member has an existing procedure that provides the treatment in paragraph 8.2, this provision does not require that Member to introduce separate expedited release procedures.

¹⁰ Such application criteria, if any, shall be in addition to the Member's requirements for operating with respect to all goods or shipments entered through air cargo facilities.

⁹ I tilfeller der et medlem har en eksisterende prosedyre som foreskriver behandlingen omhandlet i nr. 8.2, skal denne bestemmelsen ikke kreve at medlemmet innfører egne prosedyrer for hurtig frigjøring.

¹⁰ Eventuelle søknadskriterier som nevnt kommer i tillegg til de av medlemmets krav som får anvendelse på alle varer eller forsendelser innpassert gjennom luftfraktanlegg.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

providing the treatment described in paragraph 8.2.

8.2 Subject to paragraphs 8.1 and 8.3, Members shall:

- (a) minimize the documentation required for the release of expedited shipments in accordance with paragraph 1 of Article 10 and, to the extent possible, provide for release based on a single submission of information on certain shipments;
- (b) provide for expedited shipments to be released under normal circumstances as rapidly as possible after arrival, provided the information required for release has been submitted;
- (c) endeavour to apply the treatment in subparagraphs (a) and (b) to shipments of any weight or value recognizing that a Member is permitted to require additional entry procedures, including declarations and supporting documentation and payment of duties and taxes, and to limit such treatment based on the type of good, provided the treatment is not limited to low value goods such as documents; and
- (d) provide, to the extent possible, for a *de minimis* shipment value or dutiable amount for which customs duties and taxes will not be collected, aside from certain prescribed goods. Internal taxes, such as value added taxes and excise taxes, applied to imports consistently with Article III of the GATT 1994 are not subject to this provision.

8.3 Nothing in paragraphs 8.1 and 8.2 shall affect the right of a Member to examine, detain, seize, confiscate or refuse entry of goods, or to carry out post-clearance audits, including in connection with the use of risk management systems. Further, nothing in paragraphs 8.1 and 8.2 shall prevent a Member from requiring, as a condition for release, the submission of additional information and the fulfilment of non-automatic licensing requirements.

tilståelse av behandlingen beskrevet i nr. 8.2.

8.2 Med forbehold for nr. 8.1 og 8.3 skal medlemmene

- a) redusere til et minimum den dokumentasjon som kreves for frigjøring av ekspressendinger i samsvar med artikkel 10 punkt 1, og så vidt mulig legge til rette for frigjøring basert på én enkeltstående fremlegging av opplysninger om visse forsendelser,
- b) tillate at ekspressendinger under normale forhold frigjøres så hurtig som mulig etter ankomst, forutsatt at opplysningene som kreves for frigjøringen, er lagt fram,
- c) søke å anvende behandlingen fastsatt i bokstav a) og b) for forsendelser uansett vekt eller verdi, idet de erkjenner at et medlem har adgang til å kreve ytterligere innpasseringsprosedyrer, herunder fremlegging av deklarasjoner og underlagsdokumenter samt betaling av toll og avgifter, og til å begrense behandling som nevnt basert på vareslag, forutsatt at behandlingen ikke er begrenset til varer av lav verdi som dokumenter, og
- d) så vidt mulig legge til rette for bruk av en minimal forsendelsesverdi eller et minimalt toll- og avgiftspliktig beløp som det ikke skal innkreves toll og avgifter for, unntatt med hensyn til visse fastsatte varer. Innenlandske avgifter som merverdiavgift og særavgifter anvendt på varer ved innførsel på en måte som er forenlig med artikkel III i GATT 1994, er ikke underlagt denne bestemmelsen.

8.3 Ingen bestemmelse i nr. 8.1 og 8.2 skal berøre et medlems rett til å undersøke, holde tilbake, beslaglegge eller inndra varer eller nekte varer innpassering eller foreta etterfølgende regnskapskontroller, herunder i forbindelse med bruk av systemer for risikohåndtering. Videre skal ingen bestemmelse i nr. 8.1 og 8.2 være til hinder for at et medlem krever som vilkår for frigjøring at det legges fram ytterligere opplysninger, og at det oppfylles krav med hensyn til ikke-automatisk lisensiering.

*9 Perishable Goods*¹¹

- 9.1 With a view to preventing avoidable loss or deterioration of perishable goods, and provided that all regulatory requirements have been met, each Member shall provide for the release of perishable goods:
- under normal circumstances within the shortest possible time; and
 - in exceptional circumstances where it would be appropriate to do so, outside the business hours of customs and other relevant authorities.
- 9.2 Each Member shall give appropriate priority to perishable goods when scheduling any examinations that may be required.
- 9.3 Each Member shall either arrange or allow an importer to arrange for the proper storage of perishable goods pending their release. The Member may require that any storage facilities arranged by the importer have been approved or designated by its relevant authorities. The movement of the goods to those storage facilities, including authorizations for the operator moving the goods, may be subject to the approval, where required, of the relevant authorities. The Member shall, where practicable and consistent with domestic legislation, upon the request of the importer, provide for any procedures necessary for release to take place at those storage facilities.
- 9.4 In cases of significant delay in the release of perishable goods, and upon written request, the importing Member shall, to the extent practicable, provide a communication on the reasons for the delay.

Article 8: Border Agency Cooperation

- Each Member shall ensure that its authorities and agencies responsible for border controls and procedures dealing with the importation, exportation, and transit of goods cooperate with one another and coordinate their activities in order to facilitate trade.
- Each Member shall, to the extent possible and practicable, cooperate on mutually agreed terms with other Members with whom it sha-

¹¹ For the purposes of this provision, perishable goods are goods that rapidly decay due to their natural characteristics, in particular in the absence of appropriate storage conditions.

*9 Lett bederlige varer*¹¹

- 9.1 Med sikte på å hindre tap eller forringelse av lett bederlige varer når dette kan unngås, og forutsatt at alle regelverkskrav er oppfylt, skal hvert medlem legge til rette for at lett bederlige varer kan frigjøres
- under normale omstendigheter så raskt som mulig,
 - under uvanlige omstendigheter og dersom det ville være hensiktsmessig, utenfor tollstedenes og annen kompetent myndighets åpningstider.
- 9.2 Hvert medlem skal gi lett bederlige varer hensiktsmessig prioritet ved planlegging av undersøkelser som kan være nødvendige.
- 9.3 Hvert medlem skal enten treffe tiltak eller la importøren treffe tiltak for å sikre hensiktsmessig lagring av lett bederlige varer i påvente av frigjøring. Medlemmet kan kreve at lagringsstedet som importøren har ordnet, er blitt godkjent eller utpekt av dens kompetente myndighet. Forflytningen av varene til dette lagringsstedet, herunder tillatelser gitt til operatøren som flytter varene, kan i tilfeller der dette er nødvendig, underlegges krav om godkjenning av kompetent myndighet. Der det er praktisk mulig og forenlig med nasjonal lovgivning, skal medlemmet på anmodning fra importøren legge til rette for alle prosedyrer som er nødvendige for at frigjøring kan skje på lagringsstedet.
- 9.4 I tilfeller der frigjøring av lett bederlige varer blir betydelig forsinket, skal det importerende medlemmet på skriftlig anmodning, så langt det er praktisk mulig, gi melding om årsaken til forsinkelsen.

Artikkel 8: Samarbeid mellom myndigheter på grensen

- Hvert medlem skal sikre at dets myndigheter og organer som er tillagt ansvar for grensekontroller og -prosedyrer med hensyn til innførsel, utførsel og transittering av varer, samarbeider med hverandre og samordner sin virksomhet for å legge til rette for handel.
- Hvert medlem skal i den utstrekning det er mulig og det praktisk lar seg gjennomføre, samarbeide på gjensidig avtalte vilkår med

¹¹ I denne bestemmelse menes med «lett bederlige varer»: varer som raskt forringes på grunn av sine naturlige egenskaper, særlig i mangel av egnede lagringsforhold.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasiliteter)

res a common border with a view to coordinating procedures at border crossings to facilitate cross-border trade. Such cooperation and coordination may include:

- (a) alignment of working days and hours;
- (b) alignment of procedures and formalities;
- (c) development and sharing of common facilities;
- (d) joint controls;
- (e) establishment of one stop border post control.

Article 9: Movement of Goods Intended for Import under Customs Control

Each Member shall, to the extent practicable, and provided all regulatory requirements are met, allow goods intended for import to be moved within its territory under customs control from a customs office of entry to another customs office in its territory from where the goods would be released or cleared.

Article 10: Formalities Connected with Importation, Exportation and Transit

1 Formalities and Documentation Requirements

1.1 With a view to minimizing the incidence and complexity of import, export, and transit formalities and to decreasing and simplifying import, export, and transit documentation requirements and taking into account the legitimate policy objectives and other factors such as changed circumstances, relevant new information, business practices, availability of techniques and technology, international best practices, and inputs from interested parties, each Member shall review such formalities and documentation requirements and, based on the results of the review, ensure, as appropriate, that such formalities and documentation requirements are:

- (a) adopted and/or applied with a view to a rapid release and clearance of goods, particularly perishable goods;
- (b) adopted and/or applied in a manner that aims at reducing the time and cost of compliance for traders and operators;
- (c) the least trade restrictive measure chosen where two or more alternative measures are reasonably available for fulfilling the policy objective or objectives in question; and

andre medlemmer som det har en felles grense med, i den hensikt å samordne prosedyrer ved grensepasseringssteder for å legge til rette for handel over landegrensene. Samarbeid og samordning som nevnt kan omfatte

- a) harmonisering av arbeidsdager og arbeidstider,
- b) harmonisering av prosedyrer og formaliteter,
- c) utvikling og deling av fellesfasiliteter,
- d) felles kontroller,
- e) etablering av én enkelt grensekontrollstasjon.

Artikkel 9: Forpassing av varer beregnet på innførsel under tollmyndighetenes kontroll

Hvert medlem skal i den utstrekning det praktisk lar seg gjøre, og forutsatt at alle regelverkskrav er oppfylt, tillate at varer beregnet på innførsel forpasses i dets tollområde under tollmyndighetenes kontroll fra et innpasseringstollsted til et annet tollsted i tollområdet som varene ville bli frigjort eller klarert fra.

Artikkel 10: Formaliteter ved innførsel, utførsel og transittering

1 Formaliteter og krav med hensyn til dokumentasjon

1.1 Med sikte på å minimere både antallet formaliteter ved innførsel, utførsel og transittering og formalitetenes kompleksitet, og å innskrenke og forenkle krav med hensyn til dokumentasjon ved innførsel, utførsel og transittering, samtidig som det tas hensyn til berettigede polymål og andre faktorer som endrede forhold, relevante nye opplysninger, forretnings-skikk, tilgjengelig teknikk og teknologi, beste internasjonale praksis og innspill fra berørte parter, skal hvert medlem foreta en gjennomgang av formaliteter og krav med hensyn til dokumentasjon og basert på utfallet av gjennomgangen ved behov sikre at formaliteter og krav med hensyn til dokumentasjon

- a) vedtas og/eller anvendes med sikte på hurtig frigjøring og klarering av varer, særlig lett bedervelige varer,
- b) vedtas og/eller anvendes på en måte som tar sikte på å spare tid og kostnader knyttet til etterlevelse for handlende og operatører,
- c) utgjør det minst restriktive tiltaket for handelen når to eller flere alternative tiltak er rimelig tilgjengelige for å nå det (de) aktuelle polymålet (polycymålene), og

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

(d) not maintained, including parts thereof, if no longer required.

1.2 The Committee shall develop procedures for the sharing by Members of relevant information and best practices, as appropriate.

2 Acceptance of Copies

2.1 Each Member shall, where appropriate, endeavour to accept paper or electronic copies of supporting documents required for import, export, or transit formalities.

2.2 Where a government agency of a Member already holds the original of such a document, any other agency of that Member shall accept a paper or electronic copy, where applicable, from the agency holding the original in lieu of the original document.

2.3 A Member shall not require an original or copy of export declarations submitted to the customs authorities of the exporting Member as a requirement for importation.¹²

3 Use of International Standards

3.1 Members are encouraged to use relevant international standards or parts thereof as a basis for their import, export, or transit formalities and procedures, except as otherwise provided for in this Agreement.

3.2 Members are encouraged to take part, within the limits of their resources, in the preparation and periodic review of relevant international standards by appropriate international organizations.

3.3 The Committee shall develop procedures for the sharing by Members of relevant information, and best practices, on the implementation of international standards, as appropriate. The Committee may also invite relevant international organizations to discuss their work on international standards. As appropriate, the Committee may identify specific standards that are of particular value to Members.

d) ikke opprettholdes, ikke en gang delvis, dersom de ikke lenger er nødvendige.

1.2 Komiteen skal utarbeide prosedyrer for hvordan medlemmene eventuelt kan dele relevante opplysninger og beste praksis.

2 Godkjenning av kopier

2.1 Hvert medlem skal, når det er hensiktsmessig, bestrebe seg på å godkjenne kopier på papir eller i elektronisk form av underlagsdokumenter som kreves av hensyn til formaliteter ved innførsel, utførsel eller transittering.

2.2 Dersom et statsorgan hos et medlem allerede er i besittelse av originalen av et dokument som nevnt, skal ethvert annet organ hos medlemmet i stedet for originalen ved behov godkjenne en kopi utstedt på papir eller i elektronisk form av organet som er i besittelse av originalen.

2.3 Et medlem skal ikke kreve at original eller kopi av utførselsdeklarasjoner legges fram for eksportmedlemmets tollmyndigheter som vilkår for innførsel¹².

3 Bruk av internasjonale standarder

3.1 Medlemmene oppfordres til å bruke relevante internasjonale standarder eller deler av slike standarder som grunnlag for sine formaliteter og prosedyrer ved innførsel, utførsel eller transittering, med mindre noe annet er fastsatt i denne avtale.

3.2 Medlemmene oppfordres til, innenfor rammen av sine ressurser, å delta i utarbeidingen og den periodiske gjennomgangen av relevante internasjonale standarder foretatt av kompetente internasjonale organisasjoner.

3.3 Komiteen skal ved behov utarbeide prosedyrer for hvordan medlemmene kan dele relevante opplysninger og beste praksis med hensyn til gjennomføring av standarder. Komiteen kan også invitere relevante internasjonale organisasjoner for å drøfte deres arbeid med internasjonale standarder. Eventuelt kan Komiteen peke på bestemte standarder som er av særlig verdi for medlemmene.

¹² Nothing in this paragraph precludes a Member from requiring documents such as certificates, permits or licenses as a requirement for the importation of controlled or regulated goods.

¹² Innholdet i dette nummer skal ikke være til hinder for at et medlem krever fremlegging av dokumenter som bevis, tilatelser eller lisenser som vilkår for innførsel av varer undergitt restriksjoner (kontroll eller regulering).

4 *Single Window*

- 4.1 Members shall endeavour to establish or maintain a single window, enabling traders to submit documentation and/or data requirements for importation, exportation, or transit of goods through a single entry point to the participating authorities or agencies. After the examination by the participating authorities or agencies of the documentation and/or data, the results shall be notified to the applicants through the single window in a timely manner.
- 4.2 In cases where documentation and/or data requirements have already been received through the single window, the same documentation and/or data requirements shall not be requested by participating authorities or agencies except in urgent circumstances and other limited exceptions which are made public.
- 4.3 Members shall notify the Committee of the details of operation of the single window.
- 4.4 Members shall, to the extent possible and practicable, use information technology to support the single window.

5 *Preshipment Inspection*

- 5.1 Members shall not require the use of preshipment inspections in relation to tariff classification and customs valuation.
- 5.2 Without prejudice to the rights of Members to use other types of preshipment inspection not covered by paragraph 5.1, Members are encouraged not to introduce or apply new requirements regarding their use.¹³

6 *Use of Customs Brokers*

- 6.1 Without prejudice to the important policy concerns of some Members that currently maintain a special role for customs brokers, from the entry into force of this Agreement Members shall not introduce the mandatory use of customs brokers.

¹³ This paragraph refers to preshipment inspections covered by the Agreement on Preshipment Inspection, and does not preclude preshipment inspections for sanitary and phytosanitary purposes.

4 *Felles meldingsportal*

- 4.1 Medlemmene skal søke å etablere eller opprettholde én felles meldingsportal slik at handlende kan legge fram nødvendige dokumenter eller data for innførsel, utførsel eller transitt av varer for deltakende myndigheter eller organer gjennom ett enkelt inngangspunkt. Etter at deltakende myndigheter eller organer har undersøkt dokumentene eller dataene, skal de som har lagt fram dokumenter eller data, innen rimelig tid gis melding om utfallet gjennom den felles meldingsportalen.
- 4.2 I tilfeller der nødvendige dokumenter og/eller data allerede er mottatt gjennom den felles meldingsportalen, skal de samme dokumentene og/eller dataene ikke kreves fremlagt av deltakende myndigheter eller organer, unntatt i hastetilfeller og andre begrensede unntakstilfeller som er allment kunngjort.
- 4.3 Medlemmene skal underrette Komiteen om de nærmere enkelthetene ved driften av den felles meldingsportalen.
- 4.4 Medlemmene skal i den utstrekning det er mulig og det praktisk lar seg gjennomføre, benytte informasjonsteknologi til støtte for den felles meldingsportalen.

5 *Inspeksjon før forsendelse*

- 5.1 Medlemmene skal ikke kreve at det foretas inspeksjon før forsendelse i forbindelse med klassifisering i tolltariff og beregning av tollverdi.
- 5.2 Med forbehold for medlemmenes rett til å foreta andre typer inspeksjon før forsendelse som ikke er omfattet av nr. 5.1, oppfordres medlemmene til verken å innføre eller å anvende nye krav med hensyn til bruk av kontroll som nevnt¹³.

6 *Bruk av tollmeklere*

- 6.1 Med forbehold for vesentlige betenkeligheter av polymessig karakter hos enkelte medlemmer som fortsatt opprettholder en særlig rolle for tollmeklere, skal medlemmene etter at denne avtale er trådt i kraft, ikke innføre obligatorisk bruk av tollmeklere.

¹³ Dette nummer viser til inspeksjoner før forsendelse omfattet av Avtalen om inspeksjon før forsendelse, og er ikke til hinder for gjennomføring av kontroll før forsendelse for veterinære og plantesanitære formål.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

6.2 Each Member shall notify the Committee and publish its measures on the use of customs brokers. Any subsequent modifications thereof shall be notified and published promptly.

6.3 With regard to the licensing of customs brokers, Members shall apply rules that are transparent and objective.

7 Common Border Procedures and Uniform Documentation Requirements

7.1 Each Member shall, subject to paragraph 7.2, apply common customs procedures and uniform documentation requirements for release and clearance of goods throughout its territory.

7.2 Nothing in this Article shall prevent a Member from:

- (a) differentiating its procedures and documentation requirements based on the nature and type of goods, or their means of transport;
- (b) differentiating its procedures and documentation requirements for goods based on risk management;
- (c) differentiating its procedures and documentation requirements to provide total or partial exemption from import duties or taxes;
- (d) applying electronic filing or processing; or
- (e) differentiating its procedures and documentation requirements in a manner consistent with the Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures.

8 Rejected Goods

8.1 Where goods presented for import are rejected by the competent authority of a Member on account of their failure to meet prescribed sanitary or phytosanitary regulations or technical regulations, the Member shall, subject to and consistent with its laws and regulations, allow the importer to re-consign or to return the rejected goods to the exporter or another person designated by the exporter.

8.2 When such an option under paragraph 8.1 is given and the importer fails to exercise it within a reasonable period of time, the competent authority may take a different course of action to deal with such non-compliant goods.

6.2 Hvert medlem skal underrette Komiteen om sine tiltak med hensyn til bruk av tollmeklere og kunngjøre tiltakene. Alle senere endringer av tiltakene skal omgående meddeles og kunngjøres.

6.3 Med hensyn til godkjenning av tollmeklere skal medlemmene anvende regler som sikrer åpenhet og er objektive.

7 Felles grenseprosedyrer og ensartede krav med hensyn til dokumenter

7.1 Med forbehold for nr. 7.2 skal hvert medlem i hele sitt tollområde anvende felles tollprosedyrer og ensartede krav med hensyn til dokumentasjon for frigjøring og klarering av varer.

7.2 Ingen bestemmelse i denne artikkel skal være til hinder for at et medlem

- a) differensierer sine prosedyrer og sine krav med hensyn til dokumentasjon i lys av varenes art og type eller transportmiddel,
- b) differensierer sine prosedyrer og sine krav med hensyn til dokumentasjon for varene basert på risikohåndtering,
- c) differensierer sine prosedyrer og sine krav med hensyn til dokumentasjon for å gi helt eller delvis fritak for toll eller avgifter ved innførsel,
- d) anvender elektronisk arkivering eller behandling, eller
- e) differensierer sine prosedyrer og sine krav med hensyn til dokumentasjon på en måte som er forenlig med Avtalen om anvendelse av veterinære og plantesanitære tiltak.

8 Avviste varer

8.1 I tilfeller der varer fremstilt for innførsel avvises av den kompetente myndigheten hos et medlem fordi varene ikke oppfyller foreskrevne veterinære eller plantesanitære forskrifter eller tekniske forskrifter, skal medlemmet, med forbehold for, og i samsvar med, sine lover og forskrifter gi importøren tilatelse til å videresende de avviste varene eller returnere dem til eksportøren eller en annen person som eksportøren har utpekt.

8.2 Når muligheten omhandlet i nr. 8.1 gis og importøren unnlater å benytte den innen et rimelig tidsrom, kan den kompetente myndigheten velge en annen løsning for de avvikende varene.

9 Temporary Admission of Goods and Inward and Outward Processing

9.1 Temporary Admission of Goods

Each Member shall allow, as provided for in its laws and regulations, goods to be brought into its customs territory conditionally relieved, totally or partially, from payment of import duties and taxes if such goods are brought into its customs territory for a specific purpose, are intended for re-exportation within a specific period, and have not undergone any change except normal depreciation and wastage due to the use made of them.

9.2 Inward and Outward Processing

- (a) Each Member shall allow, as provided for in its laws and regulations, inward and outward processing of goods. Goods allowed for outward processing may be re-imported with total or partial exemption from import duties and taxes in accordance with the Member's laws and regulations.
- (b) For the purposes of this Article, the term "inward processing" means the customs procedure under which certain goods can be brought into a Member's customs territory conditionally relieved, totally or partially, from payment of import duties and taxes, or eligible for duty drawback, on the basis that such goods are intended for manufacturing, processing, or repair and subsequent exportation.
- (c) For the purposes of this Article, the term "outward processing" means the customs procedure under which goods which are in free circulation in a Member's customs territory may be temporarily exported for manufacturing, processing, or repair abroad and then re-imported.

Article 11: Freedom of Transit

1. Any regulations or formalities in connection with traffic in transit imposed by a Member shall not be:
 - (a) maintained if the circumstances or objectives giving rise to their adoption no longer exist or if the changed circumstances or objectives can be addressed in a reasonably available less trade-restrictive manner;
 - (b) applied in a manner that would constitute a disguised restriction on traffic in transit.
2. Traffic in transit shall not be conditioned upon collection of any fees or charges imposed in

9 Midlertidig innførsel av varer og innenlands og utenlands bearbeiding

9.1 Midlertidig innførsel av varer

Hvert medlem skal tillate, som fastsatt i dets lover og forskrifter, at varer på visse vilkår bringes inn i dets tollområde helt eller delvis fritatt for betaling av toll og avgifter dersom varene er brakt inn i medlemmets tollområde for et bestemt formål, er beregnet på gjenutførsel innen et bestemt tidsrom, og ikke har gjennomgått noen forandring med unntak av naturlig forringelse og svinn som følge av den bruk som er gjort av dem.

9.2 Innenlands og utenlands bearbeiding

- a) Hvert medlem skal tillate, som fastsatt i dets lover og forskrifter, innenlands og utenlands bearbeiding av varer. Varer som tillates bearbeidet i utlandet, kan gjeninnføres helt eller delvis fritatt for toll og avgifter i samsvar med medlemmets lover og forskrifter.
- b) I denne artikkel menes med «innenlands bearbeiding»: tollprosedyre som tillater at visse varer på fastsatte vilkår kan bringes inn i et medlems tollområde helt eller delvis fritatt for betaling av toll og avgifter eller med adgang til tollrefusjon, på det grunnlag at varene er bestemt for fremstilling, bearbeiding eller reparasjon og påfølgende utførsel.
- c) I denne artikkel menes med «utenlands bearbeiding»: tollprosedyre som tillater at varer i fri omsetning i et medlems tollområde midlertidig kan utføres for fremstilling, bearbeiding eller reparasjon i utlandet og deretter gjeninnføres.

Artikkel 11: Fri adgang til transittering

1. Forskrifter og formaliteter som et medlem har innført i forbindelse med transitttrafikk, skal ikke
 - a) opprettholdes dersom forholdene eller formålene som gjorde at de ble vedtatt, ikke lenger eksisterer, eller dersom endrede forhold eller formål kan ivaretas på en måte som er rimelig tilgjengelig og mindre restriktiv for handelen,
 - b) anvendes på en måte som ville utgjøre en skjult restriksjon på transitttrafikk.
2. Transitttrafikk skal ikke være betinget av innkreving av gebyrer eller avgifter pålagt transitt-

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

respect of transit, except the charges for transportation or those commensurate with administrative expenses entailed by transit or with the cost of services rendered.

3. Members shall not seek, take, or maintain any voluntary restraints or any other similar measures on traffic in transit. This is without prejudice to existing and future national regulations, bilateral or multilateral arrangements related to regulating transport, consistent with WTO rules.
 4. Each Member shall accord to products which will be in transit through the territory of any other Member treatment no less favourable than that which would be accorded to such products if they were being transported from their place of origin to their destination without going through the territory of such other Member.
 5. Members are encouraged to make available, where practicable, physically separate infrastructure (such as lanes, berths and similar) for traffic in transit.
 6. Formalities, documentation requirements, and customs controls in connection with traffic in transit shall not be more burdensome than necessary to:
 - (a) identify the goods; and
 - (b) ensure fulfilment of transit requirements.
 7. Once goods have been put under a transit procedure and have been authorized to proceed from the point of origination in a Member's territory, they will not be subject to any customs charges nor unnecessary delays or restrictions until they conclude their transit at the point of destination within the Member's territory.
 8. Members shall not apply technical regulations and conformity assessment procedures within the meaning of the Agreement on Technical Barriers to Trade to goods in transit.
 9. Members shall allow and provide for advance filing and processing of transit documentation and data prior to the arrival of goods.
 10. Once traffic in transit has reached the customs office where it exits the territory of a Member, that office shall promptly terminate the transit operation if transit requirements have been met.
 11. Where a Member requires a guarantee in the form of a surety, deposit or other appropriate
- tering, med unntak av transportkostnader eller gebyrer og avgifter som svarer til de administrative kostnader som transitteringen medfører, eller kostnader ved de tjenester som ytes.
 3. Medlemmer skal ikke søke å få i stand, innføre eller opprettholde frivillige begrensninger eller andre liknende tiltak med hensyn til transitttrafikk. Dette berører ikke gjeldende eller fremtidige nasjonale forskrifter eller bilaterale eller multilaterale avtaler i tilknytning til regulering av transportvirksomhet i samsvar med regelverket til Verdens handelsorganisasjon.
 4. Et medlem skal ikke innrømme produkter som føres i transitt gjennom et annet medlems tollområde, mindre gunstig behandling enn behandlingen som produkter som nevnt ville bli innrømmet dersom de ble transportert fra sitt opprinnelsessted til sitt bestemmelsessted uten å passere gjennom det andre medlemmets tollområde.
 5. Medlemmene oppfordres til, der det er praktisk mulig, å stille fysisk separat infrastruktur (som kjørefelt, kaiplasser og liknende) til disposisjon for transitttrafikk.
 6. Formaliteter, dokumentasjonskrav og tollkontroller i forbindelse med transitttrafikk skal ikke være mer bebyrdende enn det som er nødvendig for
 - a) å identifisere varene, og
 - b) å sikre oppfyllelse av krav forbundet med transittering.
 7. Når varene først er plassert under en transitteringsprosedyre og er tillatt transportert fra avgangsstedet i et medlems tollområde, skal de ikke gjøres til gjenstand for tollkrav eller unødige forsinkelser eller restriksjoner i tidsrommet fram til transitteringen er fullført på bestemmelsesstedet i medlemmets tollområde.
 8. For varer i transitt skal medlemmene ikke anvende tekniske forskrifter og prosedyrer for samsvarsvurdering som fastlagt i Avtale om tekniske handelshindringer.
 9. Medlemmene skal tillate og legge til rette for at transitteringsdokumentasjon og -data kan forhåndsinnsendes og -behandles før varene ankommer.
 10. Så snart transitttrafikk er kommet til tollstedet der den forlater et medlems tollområde, skal tollstedet omgående avslutte behandlingen av transitteringstransaksjonen dersom kravene forbundet med transitteringen er oppfylt.
 11. Dersom et medlem krever garanti i form av sikkerhetsstillelse, depositum eller annet hen-

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitetering)

- monetary or non-monetary¹⁴ instrument for traffic in transit, such guarantee shall be limited to ensuring that requirements arising from such traffic in transit are fulfilled.
12. Once the Member has determined that its transit requirements have been satisfied, the guarantee shall be discharged without delay.
 13. Each Member shall, in a manner consistent with its laws and regulations, allow comprehensive guarantees which include multiple transactions for same operators or renewal of guarantees without discharge for subsequent consignments.
 14. Each Member shall make publicly available the relevant information it uses to set the guarantee, including single transaction and, where applicable, multiple transaction guarantee.
 15. Each Member may require the use of customs convoys or customs escorts for traffic in transit only in circumstances presenting high risks or when compliance with customs laws and regulations cannot be ensured through the use of guarantees. General rules applicable to customs convoys or customs escorts shall be published in accordance with Article 1.
 16. Members shall endeavour to cooperate and coordinate with one another with a view to enhancing freedom of transit. Such cooperation and coordination may include, but is not limited to, an understanding on:
 - (a) charges;
 - (b) formalities and legal requirements; and
 - (c) the practical operation of transit regimes.
 17. Each Member shall endeavour to appoint a national transit coordinator to which all enquiries and proposals by other Members relating to the good functioning of transit operations can be addressed.
- siktsmessig monetært eller ikke-monetært instrument¹⁴ for transitttrafikk, skal garantien være begrenset til å sikre oppfyllelse av krav som oppstår på grunn av transitttrafikken.
12. Så snart medlemmet har avgjort at dets krav med hensyn til transitteringen er oppfylt, skal garantien frigis uten opphold.
 13. Hvert medlem skal på en måte som er i samsvar med dets lover og forskrifter, tillate universalgarantier som dekker flere transaksjoner for de samme operatørene eller fornyelse av garantier uten frigivelse for senere sendinger.
 14. Hvert medlem skal gjøre allment tilgjengelige de relevante opplysningene det benytter for å fastsette garantibeløpet, herunder garantier for enkeltransaksjoner, eventuelt også garantier for flere transaksjoner.
 15. Hvert medlem kan kreve bruk av tollkonvoier eller tolleskorte for transitttrafikk bare i tilfeller som innebærer høy risiko, eller når det ikke er mulig å sikre etterlevelse av tollover og tollforskrifter ved bruk av garantier. Alminnelige regler som får anvendelse på tollkonvoier og tolleskorter, skal kunngjøres i samsvar med artikkel 1.
 16. Medlemmene skal søke å samarbeide og samordne sin virksomhet med sikte på å styrke den frie adgangen til transittering. Samarbeid og samordning som nevnt kan omfatte, men er ikke begrenset til, forståelse om
 - a) avgifter,
 - b) formaliteter og lovfestede krav, og
 - c) den praktiske håndteringen av transitteringsordninger.
 17. Hvert medlem skal søke å utpeke en nasjonal transitteringskoordinator som andre medlemmer kan rette henvendelser til og fremme forslag til for å medvirke til at transittering virker på en tilfredsstillende måte.

Article 12: Customs Cooperation

1 Measures Promoting Compliance and Cooperation

- 1.1 Members agree on the importance of ensuring that traders are aware of their compliance obligations, encouraging voluntary compliance to allow importers to self-correct without penalty in appropriate circumstances, and applying

Artikkel 12: Tollsamarbeid

1 Tiltak for å fremme etterlevelse og samarbeid

- 1.1 Medlemmene er enige om betydningen av å sikre at handlende er kjent med sin etterlevelsesplikt, av å oppfordre til frivillig etterlevelse for å tillate at importører, når forholdene tilsier det, selv korrigerer feil uten å bli ilagt sanksjoner, og av å anvende etterlevelsestiltak i den

¹⁴ Nothing in this provision shall preclude a Member from maintaining existing procedures whereby the means of transport can be used as a guarantee for traffic in transit.

¹⁴ Ikke noe i denne bestemmelse skal være til hinder for at et medlem viderefører gjeldende prosedyrer som innebærer at transportmiddelet kan brukes som garanti for transitttrafikk.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

compliance measures to initiate stronger measures for non-compliant traders.¹⁵

1.2 Members are encouraged to share information on best practices in managing customs compliance, including through the Committee. Members are encouraged to cooperate in technical guidance or assistance and support for capacity building for the purposes of administering compliance measures and enhancing their effectiveness.

2 Exchange of Information

2.1 Upon request and subject to the provisions of this Article, Members shall exchange the information set out in subparagraphs 6.1(b) and/or (c) for the purpose of verifying an import or export declaration in identified cases where there are reasonable grounds to doubt the truth or accuracy of the declaration.

2.2 Each Member shall notify the Committee of the details of its contact point for the exchange of this information.

3 Verification

A Member shall make a request for information only after it has conducted appropriate verification procedures of an import or export declaration and after it has inspected the available relevant documentation.

4 Request

4.1 The requesting Member shall provide the requested Member with a written request, through paper or electronic means in a mutually agreed official language of the WTO or other mutually agreed language, including:

- (a) the matter at issue including, where appropriate and available, the number identifying the export declaration corresponding to the import declaration in question;
- (b) the purpose for which the requesting Member is seeking the information or documents, along with the names and contact details of the persons to whom the request relates, if known;

hensikt å innføre strengere tiltak mot handlende som ikke etterlever regelverket¹⁵.

1.2 Medlemmene oppfordres til å dele opplysninger om beste praksis i håndteringen av spørsmål om etterlevelse av tollbestemmelser, herunder gjennom Komiteen. Medlemmene oppfordres til å samarbeide om teknisk veiledning eller bistand og støtte for å bygge opp kapasitet med det formål å forvalte etterlevelsestiltak og fremme tiltakenes effektivitet.

2 Utveksling av opplysninger

2.1 På anmodning og med forbehold for bestemmelsene i denne artikkel skal medlemmene utveksle opplysningene nevnt i nummer 6.1 bokstav b) og/eller c) med sikte på kontroll av en innførsels- eller utførselsdeklarasjon i nærmere angitte tilfeller der det er rimelig grunn til å betvile at deklarasjonen er ekte eller er korrekt utfyllt.

2.2 Hvert medlem skal underrette Komiteen om hvem som er dets kontaktpunkt for utveksling av opplysninger som nevnt.

3 Verifikasjon

Et medlem skal anmode om opplysninger først etter at det har gjennomført hensiktsmessige prosedyrer for verifikasjon av en innførsels- eller utførselsdeklarasjon, og etter at det har undersøkt tilgjengelig relevant dokumentasjon.

4 Anmodning

4.1 Det anmodende medlem skal fremme skriftlig anmodning til det anmodede medlem, på papir eller i elektronisk form, på et av WTOs offisielle språk eller på annet gjensidig avtalt språk og

- a) angi det saken gjelder, herunder, dersom det er relevant og nummeret er tilgjengelig, identifikasjonsnummeret for utførselsdeklarasjonen som svarer til den aktuelle innførselsdeklarasjonen,
- b) angi formålet det anmodende medlem søker å innhente opplysningene eller dokumentene for, samt navn og kontaktopplysninger til personer som anmodningen er knyttet til, dersom disse opplysningene er kjent,

¹⁵ Such activity has the overall objective of lowering the frequency of non-compliance, and consequently reducing the need for exchange of information in pursuit of enforcement.

¹⁵ Aktivitet som nevnt har som overordnet mål å redusere hyppigheten av tilfeller av manglende etterlevelse og dermed også behovet for å utveksle opplysninger i forbindelse med håndheving av regelverket.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

- (c) where required by the requested Member, confirmation¹⁶ of the verification where appropriate;
- (d) the specific information or documents requested;
- (e) the identity of the originating office making the request;
- (f) reference to provisions of the requesting Member's domestic law and legal system that govern the collection, protection, use, disclosure, retention, and disposal of confidential information and personal data.

4.2 If the requesting Member is not in a position to comply with any of the subparagraphs of paragraph 4.1, it shall specify this in the request.

5 Protection and Confidentiality

5.1 The requesting Member shall, subject to paragraph 5.2:

- (a) hold all information or documents provided by the requested Member strictly in confidence and grant at least the same level of such protection and confidentiality as that provided under the domestic law and legal system of the requested Member as described by it under subparagraphs 6.1(b) or (c);
- (b) provide information or documents only to the customs authorities dealing with the matter at issue and use the information or documents solely for the purpose stated in the request unless the requested Member agrees otherwise in writing;
- (c) not disclose the information or documents without the specific written permission of the requested Member;
- (d) not use any unverified information or documents from the requested Member as the deciding factor towards alleviating the doubt in any given circumstance;
- (e) respect any case-specific conditions set out by the requested Member regarding retention and disposal of confidential information or documents and personal data; and

- c) dersom det anmodede medlem krever det og det er relevant, inkludere en bekrefteelse¹⁶ på at verifikasjon er foretatt,
- d) angi de bestemte opplysningene eller dokumentene det anmodes om,
- e) angi hvilket tollsted som har tatt initiativ til anmodningen,
- f) henviser til bestemmelser i det anmodende medlems nasjonale lovgivning og rettsorden som regulerer innhenting, vern, bruk, utlevering, oppbevaring og sletting av fortrolige opplysninger og personopplysninger.

4.2 Dersom det anmodende medlem ikke er i stand til å oppfylle bestemmelsene i en eller flere av bokstavene i nr. 4.1, skal det opplyse om dette i anmodningen.

5 Vern og fortrolighet

5.1 Det anmodende medlem skal, med forbehold for bestemmelsene i nr. 5.2,

- a) undergi alle opplysninger eller dokumenter fremlagt av det anmodede medlem strengt fortrolig behandling og gi dem minst det samme verne- og fortrolighetsnivået som det som er fastsatt i det anmodede medlems nasjonale lovgivning og rettsorden slik dette medlemmet har beskrevet det i nummer 6.1 bokstav b) eller c),
- b) legge fram opplysninger eller dokumenter bare for tollmyndigheter som behandler den aktuelle saken, og bruke opplysningene eller dokumentene utelukkende for det formål som er oppgitt i anmodningen, med mindre det anmodede medlem skriftlig samtykker i noe annet,
- c) ikke utlevere opplysningene eller dokumentene uten særskilt skriftlig tillatelse fra det anmodede medlem,
- d) unnlate å bruke ikke-verifiserte opplysninger eller dokumenter fra det anmodede medlem som avgjørende faktor for å redusere tvil i en gitt situasjon,
- e) oppfylle ethvert saksspesifikt vilkår fastsatt av det anmodede medlem med hensyn til oppbevaring og sletting/makulering av fortrolige opplysninger eller dokumenter og personopplysninger, og

¹⁶ This may include pertinent information on the verification conducted under paragraph 3. Such information shall be subject to the level of protection and confidentiality specified by the Member conducting the verification.

¹⁶ Dette kan omfatte relevante opplysninger om verifikasjon foretatt etter punkt 3. For opplysninger som nevnt gjelder det verne- og fortrolighetsnivået som er nærmere beskrevet av medlemmet som foretar verifikasjonen.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

(f) upon request, inform the requested Member of any decisions and actions taken on the matter as a result of the information or documents provided.

5.2 A requesting Member may be unable under its domestic law and legal system to comply with any of the subparagraphs of paragraph 5.1. If so, the requesting Member shall specify this in the request.

5.3 The requested Member shall treat any request and verification information received under paragraph 4 with at least the same level of protection and confidentiality accorded by the requested Member to its own similar information.

6 Provision of Information

6.1 Subject to the provisions of this Article, the requested Member shall promptly:

- (a) respond in writing, through paper or electronic means;
- (b) provide the specific information as set out in the import or export declaration, or the declaration, to the extent it is available, along with a description of the level of protection and confidentiality required of the requesting Member;
- (c) if requested, provide the specific information as set out in the following documents, or the documents, submitted in support of the import or export declaration, to the extent it is available: commercial invoice, packing list, certificate of origin and bill of lading, in the form in which these were filed, whether paper or electronic, along with a description of the level of protection and confidentiality required of the requesting Member;
- (d) confirm that the documents provided are true copies;
- (e) provide the information or otherwise respond to the request, to the extent possible, within 90 days from the date of the request.

6.2 The requested Member may require, under its domestic law and legal system, an assurance prior to the provision of information that the specific information will not be used as evidence in criminal investigations, judicial proceedings, or in non-customs proceedings without the specific written permission of the requ-

f) på anmodning underrette det anmodede medlem om vedtak og tiltak i saken som følge av de opplysninger eller dokumenter som er fremskaffet.

5.2 Et anmodende medlem kan etter sin nasjonale lovgivning og sin rettsorden være avskåret fra å overholde en eller flere av bestemmelsene i bokstavene i nr. 5.1. Dersom det er tilfellet, skal det anmodende medlem opplyse om dette i anmodningen.

5.3 Det anmodede medlem skal gi enhver anmodning og enhver opplysning om verifikasjon som det mottar etter punkt 4, minst det samme verne- og fortrolighetsnivået som det gir sine egne tilsvarende opplysninger.

6 Fremskaffing av opplysninger

6.1 Med forbehold for bestemmelsene i denne artikkel, skal det anmodede medlem omgående

- a) svare skriftlig på papir eller i elektronisk form,
- b) fremskaffe de særlige opplysningene slik de er gitt i innførsels- eller utførselsdeklarasjonen eller deklarasjonen, i den utstrekning opplysningene er tilgjengelige, sammen med en beskrivelse av det verne- og fortrolighetsnivået som det anmodende medlem krever,
- c) dersom det anmodes om det, fremskaffe de særlige opplysningene slik de er gitt i følgende dokumenter eller i dokumentene som underlag for innførsels- eller utførselsdeklarasjonen, i den utstrekning opplysningene er tilgjengelige: faktura, pakkseddel, opprinnelsesbevis og konnossement, i den form de ble arkivert i, på papir eller i elektronisk form, sammen med en beskrivelse av det verne- og fortrolighetsnivået som det anmodende medlem krever,
- d) bekrefte at dokumentene som er fremskaffet, er rette kopier,
- e) fremskaffe opplysningene eller på annen måte besvare anmodningen så vidt mulig innen 90 dager regnet fra anmodningens dato.

6.2 Det anmodede medlem kan etter sin nasjonale lovgivning og rettsorden, før opplysningene fremskaffes, kreve en forsikring om at de særlige opplysningene ikke vil bli brukt som bevis ved etterforskning i straffesak, rettergang eller behandling av andre saker enn tollsaker uten at det foreligger særlig skriftlig tillatelse fra

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

ested Member. If the requesting Member is not in a position to comply with this requirement, it should specify this to the requested Member.

7 Postponement or Refusal of a Request

7.1 A requested Member may postpone or refuse part or all of a request to provide information, and shall inform the requesting Member of the reasons for doing so, where:

- (a) it would be contrary to the public interest as reflected in the domestic law and legal system of the requested Member;
- (b) its domestic law and legal system prevents the release of the information. In such a case it shall provide the requesting Member with a copy of the relevant, specific reference;
- (c) the provision of the information would impede law enforcement or otherwise interfere with an on-going administrative or judicial investigation, prosecution or proceeding;
- (d) the consent of the importer or exporter is required by its domestic law and legal system that govern the collection, protection, use, disclosure, retention, and disposal of confidential information or personal data and that consent is not given; or
- (e) the request for information is received after the expiration of the legal requirement of the requested Member for the retention of documents.

7.2 In the circumstances of paragraphs 4.2, 5.2, or 6.2, execution of such a request shall be at the discretion of the requested Member.

8 Reciprocity

If the requesting Member is of the opinion that it would be unable to comply with a similar request if it was made by the requested Member, or if it has not yet implemented this Article, it shall state that fact in its request. Execution of such a request shall be at the discretion of the requested Member.

det anmodede medlem. Dersom det anmodende medlem ikke er i stand til å oppfylle dette kravet, bør det gi det anmodede medlem opplysning om dette.

7 Utsatt gjennomføring av anmodning eller avslag på anmodning

7.1 Et anmodet medlem kan utsette gjennomføringen av en anmodning om fremskaffing av opplysninger eller avslå å etterkomme hele eller deler av den og skal underrette det anmodende medlem om grunnene til dette

- a) dersom det ville være i strid med allmenne hensyn slik de kommer til uttrykk i det anmodede medlems nasjonale lovgivning og rettsorden,
- b) dersom medlemmets nasjonale lovgivning og rettsorden er til hinder for utlevering av opplysningene. I et slikt tilfelle skal det gi det anmodende medlem kopi av den relevante spesifikke bestemmelsen,
- c) dersom fremskaffingen av opplysningene ville hindre håndheving av loven eller på annen måte komme i konflikt med en pågående undersøkelse eller etterforskning, saksbehandling eller rettergang i forvaltnings- eller rettsapparatet,
- d) dersom det etter medlemmets nasjonale lovgivning og rettsorden som regulerer innhenting, vern, bruk, utlevering, oppbevaring og sletting av fortrolige opplysninger og personopplysninger, kreves samtykke fra importør eller eksportør, og slikt samtykke ikke er gitt, eller
- e) dersom anmodningen om opplysninger er mottatt etter at oppbevaringstiden for dokumentene har utløpt i henhold til det anmodede medlems lovfestede krav.

7.2 I tilfeller som nevnt i nr. 4.2, 5.2 eller 6.2 skal det være opp til det anmodede medlems skjønn å avgjøre om anmodningen skal gjennomføres.

8 Gjensidighet

Dersom det anmodende medlem er av den oppfatning at det ville være avskåret fra å etterkomme en tilsvarende anmodning fremmet av det anmodede medlem, eller dersom det ennå ikke har gjennomført denne artikkel, skal det opplyse om dette i anmodningen. Det skal være opp til det anmodede medlems skjønn å avgjøre om anmodningen skal gjennomføres.

9 Administrative Burden

9.1 The requesting Member shall take into account the associated resource and cost implications for the requested Member in responding to requests for information. The requesting Member shall consider the proportionality between its fiscal interest in pursuing its request and the efforts to be made by the requested Member in providing the information.

9.2 If a requested Member receives an unmanageable number of requests for information or a request for information of unmanageable scope from one or more requesting Member(s) and is unable to meet such requests within a reasonable time, it may request one or more of the requesting Member(s) to prioritize with a view to agreeing on a practical limit within its resource constraints. In the absence of a mutually-agreed approach, the execution of such requests shall be at the discretion of the requested Member based on the results of its own prioritization.

10 Limitations

A requested Member shall not be required to:

- (a) modify the format of its import or export declarations or procedures;
- (b) call for documents other than those submitted with the import or export declaration as specified in subparagraph 6.1(c);
- (c) initiate enquiries to obtain the information;
- (d) modify the period of retention of such information;
- (e) introduce paper documentation where electronic format has already been introduced;
- (f) translate the information;
- (g) verify the accuracy of the information; or
- (h) provide information that would prejudice the legitimate commercial interests of particular enterprises, public or private.

11 Unauthorized Use or Disclosure

11.1 In the event of any breach of the conditions of use or disclosure of information exchanged under this Article, the requesting Member

9 Administrativ byrde

9.1 Det anmodende medlem skal ta hensyn til implikasjoner knyttet til ressurser og kostnader for det anmodede medlem når dette skal etterkomme anmodninger om opplysninger. Det anmodende medlem skal vurdere om det er forholdsmessighet mellom den fiskale interessen som ligger i å fremme anmodningen, og innsatsen som det anmodede medlem må yte for å fremskaffe opplysningene.

9.2 Dersom et anmodet medlem mottar et u håndterlig antall anmodninger om opplysninger, eller en anmodning om opplysninger av et u håndterlig omfang fra ett eller flere anmodende medlemmer, og ikke er i stand til å etterkomme anmodningene innen rimelig tid, kan det henstille til ett eller flere av de anmodende medlemmene om å foreta en prioritering med sikte på å komme til enighet om en praktisk begrensning innenfor rammen av de ressurser det har til rådighet. I mangel av en omforent metode skal gjennomføringen av anmodningene overlates til det anmodede medlems skjønn basert på utfallet av dets egen prioritering.

10 Begrensninger

Et anmodet medlem skal ikke være forpliktet til

- a) å endre formatet eller modellen for sine deklarasjoner eller prosedyrer ved innførsel eller utførsel,
- b) å forlange andre dokumenter enn dokumentene som legges fram sammen med innførsels- eller utførselsdeklarasjonen som nevnt i nr. 6.1 bokstav c),
- c) å gjøre undersøkelser for å fremskaffe opplysningene,
- d) å endre oppbevaringsperioden for opplysningene,
- e) å bruke dokumenter på papir når elektronisk format allerede er innført,
- f) å oversette opplysningene,
- g) å kontrollere og bekrefte korrektheten av opplysningene, eller
- h) å fremskaffe opplysninger som ville være til skade for bestemte offentlige eller private foretaks berettigede handelsinteresser.

11 Uautorisert bruk eller utlevering

11.1 Ved brudd på vilkårene for bruk eller utlevering av opplysninger utvekslet etter denne artikkel, skal det anmodende medlem som

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

that received the information shall promptly communicate the details of such unauthorized use or disclosure to the requested Member that provided the information and:

- (a) take necessary measures to remedy the breach;
- (b) take necessary measures to prevent any future breach; and
- (c) notify the requested Member of the measures taken under subparagraphs (a) and (b).

11.2 The requested Member may suspend its obligations to the requesting Member under this Article until the measures set out in paragraph 11.1 have been taken.

12 *Bilateral and Regional Agreements*

12.1 Nothing in this Article shall prevent a Member from entering into or maintaining a bilateral, plurilateral, or regional agreement for sharing or exchange of customs information and data, including on a secure and rapid basis such as on an automatic basis or in advance of the arrival of the consignment.

12.2 Nothing in this Article shall be construed as altering or affecting a Member's rights or obligations under such bilateral, plurilateral, or regional agreements, or as governing the exchange of customs information and data under such other agreements.

Section II

Special and Differential Treatment Provisions for Developing Country Members and Least-Developed Country Members

Article 13: General Principles

1. The provisions contained in Articles 1 to 12 of this Agreement shall be implemented by developing and least-developed country Members in accordance with this Section, which is based on the modalities agreed in Annex D of the July 2004 Framework Agreement (WT/L/579) and in paragraph 33 of and Annex E to the Hong Kong Ministerial Declaration (WT/MIN(05)/DEC).
2. Assistance and support for capacity building¹⁷ should be provided to help developing and least-developed country Members implement

¹⁷ For the purposes of this Agreement, "assistance and support for capacity building" may take the form of technical, financial, or any other mutually agreed form of assistance provided.

mottok opplysningene, omgående gi det anmodede medlem som fremskaffet opplysningene, en nærmere forklaring om uautorisert bruk eller utlevering som nevnt, og

- a) treffe nødvendige tiltak for å avhjelpe følgerne av bruddet,
- b) treffe nødvendige tiltak for å hindre fremtidige brudd, og
- c) underrette det anmodede medlem om tiltak truffet etter bokstav a) og b).

11.2 Det anmodede medlem kan utsette oppfyllelsen av sine forpliktelser overfor det anmodende medlem etter denne artikkel inntil det er truffet tiltak som nevnt i nr. 11.1.

12 *Bilaterale og regionale avtaler*

12.1 Ingen bestemmelse i denne artikkel skal være til hinder for at et medlem inngår eller opprettholder en bilateral, plurilateral eller regional avtale i den hensikt å dele eller utveksle tollopplysninger og tolldata, herunder ved bruk av sikre og hurtige midler, f.eks. på automatisk måte eller før forsendelsen ankommer.

12.2 Ingen bestemmelse i denne artikkel skal kunne fortolkes slik at den endrer eller påvirker et medlems rettigheter eller forpliktelser etter en bilateral, plurilateral eller regional avtale som nevnt, eller at den regulerer utvekslingen av tollopplysninger og tolldata etter andre avtaler av denne typen.

Avdeling II

Bestemmelser om særbehandling og differensiert behandling for utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland

Artikkel 13: Alminnelige prinsipper

1. Bestemmelsene i artikkel 1 til 12 i denne avtale skal gjennomføres av utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland i samsvar med denne avdeling, som er basert på reglene avtalt i vedlegg D til rammeavtalen (WT/L/579) av juli 2004, samt i nr. 33 i, og i vedlegg E til, ministererklæringen fra Hongkong (WT/MIN(05)/DEC).
2. Det bør ytes bistand og støtte til kapasitetsoppbygging¹⁷ for å hjelpe utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland til å gjennom-

¹⁷ For formålene i denne avtale kan «bistand og støtte til kapasitetsoppbygging» ytes i form av teknisk, økonomisk eller enhver annen form for bistand som det er gjensidig enighet om.

the provisions of this Agreement, in accordance with their nature and scope. The extent and the timing of implementation of the provisions of this Agreement shall be related to the implementation capacities of developing and least-developed country Members. Where a developing or least-developed country Member continues to lack the necessary capacity, implementation of the provision(s) concerned will not be required until implementation capacity has been acquired.

3. Least-developed country Members will only be required to undertake commitments to the extent consistent with their individual development, financial and trade needs or their administrative and institutional capabilities.
4. These principles shall be applied through the provisions set out in Section II.

Article 14: Categories of Provisions

1. There are three categories of provisions:
 - (a) Category A contains provisions that a developing country Member or a least-developed country Member designates for implementation upon entry into force of this Agreement, or in the case of a least-developed country Member within one year after entry into force, as provided in Article 15.
 - (b) Category B contains provisions that a developing country Member or a least-developed country Member designates for implementation on a date after a transitional period of time following the entry into force of this Agreement, as provided in Article 16.
 - (c) Category C contains provisions that a developing country Member or a least-developed country Member designates for implementation on a date after a transitional period of time following the entry into force of this Agreement and requiring the acquisition of implementation capacity through the provision of assistance and support for capacity building, as provided for in Article 16.
2. Each developing country and least-developed country Member shall self-designate, on an individual basis, the provisions it is including under each of the Categories A, B and C.

føre bestemmelsene i denne avtale i samsvar med bestemmelsenes art og virkeområde. Omfanget av, og tidspunktet for, gjennomføringen av bestemmelsene i denne avtale skal settes i sammenheng med et utviklingsmedlemslands eller minst utviklet medlemslands gjennomføringskapasitet. Dersom et utviklingsmedlemsland eller minst utviklet medlemsland fortsetter å mangle den nødvendige kapasiteten, skal det ikke kreves at den (de) aktuelle bestemmelse(n)e gjennomføres før landet har oppnådd gjennomføringskapasitet.

3. Minst utviklede medlemsland vil bli pålagt å påta seg forpliktelser bare i den utstrekning det er forenlig med deres individuelle utviklingsrelaterte, økonomiske og handelsmessige behov eller forvaltningsmessige og institusjonelle kapasitet.
4. Disse prinsippene får anvendelse gjennom alle bestemmelsene i avdeling II.

Artikkel 14: Kategorier av bestemmelser

1. Det er tre kategorier av bestemmelser:
 - a) Kategori A inneholder bestemmelser som et utviklingsmedlemsland eller minst utviklet medlemsland utpeker for gjennomføring ved denne avtales ikrafttredelse eller, med hensyn til et minst utviklet medlemsland, innen ett år etter ikrafttredelsen, som fastsatt i artikkel 15.
 - b) Kategori B inneholder bestemmelser som et utviklingsmedlemsland eller minst utviklet medlemsland utpeker for gjennomføring på et tidspunkt etter en overgangperiode som følger denne avtales ikrafttredelse, som fastsatt i artikkel 16.
 - c) Kategori C inneholder bestemmelser som et utviklingsmedlemsland eller minst utviklet medlemsland utpeker for gjennomføring på et tidspunkt etter en overgangperiode som følger denne avtales ikrafttredelse, og som krever at det oppnås gjennomføringskapasitet ved at det ytes bistand og støtte til kapasitetsoppbygging, som fastsatt i artikkel 16.
2. Hvert utviklingsmedlemsland og minst utviklet medlemsland skal selv på individuelt grunnlag utpeke de bestemmelser det inkluderer i hver av kategoriene A, B og C.

Article 15: Notification and Implementation of Category A

1. Upon entry into force of this Agreement, each developing country Member shall implement its Category A commitments. Those commitments designated under Category A will thereby be made an integral part of this Agreement.
2. A least-developed country Member may notify the Committee of the provisions it has designated in Category A for up to one year after entry into force of this Agreement. Each least-developed country Member's commitments designated under Category A will thereby be made an integral part of this Agreement.

Article 16: Notification of Definitive Dates for Implementation of Category B and Category C

1. With respect to the provisions that a developing country Member has not designated in Category A, the Member may delay implementation in accordance with the process set out in this Article.

Developing Country Member Category B

- (a) Upon entry into force of this Agreement, each developing country Member shall notify the Committee of the provisions that it has designated in Category B and their corresponding indicative dates for implementation.¹⁸
- (b) No later than one year after entry into force of this Agreement, each developing country Member shall notify the Committee of its definitive dates for implementation of the provisions it has designated in Category B. If a developing country Member, before this deadline, believes it requires additional time to notify its definitive dates, the Member may request that the Committee extend the period sufficient to notify its dates.

Developing Country Member Category C

- (c) Upon entry into force of this Agreement, each developing country Member shall notify the Committee of the provisions that it has designated in Category C and their

Artikkel 15: Melding og gjennomføring av kategori A

1. Ved denne avtales ikrafttredelse skal hvert utviklingsmedlemsland gjennomføre sine forpliktelser i kategori A. Forpliktelser utpekt til å høre under kategori A vil dermed utgjøre en integrerende del av denne avtale.
2. Et minst utviklet medlemsland kan i inntil ett år etter at denne avtale er trådt i kraft, gi Komiteen melding om hvilke bestemmelser det har utpekt i kategori A. Hvert minst utviklet medlemslands forpliktelser utpekt til å høre under kategori A vil dermed utgjøre en integrerende del av denne avtale.

Artikkel 16: Melding om endelige tidspunkter for gjennomføring av kategori B og kategori C

1. Med hensyn til de bestemmelser som et utviklingsmedlemsland ikke har utpekt i kategori A, kan medlemmet utsette gjennomføringen i samsvar med prosessen fastsatt i denne artikkel.

Kategori B for utviklingsmedlemsland

- a) Ved denne avtales ikrafttredelse skal hvert utviklingsmedlemsland meddele Komiteen de bestemmelser det har utpekt i kategori B, og de tilhørende foreløpige tidspunkter for gjennomføring¹⁸.
- b) Senest ett år etter at denne avtale er trådt i kraft, skal hvert utviklingsmedlemsland meddele Komiteen sine endelige tidspunkter for gjennomføring av de bestemmelser det har utpekt i kategori B. Dersom et utviklingsmedlemsland, før denne tidsfristen utløper, anser at det trenger ytterligere tid for å meddele sine endelige tidspunkter, kan medlemmet anmode om at Komiteen forlenger fristen tilstrekkelig til at det kan meddele sine tidspunkter.

Kategori C for utviklingsmedlemsland

- c) Ved denne avtales ikrafttredelse skal hvert utviklingsmedlemsland meddele Komiteen de bestemmelser det har utpekt i kategori C, og de tilhørende foreløpige tidspunkter

¹⁸ Notifications submitted may also include such further information as the notifying Member deems appropriate. Members are encouraged to provide information on the domestic agency or entity responsible for implementation.

¹⁸ Meldinger som gis, kan også inneholde ytterligere opplysninger som det medlem som gir meldingen, anser som formålstjenlige. Medlemmene oppfordres til å opplyse om hvilket nasjonalt organ eller hvilken nasjonal enhet som er ansvarlig for gjennomføringen.

corresponding indicative dates for implementation. For transparency purposes, notifications submitted shall include information on the assistance and support for capacity building that the Member requires in order to implement.¹⁹

- (d) Within one year after entry into force of this Agreement, developing country Members and relevant donor Members, taking into account any existing arrangements already in place, notifications pursuant to paragraph 1 of Article 22 and information submitted pursuant to subparagraph (c) above, shall provide information to the Committee on the arrangements maintained or entered into that are necessary to provide assistance and support for capacity building to enable implementation of Category C.²⁰ The participating developing country Member shall promptly inform the Committee of such arrangements. The Committee shall also invite non-Member donors to provide information on existing or concluded arrangements.
- (e) Within 18 months from the date of the provision of the information stipulated in subparagraph (d), donor Members and respective developing country Members shall inform the Committee of the progress in the provision of assistance and support for capacity building. Each developing country Member shall, at the same time, notify its list of definitive dates for implementation.
2. With respect to those provisions that a least-developed country Member has not designated under Category A, least-developed country Members may delay implementation in accordance with the process set forth in this Article.
- Least-Developed Country Member Category B
- (a) No later than one year after entry into force of this Agreement, a least-developed country Member shall notify the Committee of its Category B provisions and may notify their corresponding indicative dates for

for gjennomføring. For å sikre åpenhet skal meldinger som gis, inneholde opplysninger om hva medlemmet har behov for av bistand og støtte til kapasitetsoppbygging for å gjennomføre¹⁹.

- d) Innen ett år etter at denne avtale er trådt i kraft, skal utviklingsmedlemsland og relevante givermedlemmer, idet det tas hensyn til eksisterende ordninger som allerede er på plass, meldinger i henhold til artikkel 22 nr. 1 og opplysninger lagt fram i henhold til bokstav c), gi Komiteen opplysninger om opprettholdte eller inngåtte ordninger som er nødvendige med hensyn til yting av bistand og støtte til kapasitetsoppbygging for å gjøre gjennomføring av kategori C mulig²⁰. Deltakende utviklingsmedlemsland skal omgående gi Komiteen melding om ordninger som nevnt. Komiteen skal også oppfordre givere som ikke er medlemmer, til å gi opplysninger om eksisterende eller inngåtte ordninger.
- e) Innen 18 måneder etter at opplysningene fastsatt i bokstav d) er gitt, skal givermedlemmer og de respektive utviklingsmedlemsland gi Komiteen melding om fremdriften i arbeidet med å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging. Hvert utviklingsmedlemsland skal samtidig gi melding om sin liste over endelige tidspunkter for gjennomføring.
2. Med hensyn til de bestemmelser som et minst utviklet medlemsland ikke har utpekt i kategori A, kan minst utviklede medlemsland utsette gjennomføringen i samsvar med prosessen fastsatt i denne artikkel.
- Kategori B for minst utviklede medlemsland
- a) Senest ett år etter at denne avtale er trådt i kraft, skal et minst utviklet medlemsland meddele Komiteen de bestemmelser det har utpekt i kategori B, og det kan meddele sine tilhørende foreløpige tidspunkter for

¹⁹ Members may also include information on national trade facilitation implementation plans or projects, the domestic agency or entity responsible for implementation, and the donors with which the Member may have an arrangement in place to provide assistance.

²⁰ Such arrangements will be on mutually agreed terms, either bilaterally or through appropriate international organizations, consistent with paragraph 3 of Article 21.

¹⁹ Medlemmene kan også inkludere opplysninger om nasjonale planer eller prosjekter for gjennomføring av handelsfasilitering, om hvilket nasjonalt organ eller hvilken nasjonal enhet som er ansvarlig for gjennomføringen, og om givene som medlemmet har en ordning med for yting av bistand.

²⁰ Slike ordninger skal være på omforente vilkår avtalt enten bilateralt eller gjennom relevante internasjonale organisasjoner, i samsvar med artikkel 21 nr. 3.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

implementation of these provisions, taking into account maximum flexibilities for least-developed country Members.

- (b) No later than two years after the notification date stipulated under subparagraph (a) above, each least-developed country Member shall notify the Committee to confirm designations of provisions and notify its dates for implementation. If a least-developed country Member, before this deadline, believes it requires additional time to notify its definitive dates, the Member may request that the Committee extend the period sufficiently to notify its dates.

Least-Developed Country Member Category C

- (c) For transparency purposes and to facilitate arrangements with donors, one year after entry into force of this Agreement, each least-developed country Member shall notify the Committee of the provisions it has designated in Category C, taking into account maximum flexibilities for least-developed country Members.
- (d) One year after the date stipulated in subparagraph (c) above, least-developed country Members shall notify information on assistance and support for capacity building that the Member requires in order to implement.²¹
- (e) No later than two years after the notification under subparagraph (d) above, least-developed country Members and relevant donor Members, taking into account information submitted pursuant to subparagraph (d) above, shall provide information to the Committee on the arrangements maintained or entered into that are necessary to provide assistance and support for capacity building to enable implementation of Category C.²² The participating least-developed country Member shall promptly inform the Committee of such arrangements. The least-developed country Mem-

gjennomføring av bestemmelsene samtidig som det tar hensyn til den maksimale fleksibiliteten som minst utviklede medlemsland nyter godt av.

- b) Senest to år etter at meldingen fastsatt over i bokstav a) er gitt, skal hvert minst utviklet medlemsland ved melding til Komiteen bekrefte de bestemmelser det har utpekt, og meddele sine tidspunkter for gjennomføring. Dersom et minst utviklet medlemsland, før denne tidsfristen utløper, anser at det trenger ytterligere tid for å meddele sine endelige tidspunkter, kan medlemmet anmode om at Komiteen forlenger fristen tilstrekkelig til at det kan meddele sine tidspunkter.
- Kategori C for minst utviklede medlemsland
- c) For å sikre åpenhet og legge til rette for ordninger med givere skal hvert minst utviklet medlemsland ett år etter at denne avtale er trådt i kraft, meddele Komiteen de bestemmelser det har utpekt i kategori C samtidig som det tar hensyn til den maksimale fleksibiliteten som minst utviklede medlemsland nyter godt av.
- d) Ett år etter tidspunktet fastsatt over i bokstav c) skal minst utviklede medlemsland meddele opplysninger om hva de har behov for av bistand og støtte til kapasitetsoppbygging for å gjennomføre²¹.
- e) Senest to år etter at det er gitt melding etter bokstav d), skal minst utviklede medlemsland og relevante givermedlemmer, idet det tas hensyn til opplysninger lagt fram i svar med bokstav d), gi Komiteen opplysninger om videreførte eller avtalte ordninger som er nødvendige for å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging for å gjøre gjennomføring av kategori C mulig²². Det deltakende minst utviklede medlemslandet skal omgående gi Komiteen melding om ordninger som nevnt. Det minst utviklede medlemslandet skal samtidig meddele foreløpige tidspunkter for gjennomføring av til-

²¹ Members may also include information on national trade facilitation implementation plans or projects, the domestic agency or entity responsible for implementation, and the donors with which the Member may have an arrangement in place to provide assistance.

²² Such arrangements will be on mutually agreed terms, either bilaterally or through appropriate international organizations, consistent with paragraph 3 of Article 21.

²¹ Medlemmene kan også inkludere opplysninger om nasjonale planer eller prosjekter for gjennomføring av handelsfasilitering, om hvilket nasjonalt organ eller hvilken nasjonal enhet som er ansvarlig for gjennomføringen, og om givene som medlemmet har en ordning med for yting av bistand.

²² Slike ordninger skal være på omforente vilkår avtalt enten bilateralt eller gjennom relevante internasjonale organisasjoner, i samsvar med artikkel 21 nr. 3.

ber shall, at the same time, notify indicative dates for implementation of corresponding Category C commitments covered by the assistance and support arrangements. The Committee shall also invite non-Member donors to provide information on existing and concluded arrangements.

- (f) No later than 18 months from the date of the provision of the information stipulated in subparagraph (e), relevant donor Members and respective least-developed country Members shall inform the Committee of the progress in the provision of assistance and support for capacity building. Each least-developed country Member shall, at the same time, notify the Committee of its list of definitive dates for implementation.
3. Developing country Members and least-developed country Members experiencing difficulties in submitting definitive dates for implementation within the deadlines set out in paragraphs 1 and 2 because of the lack of donor support or lack of progress in the provision of assistance and support for capacity building should notify the Committee as early as possible prior to the expiration of those deadlines. Members agree to cooperate to assist in addressing such difficulties, taking into account the particular circumstances and special problems facing the Member concerned. The Committee shall, as appropriate, take action to address the difficulties including, where necessary, by extending the deadlines for the Member concerned to notify its definitive dates.
 4. Three months before the deadline stipulated in subparagraphs 1(b) or (e), or in the case of a least-developed country Member, subparagraphs 2(b) or (f), the Secretariat shall remind a Member if that Member has not notified a definitive date for implementation of provisions that it has designated in Category B or C. If the Member does not invoke paragraph 3, or in the case of a developing country Member subparagraph 1(b), or in the case of a least-developed country Member subparagraph 2(b), to extend the deadline and still does not notify a definitive date for implementation, the Member shall implement the provisions within one year after the deadline stipulated in subparagraphs 1(b) or (e), or in the case of a least-developed country Member, subparagraphs 2(b) or (f), or extended by paragraph 3.
 5. No later than 60 days after the dates for notification of definitive dates for implementation of
- hørende forpliktelser i kategori C omfattet av bistands- og støtteordningene. Komiteen skal også oppfordre givere som ikke er medlemmer, til å gi opplysninger om eksisterende eller inngåtte ordninger.
- f) Senest 18 måneder etter at opplysningene fastsatt i bokstav e) er gitt, skal relevante giverland og de respektive minst utviklede medlemsland gi Komiteen melding om fremdriften i arbeidet med å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging. Hvert minst utviklet medlemsland skal samtidig meddele Komiteen sin liste over endelige tidspunkter for gjennomføring.
 3. Utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland som på grunn av manglende giverstøtte eller mangel på fremdrift i arbeidet med å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging har vanskeligheter med å legge fram endelige tidspunkter for gjennomføring innen tidsfristene fastsatt i nr. 1 og 2, bør gi Komiteen melding så tidlig som mulig før tidsfristene utløper. Medlemmene er enige om å samarbeide om å bistå for å avhjelpe slike vanskeligheter og skal ta hensyn til særlige omstendigheter og spesielle problemer som det berørte medlemmet står overfor. Komiteen skal eventuelt treffe tiltak for å avhjelpe vanskelighetene, herunder om nødvendig ved å forlenge det berørte medlemmets tidsfrister for å gi melding om sine endelige tidspunkter.
 4. Tre måneder før utløpet av tidsfristen fastsatt i nr. 1 bokstav b) eller e) eller, for et minst utviklet medlemsland, nr. 2 bokstav b) eller f), skal sekretariatet gi et medlem påminnelse dersom medlemmet ikke har gitt melding om et endelig tidspunkt for gjennomføring av bestemmelser det har utpekt i kategori B eller C. Dersom medlemmet ikke påberoper seg nr. 3 eller, for et utviklingsmedlemsland, nr. 1 bokstav b) eller, for et minst utviklet medlemsland, nr. 2 bokstav b), for å forlenge tidsfristen og likevel ikke gir melding om endelig tidspunkt for gjennomføring, skal medlemmet gjennomføre bestemmelsene innen ett år etter utløpet av tidsfristen fastsatt i nr. 1 bokstav b) eller e) eller, for et minst utviklet medlemsland, nr. 2 bokstav b) eller f), eller forlenget etter nr. 3.
 5. Senest 60 dager etter at det er gitt melding om endelige tidspunkter for gjennomføring av

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasiliteter)

Category B and Category C provisions in accordance with paragraphs 1, 2, or 3, the Committee shall take note of the annexes containing each Member's definitive dates for implementation of Category B and Category C provisions, including any dates set under paragraph 4, thereby making these annexes an integral part of this Agreement.

Article 17: Early Warning Mechanism: Extension of Implementation Dates for Provisions in Categories B and C

1.
 - (a) A developing country Member or least-developed country Member that considers itself to be experiencing difficulty in implementing a provision that it has designated in Category B or Category C by the definitive date established under subparagraphs 1(b) or (e) of Article 16, or in the case of a least-developed country Member subparagraphs 2(b) or (f) of Article 16, should notify the Committee. Developing country Members shall notify the Committee no later than 120 days before the expiration of the implementation date. Least-developed country Members shall notify the Committee no later than 90 days before such date.
 - (b) The notification to the Committee shall indicate the new date by which the developing country Member or least-developed country Member expects to be able to implement the provision concerned. The notification shall also indicate the reasons for the expected delay in implementation. Such reasons may include the need for assistance and support for capacity building not earlier anticipated or additional assistance and support to help build capacity.
2. Where a developing country Member's request for additional time for implementation does not exceed 18 months or a least-developed country Member's request for additional time does not exceed 3 years, the requesting Member is entitled to such additional time without any further action by the Committee.
3. Where a developing country or least-developed country Member considers that it requires a first extension longer than that provided for in paragraph 2 or a second or any subsequent extension, it shall submit to the Committee a request for an extension containing the information described in subparagraph

bestemmelser i kategori B og C i samsvar med nr. 1, 2 eller 3, skal Komiteen ta til etterretning vedleggene som inneholder hvert medlems endelige tidspunkter for gjennomføring av bestemmelser i kategori B og C, herunder eventuelle tidspunkter fastsatt etter nr. 4; disse vedleggene blir derved en integrerende del av denne avtale.

Artikkel 17: Ordning for tidlig varsling: utsettelse av tidspunkter for gjennomføring av bestemmelser i kategori B og C

1.
 - a) Et utviklingsmedlemsland eller et minst utviklet medlemsland som anser at det har vanskeligheter med å gjennomføre en bestemmelse det har utpekt i kategori B eller C innen det endelige tidspunktet fastsatt etter artikkel 16 nr. 1 bokstav b) eller e) eller, for et minst utviklet medlemsland, artikkel 16 nr. 2 bokstav b) eller f), bør gi melding til Komiteen. Utviklingsmedlemsland skal gi melding til Komiteen senest 120 dager før fristen for gjennomføring utløper. Minst utviklede medlemsland skal gi melding til Komiteen senest 90 dager før dette tidspunktet.
 - b) Meldingen til Komiteen skal angi det nye tidspunktet som utviklingsmedlemslandet eller det minst utviklede medlemslandet forventer å kunne gjennomføre den aktuelle bestemmelsen innen. Meldingen skal også angi årsakene til den forventede forsinkelsen i gjennomføringen. Årsakene kan omfatte et ikke tidligere forutsett behov for bistand og støtte til kapasitetsoppbygging eller behov for ytterligere bistand og støtte for å hjelpe å bygge opp kapasitet.
2. I tilfeller der et utviklingsmedlemslands anmodning om ytterligere tid for å gjennomføre ikke overskrider 18 måneder eller et minst utviklet medlemslands anmodning om ytterligere tid ikke overskrider tre år, skal det anmodende medlem ha rett til ytterligere tid som nevnt uten at Komiteen treffer ytterligere tiltak.
3. I tilfeller der et utviklingsmedlemsland eller et minst utviklet medlemsland anser at det har behov for en førstegangs utsettelse utover det som er fastsatt i nr. 2, eller en annengangs utsettelse eller en påfølgende utsettelse, skal det fremme en anmodning om utsettelse til Komiteen, idet anmodningen skal inneholde

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

1(b) no later than 120 days in respect of a developing country Member and 90 days in respect of a least-developed country Member before the expiration of the original definitive implementation date or that date as subsequently extended.

4. The Committee shall give sympathetic consideration to granting requests for extension taking into account the specific circumstances of the Member submitting the request. These circumstances may include difficulties and delays in obtaining assistance and support for capacity building.

Article 18: Implementation of Category B and Category C

1. In accordance with paragraph 2 of Article 13, if a developing country Member or a least-developed country Member, having fulfilled the procedures set forth in paragraphs 1 or 2 of Article 16 and in Article 17, and where an extension requested has not been granted or where the developing country Member or least-developed country Member otherwise experiences unforeseen circumstances that prevent an extension being granted under Article 17, self-assesses that its capacity to implement a provision under Category C continues to be lacking, that Member shall notify the Committee of its inability to implement the relevant provision.
2. The Committee shall establish an Expert Group immediately, and in any case no later than 60 days after the Committee receives the notification from the relevant developing country Member or least-developed country Member. The Expert Group will examine the issue and make a recommendation to the Committee within 120 days of its composition.
3. The Expert Group shall be composed of five independent persons that are highly qualified in the fields of trade facilitation and assistance and support for capacity building. The composition of the Expert Group shall ensure balance between nationals from developing and developed country Members. Where a least-developed country Member is involved, the Expert Group shall include at least one national from a least-developed country Member. If the Committee cannot agree on the composition of the Expert Group within 20 days of its establishment, the Director-General

opplysningene beskrevet i nr. 1 bokstav b) og fremmes, for et utviklingsmedlemsland, senest 120 dager og, for et minst utviklet medlemsland, senest 90 dager før utløpet av det opprinnelige endelige tidspunktet for gjennomføring eller før dette tidspunktet slik det senere er blitt forskjøvet.

4. Komiteen skal foreta en velvillig vurdering av muligheten for å etterkomme anmodningen om utsettelse og ta hensyn til særlige omstendigheter hos det medlem som fremmer anmodningen. Slike omstendigheter kan omfatte vanskeligheter og forsinkelser med hensyn til å oppnå bistand og støtte til kapasitetsoppbygging.

Artikkel 18: Gjennomføring av kategori B og C

1. I samsvar med artikkel 13 nr. 2, dersom et utviklingsmedlemsland eller et minst utviklet medlemsland, etter å ha fullført prosedyrene fastsatt i artikkel 16 nr. 1 eller 2 og i artikkel 17, og i tilfeller der en utsettelse det er anmodet om, ikke er blitt innvilget, eller i tilfeller der utviklingsmedlemslandet eller det minst utviklede medlemslandet på annen måte opplever uforutsette omstendigheter som hindrer at utsettelse innvilges etter artikkel 17, selv vurderer at dets kapasitet til å gjennomføre en bestemmelse i kategori C fortsatt er utilstrekkelig, skal medlemmet gi Komiteen melding om sin manglende evne til å gjennomføre den relevante bestemmelsen.
2. Komiteen skal nedsette en ekspertgruppe uten opphold og ikke i noe tilfelle senere enn 60 dager etter at Komiteen mottar meldingen fra det berørte utviklingsmedlemslandet eller det minst utviklede medlemslandet. Ekspertgruppen skal behandle spørsmålet og avgi anbefaling til Komiteen innen 120 dager etter at den ble satt sammen.
3. Ekspertgruppen skal bestå av fem uavhengige personer som er høyt kvalifisert på områdene handelsfasilitering og bistand og støtte til kapasitetsoppbygging. Sammensetningen av ekspertgruppen skal sikre balanse mellom borgere av utviklingsmedlemsland og industri-medlemsland. I tilfeller der et minst utviklet medlemsland er berørt, skal ekspertgruppen omfatte minst én borger av et minst utviklet medlemsland. Dersom Komiteen ikke kan komme til enighet om ekspertgruppens sammensetning innen 20 dager etter at den er nedsett, skal generaldirektøren i samråd med

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasiliteter)

ral, in consultation with the chair of the Committee, shall determine the composition of the Expert Group in accordance with the terms of this paragraph.

4. The Expert Group shall consider the Member's self-assessment of lack of capacity and shall make a recommendation to the Committee. When considering the Expert Group's recommendation concerning a least-developed country Member, the Committee shall, as appropriate, take action that will facilitate the acquisition of sustainable implementation capacity.
5. The Member shall not be subject to proceedings under the Dispute Settlement Understanding on this issue from the time the developing country Member notifies the Committee of its inability to implement the relevant provision until the first meeting of the Committee after it receives the recommendation of the Expert Group. At that meeting, the Committee shall consider the recommendation of the Expert Group. For a least-developed country Member, the proceedings under the Dispute Settlement Understanding shall not apply to the respective provision from the date of notification to the Committee of its inability to implement the provision until the Committee makes a decision on the issue, or within 24 months after the date of the first Committee meeting set out above, whichever is earlier.
6. Where a least-developed country Member loses its ability to implement a Category C commitment, it may inform the Committee and follow the procedures set out in this Article.

Article 19: Shifting between Categories B and C

1. Developing country Members and least-developed country Members who have notified provisions under Categories B and C may shift provisions between such categories through the submission of a notification to the Committee. Where a Member proposes to shift a provision from Category B to Category C, the Member shall provide information on the assistance and support required to build capacity.
2. In the event that additional time is required to implement a provision shifted from Category B to Category C, the Member may:

Komiteens leder avgjøre ekspertgruppens sammensetning i samsvar med vilkårene i dette nummer.

4. Ekspertgruppen skal behandle medlemmets egen vurdering av utilstrekkelig kapasitet og avgi anbefaling til Komiteen. Når Komiteen drøfter ekspertgruppens anbefaling med hensyn til et minst utviklet medlemsland, skal den eventuelt treffe tiltak som vil gjøre det enklere å oppnå varig gjennomføringskapasitet.
5. Medlemmet skal med hensyn til dette spørsmålet ikke være underlagt forhandlinger etter Tvisteløsningsavtalen fra det tidspunkt utviklingsmedlemslandet gir Komiteen melding om sin utilstrekkelige evne til å gjennomføre den relevante bestemmelsen, og inntil Komiteen har sitt første møte etter å ha motatt ekspertgruppens anbefaling. På dette møtet skal Komiteen behandle ekspertgruppens anbefaling. For et minst utviklet medlemsland får forhandlinger etter Tvisteløsningsavtalen ikke anvendelse på den relevante bestemmelsen fra det tidspunkt det gir Komiteen melding om sin utilstrekkelige evne til å gjennomføre bestemmelsen, og inntil Komiteen treffer beslutning om spørsmålet, eller i et tidsrom av 24 måneder etter at Komiteen holdt sitt første møte som fastsatt over, avhengig av hva som inntreffer først.
6. Dersom et minst utviklet medlemsland mister evnen til å gjennomføre en forpliktelse i kategori C, kan det underrette Komiteen og følge prosedyrene fastsatt i denne artikkel.

Artikkel 19: Flytting mellom kategori B og C

1. Utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland som har gitt melding om bestemmelser i kategori B og C, kan flytte bestemmelsene mellom disse kategoriene ved å gi Komiteen melding. I tilfeller der et medlem foreslår å flytte en bestemmelse fra kategori B til kategori C, skal medlemmet legge fram opplysninger om hva det har behov for av bistand og støtte for å bygge opp kapasitet.
2. I tilfeller der det kreves ytterligere tid for å gjennomføre en bestemmelse som er flyttet fra kategori B til kategori C,

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

(a) use the provisions of Article 17, including the opportunity for an automatic extension; or (b) request an examination by the Committee of the Member's request for extra time to implement the provision and, if necessary, for assistance and support for capacity building, including the possibility of a review and recommendation by the Expert Group under Article 18; or (c) in the case of a least-developed country Member, any new implementation date of more than four years after the original date notified under Category B shall require approval by the Committee. In addition, a least-developed country Member shall continue to have recourse to Article 17. It is understood that assistance and support for capacity building is required for a least-developed country Member so shifting.	a) kan medlemmet benytte bestemmelsene i artikkel 17, herunder muligheten til å få automatisk utsettelse, eller b) kan medlemmet anmode om at Komiteen behandler medlemmets anmodning om ekstra tid for å gjennomføre bestemmelsen og, om nødvendig, om bistand og støtte til kapasitetsoppbygging, herunder muligheten for behandling i, og anbefaling fra, ekspertgruppen etter artikkel 18, eller c) dersom det er et minst utviklet medlemsland, skal ethvert nytt tidspunkt for gjennomføring mer enn fire år etter det opprinnelige tidspunktet det er gitt melding om i kategori B, kreve godkjenning av Komiteen. I tillegg skal et minst utviklet medlemsland fortsette å ha rettigheter etter artikkel 17. Det er underforstått at bistand og støtte til kapasitetsoppbygging vil være nødvendig for et minst utviklet medlemsland som foretar flytting som nevnt.

Article 20: Grace Period for the Application of the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes

1. For a period of two years after entry into force of this Agreement, the provisions of Articles XXII and XXIII of GATT 1994 as elaborated and applied by the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes shall not apply to the settlement of disputes against a developing country Member concerning any provision that the Member has designated in Category A.
2. For a period of six years after entry into force of this Agreement, the provisions of Articles XXII and XXIII of GATT 1994 as elaborated and applied by the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes shall not apply to the settlement of disputes against a least-developed country Member concerning any provision that the Member has designated in Category A.
3. For a period of eight years after implementation of a provision under Category B or C by a least-developed country Member, the provisions of Articles XXII and XXIII of GATT 1994 as elaborated and applied by the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes shall not apply to the settlement of disputes against that least-developed country Member concerning that provision.
4. Notwithstanding the grace period for the application of the Understanding on Rules and

Artikkel 20: Henstand med anvendelse av avtale om regler og prosedyrer ved tvisteløsning

1. I et tidsrom av to år etter at denne avtale er trådt i kraft, skal bestemmelsene i artikkel XXII og XXIII i GATT 1994 slik de er nærmere presisert og gjennomført i Avtale om regler og prosedyrer ved tvisteløsning, ikke få anvendelse på løsning av tvister med et utviklingsmedlemsland om en hvilken som helst bestemmelse som medlemmet har utpekt i kategori A.
2. I et tidsrom av seks år etter at denne avtale er trådt i kraft, skal bestemmelsene i artikkel XXII og XXIII i GATT 1994 slik de er nærmere presisert og gjennomført i Avtale om regler og prosedyrer ved tvisteløsning, ikke få anvendelse på løsning av tvister med et minst utviklet medlemsland om en hvilken som helst bestemmelse som medlemmet har utpekt i kategori A.
3. I et tidsrom av åtte år etter at et minst utviklet medlemsland har gjennomført en bestemmelse i kategori B eller C, skal bestemmelsene i artikkel XXII og XXIII i GATT 1994 slik de er nærmere presisert og gjennomført i Avtale om regler og prosedyrer ved tvisteløsning, ikke få anvendelse på løsning av tvister med det minst utviklede medlemslandet om nevnte bestemmelse.
4. Uten hensyn til henstanden med anvendelse av Avtale om regler og prosedyrer for tvisteløs-

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitetering)

Procedures Governing the Settlement of Disputes, before making a request for consultations pursuant to Articles XXII or XXIII of GATT 1994, and at all stages of dispute settlement procedures with regard to a measure of a least-developed country Member, a Member shall give particular consideration to the special situation of least-developed country Members. In this regard, Members shall exercise due restraint in raising matters under the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes involving least-developed country Members.

5. Each Member shall, upon request, during the grace period allowed under this Article, provide adequate opportunity to other Members for discussion with respect to any issue relating to the implementation of this Agreement.

Article 21: Provision of Assistance and Support for Capacity Building

1. Donor Members agree to facilitate the provision of assistance and support for capacity building to developing country and least-developed country Members on mutually agreed terms either bilaterally or through the appropriate international organizations. The objective is to assist developing country and least-developed country Members to implement the provisions of Section I of this Agreement.
2. Given the special needs of least-developed country Members, targeted assistance and support should be provided to the least-developed country Members so as to help them build sustainable capacity to implement their commitments. Through the relevant development cooperation mechanisms and consistent with the principles of technical assistance and support for capacity building as referred to in paragraph 3, development partners shall endeavour to provide assistance and support for capacity building in this area in a way that does not compromise existing development priorities.
3. Members shall endeavour to apply the following principles for providing assistance and support for capacity building with regard to the implementation of this Agreement:
 - (a) take account of the overall developmental framework of recipient countries and regions and, where relevant and appropriate,

ning skal et medlem, før det fremmer anmodning om konsultasjoner etter artikkel XXII eller XXIII i GATT 1994, og på alle trinn under løsningen av tvister om et tiltak truffet av et minst utviklet medlemsland, ta særlig hensyn til minst utviklede medlemslands situasjon. I denne forbindelse skal medlemmene vise behørig moderasjon når de vurderer å ta opp saker etter Avtale om regler og prosedyrer for tvisteløsning og minst utviklede medlemsland er berørt.

5. Hvert medlem skal på anmodning i henstandsperioden som innrømmes etter denne artikkel, gi andre medlemmer fyllestgjørende anledning til drøfting med hensyn til ethvert spørsmål som gjelder gjennomføringen av denne avtale.

Artikkel 21: Yting av bistand og støtte til kapasitetsoppbygging

1. Givermedlemmer er enige om å forenkle yttingen av bistand og støtte til utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland på omforente vilkår avtalt enten bilateralt eller gjennom relevante internasjonale organisasjoner. Målet er å hjelpe utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland å gjennomføre bestemmelsene i avdeling I i denne avtale.
2. I betraktning av minst utviklede medlemslands særlige behov bør det ytes målrettet bistand og støtte til de minst utviklede medlemslandene med sikte på å hjelpe dem å bygge opp varig kapasitet til å gjennomføre sine forpliktelser. Gjennom relevante ordninger for utviklingssamarbeid, og i samsvar med prinsippene for teknisk bistand og støtte til kapasitetsoppbygging som nevnt i nr. 3, skal utviklingspartnere bestrebe seg på å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging på dette området på en måte som ikke bringer eksisterende utviklingsprioriteringer i fare.
3. Medlemmene skal bestrebe seg på å anvende følgende prinsipper når de yter bistand og støtte til kapasitetsoppbygging med hensyn til gjennomføringen av denne avtale:
 - a) ta hensyn til mottakerlands og -regioners totale utviklingsramme og, dersom det er relevant og hensiktsmessig, pågående pro-

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

- ongoing reform and technical assistance programs;
- (b) include, where relevant and appropriate, activities to address regional and sub-regional challenges and promote regional and sub-regional integration;
- (c) ensure that ongoing trade facilitation reform activities of the private sector are factored into assistance activities;
- (d) promote coordination between and among Members and other relevant institutions, including regional economic communities, to ensure maximum effectiveness of and results from this assistance. To this end:
- (i) coordination, primarily in the country or region where the assistance is to be provided, between partner Members and donors and among bilateral and multilateral donors should aim to avoid overlap and duplication in assistance programs and inconsistencies in reform activities through close coordination of technical assistance and capacity building interventions;
- (ii) for least-developed country Members, the Enhanced Integrated Framework for trade-related assistance for the least-developed countries should be a part of this coordination process; and
- (iii) Members should also promote internal coordination between their trade and development officials, both in capitals and in Geneva, in the implementation of this Agreement and technical assistance.
- (e) encourage use of existing in-country and regional coordination structures such as roundtables and consultative groups to coordinate and monitor implementation activities; and
- (f) encourage developing country Members to provide capacity building to other developing and least-developed country Members and consider supporting such activities, where possible.
4. The Committee shall hold at least one dedicated session per year to:
- (a) discuss any problems regarding implementation of provisions or sub-parts of provisions of this Agreement;
- (b) review progress in the provision of assistance and support for capacity building to support the implementation of the Agree-
- grammer for reform og teknisk bistand,
- b) inkludere, dersom det er relevant og hensiktsmessig, virksomhet rettet mot å løse regionale og subregionale utfordringer og fremme regional og subregional integrering,
- c) sikre at pågående reformvirksomhet i privat sektor for å lette handelen inngår i bistandsvirksomheten,
- d) fremme samordning mellom og blant medlemmer og andre relevante institusjoner, herunder regionale økonomiske fellesskap, for at bistanden skal ha maksimal effekt og gi maksimale resultater. For dette formålet
- i) bør samordning, i første rekke i landet eller regionen der bistanden skal ytes, mellom partnermedlemmer og partnergivere og blant bilaterale og multilaterale givere ha som mål å unngå overlapping og dobbeltarbeid i bistandsprogrammer og inkonsistens i reformvirksomhet gjennom nær samordning av innsatsen med hensyn til teknisk bistand og kapasitetsoppbygging,
- ii) bør, for minst utviklede medlemsland, Det forsterkede integrerte rammeverk for handelsrelatert teknisk bistand til de minst utviklede land utgjøre en del av denne samordningsprosessen, og
- iii) bør medlemmene også fremme intern samordning mellom sine tjenestemenn med ansvar for handel og utvikling, både i hovedsteder og i Genève, ved gjennomføringen av denne avtale og teknisk bistand,
- e) oppfordre til bruk av samordningsstrukturer som finnes i landene og regionene, som rundebordskonferanser og rådgivende grupper, for å samordne og overvåke gjennomføringsaktiviteter, og
- f) oppfordre utviklingsmedlemsland til å forstå kapasitetsoppbygging i andre utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland og vurdere å støtte slik virksomhet i tilfeller der det er mulig.
4. Komiteen skal hvert år holde minst ett eget møte for
- a) å drøfte problemer med hensyn til gjennomføring av bestemmelser eller deler av bestemmelser i denne avtale,
- b) å gjennomgå fremdriften i arbeidet med å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging for å støtte gjennomføringen av avta-

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitetering)

- ment, including any developing or least-developed country Members not receiving adequate assistance and support for capacity building;
- (c) share experiences and information on ongoing assistance and support for capacity building and implementation programs, including challenges and successes;
- (d) review donor notifications as set forth in Article 22; and
- (e) review the operation of paragraph 2.

Article 22: Information on Assistance and Support for Capacity Building to be Submitted to the Committee

1. To provide transparency to developing country Members and least-developed country Members on the provision of assistance and support for capacity building for implementation of Section I, each donor Member assisting developing country Members and least-developed country Members with the implementation of this Agreement shall submit to the Committee, at entry into force of this Agreement and annually thereafter, the following information on its assistance and support for capacity building that was disbursed in the preceding 12 months and, where available, that is committed in the next 12 months²³:
 - (a) a description of the assistance and support for capacity building;
 - (b) the status and amount committed/disbursed;
 - (c) procedures for disbursement of the assistance and support;
 - (d) the beneficiary Member or, where necessary, the region; and
 - (e) the implementing agency in the Member providing assistance and support.

The information shall be provided in the format specified in Annex 1. In the case of Organisation for Economic Co-operation and Development (referred to in this Agreement as the "OECD") Members, the information submitted can be based on relevant information from the OECD Creditor Reporting System. Developing country Members declaring themselves in a position to provide assistance and support for capacity building are encouraged to provide the information above.

²³ The information provided will reflect the demand driven nature of the provision of assistance and support for capacity building.

- len, herunder om noen utviklingsmedlemsland eller minst utviklede medlemsland ikke mottar tilstrekkelig bistand og støtte til kapasitetsoppbygging,
- c) å dele erfaringer og opplysninger om pågående programmer for bistand og støtte til kapasitetsoppbygging og gjennomføring, herunder utfordringer og gode resultater,
- d) å gjennomgå meldinger fra givere som fastsatt i artikkel 22, og
- e) å gjennomgå hvordan nr. 2 virker.

Artikkel 22: Opplysninger om bistand og støtte til kapasitetsoppbygging som skal legges fram for komiteen

1. For å gi utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland innsyn i ytingen av bistand og støtte til kapasitetsoppbygging for å gjennomføre avdeling I, skal hvert givemedlem som bistår utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland i gjennomføringen av denne avtale, ved denne avtales ikrafttredelse og deretter hvert år gi Komiteen følgende opplysninger om bistand og støtte til kapasitetsoppbygging som det har foretatt utbetalinger for i de foregående tolv månedene og, i de tilfeller der disse opplysningene er tilgjengelige, om hva det har satt av for de neste tolv månedene²³:
 - a) beskrivelse av bistanden og støtten til kapasitetsoppbygging,
 - b) status og beløp som er satt av/utbetalt,
 - c) prosedyrer for utbetaling til bistand og støtte,
 - d) mottakermedlem, eller eventuelt mottakerregion, og
 - e) gjennomføringsorgan hos medlemmet som yter bistand og støtte.

Opplysningene skal gis etter den mal som er angitt i vedlegg 1. For medlemmer av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (i denne avtale kalt «OECD») kan opplysningene som legges fram, være basert på relevante opplysninger fra OECDs *Creditor Reporting System*. Utviklingsmedlemsland som selv erklærer at de er i stand til å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging, oppfordres til å gi nevnte opplysninger.

²³ Opplysningene som gis, vil avspeile at yting av bistand og støtte til kapasitetsbygging er av etterspørselsdrevet art.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

2. Donor Members assisting developing country Members and least-developed country Members shall submit to the Committee:
 - (a) contact points of their agencies responsible for providing assistance and support for capacity building related to the implementation of Section I of this Agreement including, where practicable, information on such contact points within the country or region where the assistance and support is to be provided; and
 - (b) information on the process and mechanisms for requesting assistance and support for capacity building.

Developing country Members declaring themselves in a position to provide assistance and support are encouraged to provide the information above.
 3. Developing country Members and least-developed country Members intending to avail themselves of trade facilitation-related assistance and support for capacity building shall submit to the Committee information on contact point(s) of the office(s) responsible for coordinating and prioritizing such assistance and support.
 4. Members may provide the information referred to in paragraphs 2 and 3 through internet references and shall update the information as necessary. The Secretariat shall make all such information publicly available.
 5. The Committee shall invite relevant international and regional organizations (such as the International Monetary Fund, the OECD, the United Nations Conference on Trade and Development, the WCO, United Nations Regional Commissions, the World Bank, or their subsidiary bodies, and regional development banks) and other agencies of cooperation to provide information referred to in paragraphs 1, 2, and 4.
2. Givermedlemmer som bistår utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland, skal gi Komiteen opplysninger om
 - a) kontaktpunkter i sine organer med ansvar for å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging i forbindelse med gjennomføringen av avdeling I i denne avtale, herunder, dersom det lar seg gjennomføre, opplysninger om kontaktpunkter som nevnt i landet eller regionen der bistanden og støtten skal ytes, og
 - b) opplysninger om prosessen og ordningene for å anmode om bistand og støtte til kapasitetsoppbygging.

Utviklingsmedlemsland som selv erklærer at de er i stand til å yte bistand og støtte til kapasitetsoppbygging, oppfordres til å gi nevnte opplysninger.
 3. Utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland som har til hensikt å benytte seg av bistand og støtte rettet mot handelsfasilitering for å bygge opp kapasitet, skal gi Komiteen opplysninger om kontaktpunkt(er) ved kontoret (kontorene) som er ansvarlig(e) for å samordne og prioritere slik bistand og støtte.
 4. Medlemmene kan gi opplysningene nevnt i nr. 2 og 3 via nettsteder og skal oppdatere opplysningene ved behov. Sekretariatet skal gjøre alle slike opplysninger allment tilgjengelige.
 5. Komiteen skal oppfordre relevante internasjonale og regionale organisasjoner (som Det internasjonale valutafond, OECD, De forente nasjoners konferanse for handel og utvikling, Verdens tollorganisasjon, De forente nasjoners regionale kommisjoner og Verdensbanken eller deres underliggende institusjoner, samt regionale utviklingsbanker) og andre samarbeidsorganer til å gi opplysninger som nevnt i nummer 1, 2 og 4.

Section III

Institutional arrangements and final Provisions

Article 23: Institutional Arrangements

1 Committee on Trade Facilitation

- 1.1 A Committee on Trade Facilitation is hereby established.
- 1.2 The Committee shall be open for participation by all Members and shall elect its own Chairperson. The Committee shall meet as needed and envisaged by the relevant provisions of this Agreement, but no less than once a year,

Avdeling III

Institusjonelle bestemmelser og sluttbestemmelser

Artikkel 23: Institusjonelle bestemmelser

1 Komité for handelsfasilitering

- 1.1 Det nedsettes herved en komité for handelsfasilitering.
- 1.2 Komiteen skal være åpen for deltakelse fra alle medlemmer og skal velge sin leder. Komiteen skal holde møte ved behov og i samsvar med relevante bestemmelser i denne avtale, men minst én gang i året, for å gi medlemmene

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

for the purpose of affording Members the opportunity to consult on any matters related to the operation of this Agreement or the furtherance of its objectives. The Committee shall carry out such responsibilities as assigned to it under this Agreement or by the Members. The Committee shall establish its own rules of procedure.

- 1.3 The Committee may establish such subsidiary bodies as may be required. All such bodies shall report to the Committee.
- 1.4 The Committee shall develop procedures for the sharing by Members of relevant information and best practices as appropriate.
- 1.5 The Committee shall maintain close contact with other international organizations in the field of trade facilitation, such as the WCO, with the objective of securing the best available advice for the implementation and administration of this Agreement and in order to ensure that unnecessary duplication of effort is avoided. To this end, the Committee may invite representatives of such organizations or their subsidiary bodies to:
 - (a) attend meetings of the Committee; and
 - (b) discuss specific matters related to the implementation of this Agreement.
- 1.6 The Committee shall review the operation and implementation of this Agreement four years from its entry into force, and periodically thereafter.
- 1.7 Members are encouraged to raise before the Committee questions relating to issues on the implementation and application of this Agreement.
- 1.8 The Committee shall encourage and facilitate ad hoc discussions among Members on specific issues under this Agreement with a view to reaching a mutually satisfactory solution promptly.

2 National Committee on Trade Facilitation

Each Member shall establish and/or maintain a national committee on trade facilitation or designate an existing mechanism to facilitate both domestic coordination and implementation of the provisions of this Agreement.

Article 24: Final Provisions

1. For the purpose of this Agreement, the term "Member" is deemed to include the competent authority of that Member.

mulighet til å samrå om saker forbundet med hvordan denne avtale virker, eller hvordan dens mål fremmes. Komiteen skal utføre de oppgaver den er pålagt etter denne avtale eller av medlemmene. Komiteen skal fastsette sin egen forretningsorden.

- 1.3 Komiteen kan opprette de underliggende organer som er nødvendige. Alle organer som nevnt skal rapportere til komiteen.
- 1.4 Komiteen skal utarbeide prosedyrer for hvordan medlemmene kan dele relevante opplysninger og beste praksis, dersom det er hensiktsmessig.
- 1.5 Komiteen skal holde nær kontakt med andre internasjonale organisasjoner på området handelsfasilitering, som Verdens tollorganisasjon, i den hensikt å sikre seg de beste tilgjengelige råd om gjennomføringen og forvaltningen av denne avtale og for å sikre at unødvendig dobbeltarbeid unngås. For dette formål kan Komiteen invitere representanter for organisasjoner som nevnt eller deres underliggende institusjoner til
 - a) å delta i Komiteens møter, og
 - b) å drøfte bestemte saker i tilknytning til gjennomføringen av denne avtale.
- 1.6 Komiteen skal evaluere hvordan denne avtale virker og gjennomføres fire år etter at den er trådt i kraft, og deretter med jevne mellomrom.
- 1.7 Medlemmene oppfordres til å reise spørsmål for Komiteen om problemstillinger som gjelder gjennomføringen og anvendelsen av denne avtale.
- 1.8 Komiteen skal oppfordre til og legge til rette for ad hoc-drøftinger mellom medlemmene i bestemte saker som hører under denne avtale, med sikte på å oppnå en gjensidig tilfredsstillende løsning uten opphold.

2 Nasjonal komité for handelsfasilitering

Hvert medlem skal nedsette og/eller opprettholde en nasjonal komité for handelsfasilitering eller utpeke en eksisterende ordning for å legge til rette for både intern samordning og gjennomføring av bestemmelsene i denne avtale.

Artikkel 24: Sluttbestemmelser

1. I denne avtale skal uttrykket «medlem» anses for å omfatte medlemmets kompetente myndighet.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

2. All provisions of this Agreement are binding on all Members.
 3. Members shall implement this Agreement from the date of its entry into force. Developing country Members and least-developed country Members that choose to use the provisions of Section II shall implement this Agreement in accordance with Section II.
 4. A Member which accepts this Agreement after its entry into force shall implement its Category B and C commitments counting the relevant periods from the date this Agreement enters into force.
 5. Members of a customs union or a regional economic arrangement may adopt regional approaches to assist in the implementation of their obligations under this Agreement including through the establishment and use of regional bodies.
 6. Notwithstanding the general interpretative note to Annex 1A to the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, nothing in this Agreement shall be construed as diminishing the obligations of Members under the GATT 1994. In addition, nothing in this Agreement shall be construed as diminishing the rights and obligations of Members under the Agreement on Technical Barriers to Trade and the Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures.
 7. All exceptions and exemptions²⁴ under the GATT 1994 shall apply to the provisions of this Agreement. Waivers applicable to the GATT 1994 or any part thereof, granted according to Article IX:3 and Article IX:4 of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization and any amendments thereto as of the date of entry into force of this Agreement, shall apply to the provisions of this Agreement.
 8. The provisions of Articles XXII and XXIII of GATT 1994 as elaborated and applied by the Dispute Settlement Understanding shall apply to consultations and the settlement of disputes under this Agreement, except as otherwise specifically provided for in this Agreement.
 9. Reservations may not be entered in respect of any of the provisions of this Agreement without the consent of the other Members.
2. Alle bestemmelser i denne avtale er bindende for alle medlemmer.
 3. Medlemmene skal gjennomføre denne avtale fra avtalens ikrafttredelse. Utviklingsmedlemsland og minst utviklede medlemsland som velger å anvende bestemmelsene i avdeling II, skal gjennomføre denne avtale i samsvar med avdeling II.
 4. Et medlem som godtar denne avtale etter at den er trådt i kraft, skal gjennomføre sine forpliktelser i kategori B og C og regne de relevante tidsperiodene fra avtalens ikrafttredelse.
 5. Medlemmer av en tollunion eller en regional økonomisk ordning kan vedta regionale strategier for å bidra til gjennomføringen av sine forpliktelser etter denne avtale, herunder ved å opprette regionale organer og bruke dem.
 6. Uten hensyn til den forklarende merknaden til vedlegg 1A til Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon, skal ingen bestemmelse i denne avtale fortolkes slik at den reduserer medlemmenes forpliktelser etter GATT 1994. I tillegg skal ingen bestemmelse i denne avtale fortolkes slik at den reduserer medlemmenes rettigheter og forpliktelser etter Avtalen om tekniske handelshindringer og Avtalen om anvendelse av veterinære og plantesanitære tiltak.
 7. Alle unntak og fritak²⁴ etter GATT 1994 skal få anvendelse på bestemmelsene i denne avtale. Unntak som får anvendelse på GATT 1994 eller deler av den, gitt i henhold til artikkel IX nr. 3 og artikkel IX nr. 4 i Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon og endringer av den fra og med den dato denne avtale trer i kraft, skal få anvendelse på bestemmelsene i denne avtale.
 8. Bestemmelsene i artikkel XXII og XXIII i GATT 1994 slik de er nærmere presisert og anvendt i Tvisteløsningsavtalen, skal få anvendelse på konsultasjoner og tvisteløsning etter denne avtale, med mindre noe annet er særskilt fastsatt i denne avtale.
 9. Det kan ikke tas forbehold med hensyn til noen av bestemmelsene i denne avtale uten samtykke fra de øvrige medlemmer.

²⁴ This includes Articles V:7 and X:1 of the GATT 1994 and the Ad note to Article VIII of the GATT 1994.

²⁴ Dette innbefatter artikkel V nr. 7 og X nr. 1 i GATT 1994 og den supplerende anmerkningen til artikkel VIII i GATT 1994.

Samtykke til godkjenning av protokoll av 27. november 2014 om endring av Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (innsetting av avtalen om handelsfasilitering)

10. The Category A commitments of developing country Members and least-developed country Members annexed to this Agreement in accordance with paragraphs 1 and 2 of Article 15 shall constitute an integral part of this Agreement.
11. The Category B and C commitments of developing country Members and least-developed country Members taken note of by the Committee and annexed to this Agreement pursuant to paragraph 5 of Article 16 shall constitute an integral part of this Agreement.
10. Utviklingsmedlemslands og minst utviklede medlemslands forpliktelser i kategori A som følger som vedlegg til denne avtale i samsvar med artikkel 15 nr. 1 og 2, skal utgjøre en integrerende del av denne avtale.
11. Utviklingsmedlemslands og minst utviklede medlemslands forpliktelser i kategori B og C som Komiteen har tatt til etterretning, og som følger som vedlegg til denne avtale i samsvar med artikkel 16 nr. 5, skal utgjøre en integrerende del av denne avtale.

Annex 1: Format for Notification under Paragraph 1 of Article 22

Donor Member:

Period covered by the notification:

- Description of the technical and financial assistance and capacity building resources
- Status and amount committed/disbursed
- Beneficiary country/ Region (where necessary)
- The implementing agency in the Member providing assistance
- Procedures for disbursement of the assistance

Vedlegg 1: Mal for melding etter Artikkel 22 nr. 1

Givermedlem:

Tidsrom meldingen omfatter:

- Beskrivelse av teknisk og økonomisk bistand og ressurser for kapasitetsoppbygging
- Status og beløp som er satt av/utbetalt
- Mottakerland/ mottaker-region (om nødvendig)
- Gjennomføringsorgan hos medlem som yter bistand
- Prosedyrer for utbetaling av bistand

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Oslo AS – 09/2015

